

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Mayıs 2021
Sayı: 68
Fiyatı: 12 TL
KKTG: 13 TL

Poster
hediye!

Hayat bir yolculuktur, yolumda bulurum.

Pencereyi kapama gök dolabilir içeri

Arkadaş Z. Özger

ZOR
21

Ataol Behramoğlu • Aysen Rahin • Emre Kenger • Evrim Kuran • Sükrü Erbaş • Menderes Samancılar • Hawidar Ergülen • Zehra Celenk
Niyazi İler • Savaş Bıçık • Ali Deniz Uslu • Halil İbrahim Sağlam • Fulya Özlem • Nuran Taşhan • Aydılgel • Hande Cıgdemoglu
Gül Çetin • Sama Bada • Doğu Şahin • Barış Akpolat • Y. Emre Ceren • Alihan İrmakkesen • Yudum Is • Nazlı Ayça • Zehra Görgel • Oner Abay

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

BİR GÜÇ, AYRICALIK, KARA BÜYÜ VE CİNAYET HİKÂYESİ

"BU KİTAP DÜNYAMI ALTÜST ETTİ. KAHRAMANI ALEX STERN'E DOYAMADIM." —JOE HILL

f /ithakiyayinlari

t /ithakiyayinlari

@ /ithakiyayinlari

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rantex.org>

GOODREADS OKURLARINA GÖRE

2019'UN EN İYİ FANTASTİK ROMANI!

...
Elleri var özgürlüğün,
Öözleri, ayakları;
Silmek için kanlı teri,
Bakmak için yarınlara,
Eşitliğe doğru giden.

Ben kafes, sen sarmaşık;
Dolan dolanabildiğin kadar!

Özgürlük sevgisi bu,
İnsan kapılmaya görsün bir kez;
Bir urba ki eskimez,
Bir düş ki gerçekten daha doğru.

Oktay Rifat - Elleri Var Özgürlüğün

bizim de
bizim de

günlerimiz olacak.

güle degecek
kuşların kanadı

ve kuşlar sırtlarında
gül taşıyacak

kardeşlerim koşar adım
moraran beyazla

zincirlerimizle
yaralarımızla

ırmakların geçilecek, fırtınaların dinecek

bir yanı var
ömrümüzün
belki bir gün gülecek.

Behçet Aysan - Yarın Diye Bir Şey Var

Bir inancın yüceliğinde buldum seni
bir kavganın güzelliğinde sevdim.
bin kez budadılar körpe dallarımızı
bin kez kırdılar.
yine çiçekteyiz işte yine meyvedeyiz
bin kez korkuya boğdular zamani
bin kez ölümlədiler
yine doğumdayız işte, yine sevinçteyiz.
bitmedi daha sürüyor o kavga
ve sürecek
yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek!

Adnan Yücel - Yeryüzü Aşın Yüzü Oluncaya Dek

Yıkılmış evlerime
Sönmüş fenerlerime
Derdimin duvarına
Yazarım adını

Geri gelen sağlığa
Kaybolan tehlikeye
Hatırasız ümide
Yazarım adını

Bir tek sözün sevgiyle
Dönüyorum hayata
Senin için doğmuşum
Seni haykırmaya

Özgürlük

Paul Eluard - Özgürlük

ATAOL BEHRAMOĞLU

PAUL ELUARD

*Okurlarımı Paul Eluard'ın
dünyasında bir yolculuğa
çağırıyorum...*

*Barışın, aşkın, kardeşliğin,
insanca dayanışmaya
özlemin dünyasında...*

Paul Eluard'dan çok yıllar önce okuduğum ilk dizeler, şu anda da aklımda kaldığına şöyleydi:

*İnsanlarda tek gerçek kanun
Üzünden şarap yapmalarıdır kömürden ateş
Öpükten insan yaratmalarıdır
Benim belki de çocukluk çağlarımda,
magazın türünden bir dergi sayfasında okuyup
zihlime yazdığım bu dizeler, çok sonra,
1960'larda, önce A.Kadir'in, sonra onunla
A.Bezirci'nin birlikte hazırladıkları seçkilerde
yer almıştı.*

Daha sonra da birkaç kez "Asıl Adalet"
(yukarıdaki dizelerin bulunduğu şiir)adiyla
yeniden basılan bu kitabın özenle yapılmış son
bir basımı "Evrensel" yayınları arasında çıktı.

Kitapta A.Kadir ve Asım Bezirci'nin ya
birlikte ya ayrı ayrı yaptıkları Eluard çevirileri
yer alıyor.

Bir çeviri dışındadır.
O da Sabahattin Eyüboğlu'nun
Türkçeleştirdiği ünlü "Karartma"dır.
O şiiri buraya almazsam bu yazı eksik kalır:
*Kapılar tutulmuş neylersin
Neylersin içinde kalmışız
Yollar kesilmiş
Şehir yenilmiş neylersin
Açlıktır başlamış
Elde silah kalmamış neylersin
Neylersin karanlık da bastırılmış
Sevimsin de neylersin
Paul Eluard, kuşakdaşı ve arkadaşı Louis
Aragon gibi, "gerçeküstücü" şiirin önde gelen
şairlerinden.*

Her iki şair aynı zamanda da Nazi işgaline
karşı direniş hareketi içinde yer aldılar.
Fransa'nın, Fransız halkının, Fransız şiirinin,
Fransızcanın vicdanı olarak...

Böylece de, tıpkı Mayakovski, Neruda,
Brecht ya da Nâzım Hikmet gibi, sanatta
modern ve öncü olmakla toplumcu
ideale bağlanma arasında bir çelişki
bulunmadığını; tam tersine, bu iki duruşun
birbirini besleyip büyüdüğünü kanıtladılar...

"Asıl Adalet"teki şiirleri okurken, bu
büyük Fransız şiirinin ışık dolu dünyasının,
Orhan Veliler de içinde olmak üzere
bizim bütün bir 40 Kuşak'ı şiirimizle
nasıl bir kardeşlik bağı içinde olduğunu
duyumsuyorsunuz.

Ve o kuşak'ın en büyük esinleyicisi
Nâzım Hikmet, Eluard'a ilişkin olarak, bir
görüşmelerinde İlyâ Ehrenburg'a şunları
söylüyor:

*"...onun şiirlerini okuduğum zaman,
sanki aynı şeyler için düşünmüş, aynı şeyleri
yazmak istemişim kanısına varıyorum..."*
İlk dizeleri belleğimden biraz da değişiklikle
uğrayarak kalmış "Asıl Adalet'te Eluard
şöyle sürdürüyor sözlerini:
*İnsanlarda tek güzel kanun
Suyu ışık yapmaları
Düşü gerçek yapmaları
Düşmanı kardeş yapmalarıdır
Okurlarımı Paul Eluard'ın dünyasında bir
yolculuğa çağırıyorum...*

Barışın, aşkın, kardeşliğin, insanca
dayanışmaya özlemin dünyasında...

AYDINLIK

*Hiçbir vakit tam karanlık değil gece
Kendimde denemişim ben
Kulak verdinle
Her acının sonunda
Açık bir pencere vardır.
Aydınlık bir pencere
Hayal edilecek bir şey vardır
Yerine getirilecek istek
Doyurulacak açlık
Cömert bir yürek
Uzanmışa açık bir el
Canlı canlı bakan gözler vardır
Bir yaşam vardır yaşam
Bölüşmeye hazır,
Türkçeşi: A.Kadir-Asım Bezirci*

EVRİM KURAN

KIRIK CAM

Performans sanatçısı Marina Abramovic 1979 yılında gösteri sanatları tarihinin en unutulmaz ve bence en ürkütücü gösterilerinden birini gerçekleştirir.

Marina sergi salonunda, olduğu yerde sabit durur ve bir masa üzerine birçok farklı eşya ve materyal gösteriyi izlemeye gelenlerin seçimine bırakılacak şekilde yerleştirilir. Masada gül, çikolatalı kek, zincir, bıçak ve hatta bir mermi ve silah bile mevcuttur. Ziyaretçiler seçtikleri objeleri istedikleri gibi kullanabileceklerdir. Bir başka deyişle, ziyaretçilere iyi ve kötü arasında bir seçim yapma şansı verilir. 6 saat süren gösteri boyunca Abramovic, cansız bir manken gibi hareketsiz durur. İlk başlarda ziyaretçiler oldukça naziktir. Bazıları Marina'ya masadaki güllerden verir. Kimileri saçlarını okşar; onunla tokalaşır, kimileri kek yedirir. Gelin görün ki bir süre sonra gidişat değişir. İlk bir ziyaretçi sanatçıya hafif bir tokat atar. Marina'nın savunmasızlığından emin oldukça kalabalığın şiddet eğilimi artar. Bir ziyaretçi, kadının alınına silah

dayar. Bir grup elbiselerini parçalar; biri karnını bıçakla çizer. Marina'nın gözyaşları içinde kalması kalabalığı durdurmaz. Ta ki ziyaretçilerin içinde bir kadın, Abramovic'in gözyaşlarını silip ona sarılana dek... Ardından, sanatçıya yapılanlardan rahatsız olan azınlık grup, onu bir koruma çemberine alarak, kıyafetlerini geri giydirir, vücudunun kanayan yerlerini yara bandıyla kapatır. 6 saat sonunda performans sona erdiğinde Abramovic, tekrar hareket etmeye başladığında, kalabalık korkunç biryle yüzleşmişcesine oradan kaçar.

Kaos bir tokatla başlar. Düzen bir sarılmayla başlar. Tek bir küçük hamle çok büyük hareketleri tetikleme gücüne sahiptir. Bu durumu ABD'de suç psikoloğu Philip Zimbardo, Abramovic'in performansından tam on yıl önce, 1969'da yaptığı bir deneyle açıklar: Kırık Cam Teorisi. Zimbardo ve iki

öğrencisi şu oranın yüksek olduğu, yoksul Bronx ve yüksek yaşam standartlarında insanların yaşadığı Palo Alto bölgelerine birer 1959 model Oldsmobile otomobil bırakırlar. Araçların plakası yoktur, kaputları ise aralık bırakılmıştır. Bronx'taki otomobil üç gün içinde baştan aşağıya yağmalanır. Palo Alto'dakine ise bir hafta boyunca kimse dokunmaz. Bunun üzerine Zimbardo ve öğrencileri sağlam kalan otomobilin keleşeb camını çekiçle kırarlar. Daha ilk darbeye çevredeki insanlar da olaya dâhil olurlar. Birkaç saat içinde o otomobil de kullanılmaz hale gelir.

Zimbardo'nun teorisi bize şunu anlatır: Bir yerde şu işlenme oranını etkileyen temel faktör, ona verilen ilk tepki ya da tepkisizliktir. Ona göre ilk camın kırılmasına izin vermemek gerekir.

Her şey o ilk hareketle başlar. Kişisel ya da toplumsal yaşantılarımızda bir çuval inciri berbat etmek, yemyeşil bir bahçeyi tarumar etmek için ilk taş, ilk yalan, ilk tokat, ilk aldatma, ilk hırsızlık, ilk yolsuzluk yeterlidir. Her şey o ilkle başlar. Görmekten geldiğimiz küçük şeyler aslında büyük şeylerdir. Bize dokunmadığını sandığımızdan bin yıl yaşamasına izin verdiğimiz yılanlar aslında dirhem dirhem zehirlerini salmaktadırlar ruhumuza. Konfor alanlarımızda rahat hissetmemizden fark etmeyişimiz. Bir sabah uyanıp bir de bakarsız ki vakityle ses çıkarmadığımız o ilk yanlışlık hayatımızı ortadan ilkiye yarmıştır. Yatağımızda doğruluruz ve ayaklarımızı yere değil hayatımızın zeminine dağılmış kırık camlara basarız. Kırık camlar üzerinde yürümek bir seçtişir; ama zordur, gereksizdir. Bazen hayatımıza sadece seyirci olmuş biri gelir bize sarılır; ilk tokatın kaosunun yerini ilk sarılmanın düzeni alır. Bazen hayatımıza seyirci dahi olmamış biri gelir ve kırık camları süpürmemize yardım eder; kaosun yerini düzen alır. Bazen kimse gelmez. İçimizdeki yaralı insanla ele verir, birlikte kırıkları süpürür, çerçevesi tamir eder, yepyeni pencereler ediniriz.

Kırık cam üzerinde yürümek istemiyorsak, ilk camın kırılmasına izin vermemek gerekir.

Kırık camlar üzerinde yürümek bir seçtişir; ama zordur, gereksizdir. Bazen hayatımıza sadece seyirci olmuş biri gelir bize sarılır; ilk tokatın kaosunun yerini ilk sarılmanın düzeni alır.

Marco

Marco'yla
sözleşiyoruz;
dünyanın neresine
gidersek gidelim,
ölene değin
birbirimize kart
atacağız gittiğimiz
ülkelerden...

Washington DC'de bir dönem ait olduğum mahallenin hemen arka sokaklarında bir caz bardayı, güneşli bir pazar gününün güneşi batmak üzere... Arkadaşlar var, aşk var, kahkahalar var, şarap var, güneş var, iyi müzik var. Ve bir de hemen yan masamızda oturan bir aile, çekirdek aile; bir anne, bir baba, 14-15 yaşlarında bir delikanlı...

Cözümü alamıyorum bu aileden, bir taraftan dostlarla sohbetteyim, bir taraftan yanımda oturan ailenin hikâyesinde... İngilizce konuşmuyorlar ve sokak arasında lokal bir caz bar için çok şık giyinmişler; "Belli ki," diyorum, "geziye gelmişler DC'ye..." Baba bir ara içeri, bara gidiyor, geldiğinde ellerinde iki bardak bira ve bir bardak meyve kokteyli var. Elindeki birayı devirecek gibi oluyor, hemen yardımı koşuyorum. Ama konuşamıyorum, teşekkür karşılık, "You are welcome," deyip yerime geçiyorum. Anne bir şeyler anlatıyor çocuğa, elleriyle masaları, sokakları işaret ediyor. Baba, arada annenin ellerini tutuyor, sarılrıy karısına... "Belli ki," diyorum, "anıları var burada, şimdiki çocuklarıyla paylaşıyorlar anılarını, sanki o kadar zor sahip olmuşlar ki, çocuklarına her şeyi, her anılarını vakit kaybetmeden anlatmak istiyorlar" diye düşünüyorum...

Marco... Bir tanecekleri... Meraklı, gülümseyen gözlerle dinliyor maceralarını anne ve babasından... Tam da o sırada kontrbas çalan usta müzisyen piyanoya geçiyor, baba, "Ah" diyor, adım kadar emin oluyorum o şarkının, onların olduğuna... Üçü birden bu pembe tadındaki blues'ı dinliyor ve hiç konuşmuyorlar şarkı bitene kadar... Alkışlar dindiğinde kendimi onların masasında buluyorum. Özür dileyerek söze başlıyorum, kurdüğüm hikâyeyi sahipleriyle paylaşıyorum... Masalarında yalnızca onlara yetecek kadar sandalye olmasından mütevellit Marco'nun yanında diz çökerek konuşuyorum. Hikâyem bittiğinde, bir süre hiçbir şey söylemeden bana bakıyorlar; yalnız onlar değil, yan masada oturan dostlarım da bana bakıyor... Bir an için "Ah," diyorum "Burcu kendine saklasan akıldan geçentleri..." Baba dönüyor bana o sırada, bir anda ayaklanıp "Buraya oturmak ister misin? Dur, ben bir sandalye getireyim" diyor. Anne, gözleri biraz dolu, konuşmaya başlıyor gözlerimin ta içine bakarak:

"Biz burada tanıştık, bana burada evlenme teklif etti, ikimiz de okul için buradaydık, ben Romanya'dan gelmiştim, o İsviçre'den. Okulumuzun son senesiydi, düşünmeden 'Evet' dedim, fonda az önceki şarkı... İkimiz de çocuk sahibi olmak istiyorduk, olmuyor, olmuyordu.

Yıllar yıllar geçiyordu ama olmuyordu, en nihayetinde bir gün Marco geldi." Ellerini oğluna uzatıyor o sırada, Marco biraz utangaç, gülümseyor... Benim gözlerim doluyor, annenin elleri, benimkilere uzanıyor, düşünmeden uzatıyorum, omzuma bir el dokunuyor, baba sandalyeyi uzatıyor, oturtuyorum... "Bize katılırsan çok memnun oluruz" diyor baba... Başımı sallayarak "Elbette" diyorum. Yan masadan şarabımı alıyorum, sohbetle başlıyoruz, o kadar mutluymuş ki bu aileyi tanıma fırsatı bulduğum için, "Otel boş verin, gelin bizde kalın" diyeceğim neredeyse...

40 yıldır tanışıyor gibiyiz, sohbet gittikçe koyulaşır... Marco bana büyüünce ne olmak istediğinden bahsediyor, ben anneye arada kendi hikâyemi anlatıyorum, baba gülümseyerek bizi izliyor... Yan masadaki dostlar masalarına gelen humus ve peynirden ikram ediyorlar aileye, tanıştırıyor eski dostlarını yeni dostlarımla... Eller tanışmak için, masalar dost olmak için birleşiyor... Sonra kahkahalar, hüzünlü anlar, alkışlar, kadehler ve gecenin sonunda çekilen bir dostluk fotoğrafı kalıyor... Marco'yla sözleşiyoruz; dünyanın neresine gidersek gidelim, ölene değin birbirimize kart atacağız gittiğimiz ülkelerden...

Çok değil, iki gün sonra ben işten çıkmış eve yürüyorum, yolda kime rastlıyorum? Evet onlar, sarılrız birbirimize yıllardır görüşmemiş ve yıllardır tanışıyor muyuz gibi... Marco ve benim sevdiğimiz bir grubun konserine bilet almışlar, dört kişilik almışlar bileti, biri benim için, benim için Marco e-posta yollamış bana ama görmemişim, ne diyeceğimi bilemiyor, yalnızca teşekkür ediyorum...

İki gün daha geçiyor, bir pazar sabahı beraber kahvaltı etmek için sözleşiyoruz çünkü o pazarın öğleden sonrası İsviçre'ye, evlerine dönüyorlar. Köklü, büyük bir aile gibi kahvaltı ediyoruz bir kafede... O ana kadar kaybettığımız zamanı tamamlamaya çalışır gibi lokmalarımızı hızla çiğniyoruz, konuşmaya daha çok zaman kalsın diye...

Ve ayrılık vakti... Sarılrız simsiki, evlerine, İsviçre'ye davet ediyorlar beni, bende de Berlin'e taşınma telaşı var o sıralar... "Elbette," diyorum, "Görüşeceğiz, orada ya da burada, görüşeceğiz." En son Prag'dan bir kart attım Marco'ya... Heyecanla onun bir sonraki istasyonunu bekliyorum, işte bugün geldi başka bir kartı, kayak yapıyorlarmış Anzere'de...

Kilitli bir kasam olmadı hiç, şayet bir gün olursa, o kasaya bu kartpostallardan daha kıymetli ne koyabilirim bilmiyorum...

Kitapseverler bilir. Hiç beklemediğiniz bir anda her şey değişebilir.

Anadolu Sigorta'ya gelin, kaskodan sağlığa, konuttan seyahate hayatın ansızın karşınıza çıkarabileceği sayısız riske karşı kendinizi güvence altına alın.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Türkiye İş Bankası kuruluştur,

TÜRKİYE İŞ BANKASI

ZEHRA ÇELENK

Çizim: Burçak Yazıcı

Dokunmak

-e Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek: "Birelektrik ziliin düğmesine dokunduk." - Ahmet Haşim

Masadaki yeşil keçe örtünün bir sesi var, dokununca fark ediyorum. Masa üstünde kolayca kaymayan bu dayanıklı kumaşın sesi de kendisine benziyor. Aynı anda dokunulduğunda duvarın, camın ve ahşabın sesini bastırabilen kaba bir hisçirtir.

Etraftaki farklı yüzeylere, masadaki kitaplara, bardağa, metal bardak altlığına, şarj kablosuna, bileklerime dokunduğça, dokunarak anlama ihtimalini ne kadar ihmal ettiğimizi düşünüyorum. "Yakından" dinlemeyeniyetsek canlı ve cansız nesneler bize kendileri hakkında **çok fazla şey söyleyebilirler**. Temasin olduğu her yerde bir tür konuşma imkanı var.

İnsanlar çoğunlukla sadece birbirlerine, o da nadiren **şeffaflıkla**, dokunuyor. Alışkanlıkların tahakkümü dokunmanın dilini örtüyor. Dokunarak deneyimlemediğimiz dünya, bizi sonsuz gürültüsüyle cezalandırıyor. Körlerin göremedikleri dünyayı görülenlerden daha çok gülmüşeyerek karşılamalarının bir nedeni de budur belki.

-e Karşılamak: "Bu kâğıtlara kimse dokunmasın."

Listelerle, dosya ve klasörlerle, eşyaların düzeniyle kendimize içinde rahatça dolaşabileceğimiz minyatür bir dünya kurmaya çalışırız. Yerini, sırasını, şekil şemalini belirleyerek nesneleri bize ait kılarız. Çoğu kez insanlara da yapmaya çalıştığımız budur. Oysa insan koyduğunuz yer ve pozisyonla durmaz. Herhangi türden bir aidiyetin sürekliliği için birlikte devinmek gerekir. Ortak bir dil ve ritim tutturmak, bazen de karşı tarafı kendi ritmi ve sözcükleriyle baş başa bırakmak gerekir.

"Muktedir" dokunuşu bir hizalama uğraşı, bir rendeleme, törpüleme, yontma işlemidir. Anlama arzusu ve ritim çabası yoktur içinde. Tahakküm kurarak bastırmak ister. "Öğrencime dokunma," ya da "gazetecime dokunma" dediğimizde saldırgan muktedir dokunuşu maruz kalanların o kadar da "sahipsiz" olmadıklarını anlatmaya çalışırız.

Hayatımız kuşatıldıkça en çok kullandığımız sözlerden biri "yalnız değildir" olmaya başladı. Eşitlik ve karşılıklık içermeyen dokunma darptır. Muktedir dokunuş karşısında insan çıplak ve yalnızdır. Bu nedenle bazen "dokunma!" demek

sabitlemeden sahiplenmenin yolu. Sesini duyuramayının sesi olabildiğimizde, kendi kırılganlığımıza da dokunuruz.

nesnesiz Almak, kullanmak, el sürmek: "Buğdaydan, bulgurdan ne varsa kimse dokunmuyor, daha zor günlere saklıyordu." - Nezihe Araz

Sesini duyuramayının sesi olabildiğimizde, kendi kırılganlığımıza da dokunuruz.

Salgın, dokunmayı her anlamıyla sakıncalı hale getirirken bazı geçmişsandıkları da bir dokunuşa açtı. **Kıtık, savaş, yokluk zamanlarına ait birçok kavram ortak bellek raflarından iniverdi. Onları daha zorlarının izleyebileceği dışında "zor zamanlar" a dair en kesin bilginiz olan saklamak gerekliliği, bir süreliğine**

itibarını geri kazanır gibi oldu. Yine de dokunamadığımız şeylere sahip olduğumuz yanılsaması gücünden hiçbir şey yitirmedi. Ürünleri, hayatı ve ilişkileri az çok bildiğimiz yollarla tüketmenin yeni sanal yollarını bulmakta gecikmedik.

Tiyatrolar ve sinemalar kapandı. Daha zor günler için bir kenara hiçbir şey saklama şansız olmayan yüzlerce hayat söndü. İş bulamayan müzisyenler intihar etti. Yağmur çamur

Mehmet Ali & Akşemsel Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

dmeden gece yarısına kadar evlere servis yapan motokurye ölümleri arttı. Siparişi on dakika geçen müşteriler yarı aralık kapıdan çekirmeyi ihmal etmedi. Bir güne yedi onemli toplantının şıgabileceğini keşfettik. Zoom'da film çekildi. Birbirimize maskelerle sarılmayı öğrendik.

-e İnsanın içine işlemek, duygulandırmak, etkilemek, kıymak, batmak: "Hiçbir gözayının bana onunkiler kadar dokunduğunu hatırlamıyorum." - **Reşat Nuri Güntekin**

İzlediklerimiz filmler, okuduğumuz romanlar, sosyal medyada her gün farklı yüzleriyle karşılaştığımız şiddet olayları, başkalarının acıları ve hayatları... Bir yüz, bir ses, bir ifade, bir karşılaşma anı... O kadar çok şey öyle kısa süreliğine içimize dokunuyor ki, neredeyse hiçbir "kalmıyor" dokunduğu yerde.

-e Hafifçe değmek: Rüzgâr estikçe dal antene dokunuyor.

Çok fazla hissetmekle hissetmemek arasında rüzgâr estikçe antene dokunan dal kadar kısa bir mesafe var. Neyin gerçekten dokunduğunu, neyin şöyle bir değip geçtiğini, iki gün sonra hangi dokunuşun ürpertisini hissedeceğimizi bilmiyoruz. Kalmak kalmadı. Yas tutamayanın hayatı uzun bir yastır. Daima tatilde olan en çok yoludur.

Babamın bana bir yaş hediyesi, adıma ciltlettiği kara kaplı bir Türkçe Sözlük. O kadar çok dokundum ki, sayfaları bir arada durabilsin diye artık daha dikkatle ve şefkatle tutmak zorundayım onu. Sözlükler dijital ortamda kolaylıkla bulunabiliyor ama o "benim sözlüğüm". İçinde anlam, dokunuş ve büyüme var.

Bu yazı için "dokunmak" sözcüğüne baktım, güncellenmiş halinde sözcüğün anlamlarının yeri değiştiğini fark ettim. (Burada, bazılarını atlayarak güncel sıralamayı izledim.) O yer değiştirmeyi fark etmem gerek. Ancak büyülikle hayatımızda, insanlık için kısacık bir sürede neyin neyin yerini aldığı, bunun gerçek hayatta anlamlı bir karşılığının olup olmadığı üzerine düşünebiliriz.

Dilimiz dünyamızdır, devam eden her şeyin dilini her gün yeniden kurmak gerek. Şahsi sözlüğün bir arada tutmak, yeni sözcükleri zamanın gürültüsünden ayıklayıp her gün o sözlüğe katmak gerek.

Tüm bunlar geçip gittiğinde, ya da gitmediğinde, hem dokunmayı yeniden hem de birbirimize yeniden dokunmayı öğrenmemiz gerekecek.

ŞUKRU ERBAŞ

EDEBİYATIMIZIN BÜYÜK ÇARESİZLİĞİ: Ödüller

Ödül konusu edebiyatın en netameli konularından birisi. Bugüne kadar yapılan değerlendirmelerin büyük kısmı, ödül alanı şairi / yazarı ve seçici kurulu hedef alan eleştirilerle doludur ve sınırlım bu böyle sürüp gidecektir. Ödülün gerekliliği, yazarları ya da tersi, anlamsızlığı ve kötülükleri üzerine, hepsi birbirinden doğru dünya kadar söz edilse de bu kurum sürecidir. İster bir dosya oylumunda, ister başımsız yazılarla tartışılın, hiçbir zaman ortak bir paydada buluşulacağını sanmıyorum. Belki böyle bir payda yoktur, böyle bir paydada ihtiyaç da yoktur. Ödülden ödüle, seçici kuruldan seçici kurula, ödül alandan alana her seferinde yeniden bir değerlendirme skalası oluşacaktır. Ancak, ödül alan bir kişi ve ödül alabileceği onlarca kişi olduğu sürece, yazılan yazılar kaçınılmaz olarak hayır, incinme, kırıklık, küçümseme, öfke gibi karmakarışık bir duygu ağıyla, giderek bir sitem ve küfür ağıyla halkalanıp duracaktır.

Değişik zamanlarda soru ve görüş kılığında benden de çok soruldu. Dert eski, derman yok. Yeni bir söz ne olur, nasıl olur, bundan sonrası için kime ne yaranı olur? Zor. Bu konudaki sözlerimin, hayata ilişkin diğer konularda düşündüklerimden çok farklı olacağını sanmıyorum. Yine de önceki söylediklerimden ve halen düşündüklerimden bir harman yapacak olursam... Ödülü ne olumlamalı derim, ne olumsulanmalı. Ödül bir sonuçtur. Yazdıklarımızdan yola çıkılarak varılır ama bizden ayrı bir yapı götürülür bu sonuca bizi. Biz bu sonucu ya kabul ederiz ya da reddederiz. Edebiyatın şöyle ya da böyle, işleyen kurullarından birisidir. Kitaplar, metinler arasında bir değer sıralaması olarak görmemek gerek. Sınırlım en büyük hayal kırıklığı böyle görüldüğü için yaşıyoruz. Seçici Kurulları oluşturanların beğenisi ve öznelliği ile ilgili bir daralma, şıncıması var, bunu herkes biliyor. Her has edebiyatın kendinden başka bir metinle karşılaştırılması, kıyaslanmasının olanaksız olduğunu, saçmadan da saçma olduğunu, ödülün değersiz bir metne değer katmadığını yine herkes biliyor. Çoğalan her şey gibi uzadı, bu da açık. Yine de bir iyi niyetle, iyi sonuçlarıyla görmeye çalışmalı. Katılanlar açısından belki bir sürelik bir dikkat çekme, yolun başında olanların heveslerine heves katma, yolun sonu görünerele ölümden önce bir küçük teşekkür. Sonra, adına ödül konulan insanlar ya da kurumlar için bir değerlilik olarak

değerlendirdiğimizde, esas olarak da ödülün değil metnin aslı olduğunu, uzun yıllar sonra konuşacak olanın ödül değil metin olduğunu düşündüğümüzde, belki biraz daha engin gönülle bakabiliriz konuya. Olumsuz eleştirilere bir cevap olsun diye değil ama bir ödüle, seçici kurulu ve katılma koşullarını bilecek katılmamlı, en baştan bütün sonuçları kabul etmek olduğunu unutmamak ahlaki olur sanıyorum.

Biyoğrafisinde üç-beş ödül olup da aldığı ödülünün kendisinin de ödül verenlerin de çoktan unuttuğu pek çok isim olduğu gibi, hiçbir ödülü olmadığı halde şiirin, romanın, öykünün yatağını değiştiren, derinleştiren pek çok ismin de olduğu düşünüldürse, ödülü almak da almamak da o kadar büyük bir heyecan olmasa gerek. Edebiyatçı, edebiyatını, önceden yazdığı ne varsa unutarak kuran bir yaratıcıysa, hele ödülü, bu ödülün kıslığı ve kalemine vuracağı prangayı derhal unutmalıdır. Belki biryerlere geçmiş yazarken hatırlayabiliriz. Hepsi bu. Ödül üzerine bir dünya kurmak ya da dünya yıkmak, olsa olsa edebiyat dışı bir siktir. Bir edebiyatçı, dile getirdiği hayatı kavrayışındaki, onu şiire, öyküye, romana dönüştürüşündeki yeniliği ve farkı koyaldır ortaya. Yazdığı gerçekliğe yeni bir boyut, bir derinlik kazandırmalıdır. Kullandığı dilin sınırlarını hiç olmasa birkaç cümle genişletmeli, yatağını derinleştirmeli, anlam ve ses değerlerine katkıları sunmalıdır. Kendinden önce yaratılan edebiyatı kendinin kılabilmeli, dönüştürebilmeli, en az onlar değerinde ürünlerle kendisini oluşturan edebiyata 'borcunu' ödemelidir. Sonrası onun işi değildir. Gecenin en geç, en derin saatlerinde, şiirinizde, kitabınızda eli giden birisi varsa, siz ödülünüzü çoktan almışsınız demektir. Binbir Gece Masalları, Yunus Emre, Karacaoğlan, Pir Sultan Abdal hangi ödülleri almıştı, bilmem ki düşünmenin bir faydası olur mu? Böyle bir yerden baktığımızda, edebiyatın kamburu gibi algılanan ödülün anlamların dolabına koyabiliriz.

Belki şunları söylemek, bazen ağır bir haksızlığa dönen eleştirilere karşı bu kurumu olumlamak için bir hakkıya yetiştirir.

Ödül, sizin şiirinizin, edebiyatınızın tartışılmasına, incelenmesine, değişik bakış açılarından üzerine yazılarak yazılmasına oluyorsa; ya yazılar giderek bir kitap oylumunda, bir dergi boyutlarında bir başvuru kaynağı olarak insanlara sunuluyorsa, bundan okur yazar bütün bir edebiyat kazançlı çıkacaktır. İnsanı ve gerçekliği başkalarının aklıyla görmek az bir şey olmasa gerek.

FULYA ÖZLEM

Çekirdek

**Bir şiirin merkezi bir başka şiirdir,
Merkezin merkezi, bir boşluk;
Boşluğun merkezinde
Benim gölgem, şiirin merkezinin merkezidir.**
Alejandra Pizarnik

Gölgem beni korkutuyor. Arkamda bir dev mi saklanıyor, ne var? Benim mi Allah'ım bu kocaman kalçalar? Altı ayda nasıl değişiyor insan!

Hoş geldiniz, buyrun buyrun. Sağ olun, çok şükür, biraz daha iyiyim. Ah! Ne zahmet ettiniz, mis gibi kokuyor, leylak mı onlar? Kusura bakmayın, kalkamadım. Ameliyattan sonra çok fazla ayakta duramıyorum, alyansım boğumların arasında kaybolmuş, "Bir daha çıkmaz herhalde..." dedin içinden, duyduym. Misafire: "Aman ver sekerim, şu

hayattaki tek zevkim yemek yemek artık, başka hiçbir şey kalmadı beni mutlu eden" derken senin gözlerinin içine bakmayı seviyorum. Ne kadar mutsuz olduğumu bilmen, unutacak gibi olduğun anda bunu sana hatırlatmak da bir diğer zevkim, hele seyirci varsa daha da hoşuma gidiyor bu sahne, bakalım bu sefer telaşla konuyu mu değiştireceksin, gözlerin dolup uzaklara mı bakacaksa, öfkeden mi kızaracaksa, yoksa hiç duymamış gibi çiçekleri vazoya koymakla mı meşgul olacaksın...

Beni bu halde bırakıp gidemediğin için senden nefret ediyorum. Beni bu halde bırakıp gitseydin senden nefret etmek için bir sebebim olacaktı, bu sebebi benden çaldığın için senden nefret ediyorum. Ben olağan bir dram karakteri olacaktım, ölümcül bir hastalıktan sağ kalan, yaralı bir savaşı; oysa şimdi sayende post-modern bir gerilimde yardımcı kadın oyuncu oldum; beni terk edersen ben kazanacağım, yine başrol benim olacak. Ben mi seni neden terk etmiyorum? E ben seni seviyorum hayatım, ben seni çok seviyorum...

Her gün birileri-sağ olsun- ziyaretime geliyor. Kapiyı açıyorsun, nergisler, leylaklar, mor salkımların kokusunu içine çeken gözleri geliyoruz seninle, "... tek zevkim... çit çit... ptüh!... başka hiçbir şey, hiç kimse kalmadı beni mutlu eden... ptüh... çit... çit..." Kan beynine sıcıyor, görüyorum... Bir gün daha geçiyor. Gölgem büyüyor. Çit... çit... ptüh!

Beni bu halde bırakıp gidemediğin için senden nefret ediyorum. Beni bu halde bırakıp gitseydin senden nefret etmek için bir sebebim olacaktı, bu sebebi benden çaldığın için senden nefret ediyorum.

Ding dong... Zil çalıyor yine... "Hayatım, kapiya baksana misafir geldi galiba." ... "Hayatım!" İyi tamam ben kalkar, bakarım. Bakkal çekirdekle bira getirmiş. "Geçmiş olsun abla!" Kanepeye döndüm sekerek, değneği attım kenara, çekirdeği açtım, biram en sevdiğin bardağa koydum, seni izliyorum pencereden. Elinde bavulun, hızlı adımlarla tam köşeyi döneceksin, akşam güneşi sokağa vurmuş, gölgem peşinde, morsalkımlar kırıptısız, son bir kez dönüp eve bakıyorsun, gölgem tknefes yetiştiriyor o anda sana, kısıkrakyakalıyorseni arkandan; tıptı tıptı geliyorsun yine gerisin geri, sen önde, gölgem arkanda, sen önde, gölgem arkanda... Ah be, şu işi gece yapmayı bi' öğrenemedin... Beni karanlıkta terk etmeyi bi' öğrenemedin. Tüh sana! Çit... çit... ptüh!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

NEJAT İŞLER

AHMET'İN ÖYKÜSÜ-4

Salona girdim. İçeride kadın voleybol takımı idman yapıyor. Tribünlere doğru baktım, Müco daha gelmemiş. Sakin bir yer bulup oturdum. Hücum setleri çalışıyorlar. Voleybol oynayan kadınları hep sevmişimdir. Ancak şu an içimdeki nefret o kadar büyük ki önümü göremiyorum. "Ahmet!" diye bağırdı birisi. Maria... Müco'nun sevgilisi. Salondaki herkes bana çevirdi gözlerini. Maria hızla çıktı basamakları, yanıma geldi. Sarılmak için davrandım, "Dur, pisim şimdî." dedi terli olduğunu kast ederek, yanaklarımdan öpüp idmana geri döndü. "Ah bebeğim, dünyada bu kadar pislik varken, senin ter kokunu şişeleyip pahalı mağazalarda sosyetik kadınlara satmaları lazım." diye düşündüm. O sırada Müco geldi elinde iki kahve bardağıyla. Gözlerini benden ayırmadan basamakları çıktı, kahve kartonlarını koltuklardan birine koydu ve simsiki sarıldı.

"Ulan, ne korkuttun bizi. Sağ salım döndün, inanmıyorum."
"Dokuz canlıyım ben, kolay kolay bir şey olmaz bana."

"Adi herif, olmaz biliyorum."
Ayrıldık. Biraz daha göz göze bakıp, bir daha sarıldık. Bardaklara baktım:
"Bu ne lan, kahve mi içeceğiz?"
"Ne kahvesi oğlum, tadına baksana."

Baktım. Tekila kahlua getirmiş denyo. Şerefle yapıp, idman yapan kadınları çevirdik gözlerimizi. Onları izlerken coşku ve şaka evrene karşı, yerini ciddiyet aldı.

"Başın sağ olsun moruk. Sefa Abi çok kral adamdı."
"Eyvallah..."

Kayıplardan bahsetmeyi pek sevmeyiz, muhabbetin direksiyonunu hemen kırırdı ikimize:

"Bitti mi yani şimdî?"
"Aslında iki ayım daha kalmıştı. Kıkıyak bir komutan vardı orada. Gelme geriye, idare edeceğim seni dedi."

"Helal olsun herife."
Maria'yı gösterdim başımla:
"Sizin nasıl gidiyor?"

"Bilmiyorum oğlum. Kaç senedir bir gün bile ayrı geçirmedik. Geçiremeyez de. Benim yüzümden kötü transferektliklerini kabul ediyor. Dükkân berbat durumda. Herkes

Nereye gideceğimizi bildiğimiz halde sordum.

**"Nereye?"
"Yapma komutan," dedi Müco,
"Cehennemin dibine."**

kırıktır ve çok iyi bir yazardır. Fanzinlerde anarşist yazılar yazardı okuldayken. Küçük bir yaşayan efsane olmuştı. Yayınevrlerine yolladığı dosyalara olumlu cevap gelmedi. Küstü biraz. Punk rock yapan bir grup kurdu. Müziğini bilmem ama sözleri çok güzel ve sertti şarkıların. Sonra dövmeciliğe merak sardı. Yetenekli adamdır, çizimleri de çok güzeldi. Dükkân açmaya karar götürdü işi. Ukraynalı dilber Maria gelmiş buna dövme yaptırmaya, o gün aşık oldular birbirlerine.

dövmeci oldu. Bar grupları da Türkçe çalmaya başladı, astım gitarı eve seyrederiyorum." Müco, edebiyat fakültesinden

arkadaşım. Kafası hep kırık ve çok iyi bir yazardır. Fanzinlerde anarşist yazılar yazardı okuldayken. Küçük bir yaşayan efsane olmuştı. Yayınevrlerine yolladığı dosyalara olumlu cevap gelmedi. Küstü biraz. Punk rock yapan bir grup kurdu. Müziğini bilmem ama sözleri çok güzel ve sertti şarkıların. Sonra dövmeciliğe merak sardı. Yetenekli adamdır, çizimleri de çok güzeldi. Dükkân açmaya karar götürdü işi. Ukraynalı dilber Maria gelmiş buna dövme yaptırmaya, o gün aşık oldular birbirlerine.

Beraber çok güzel zamanlar geçirdik. Yüksek lisans, ardından öğretmenlik yaptığım günler, hiç ayrıldık, İstanbul'un altını üstüne getirdik. Okuldaki eğitim kadrosunu değiştirmeye karar verdiler, akademisyen olma hayalini suya düştü, askere yollandım.

Eski günlerden konuşurken, Maria'nın idmanı bitti. Soyunma odasına giderken, "Geliyorum," anlamında bir işaret yaptı. Uzakta öpücükler attılar birbirlerine. Geceye akacağzı belli. Nereye gideceğimizi bildiğim halde sordum.

"Nereye?"
"Yapma komutan," dedi Müco,
"Cehennemin dibine."

Tekila kahlua hep çarpmıştır beni. Kafam güzel oldu, son söyleyeceğimi en başta söyledim;

"Bana bir silah lazım Müco, amcamı öldürecekim..."

KAAN SEZYUM

İki patim yakanızda

Ölmeden hayatta kalmaya devam ediyorum çok şükür... Buna da şükür. Bizi öldürmek isteyen cahillere inat yaşamaya devam etmeye çalışıyorum. Bu günler geçecek... Şimdi günde 300 kişinin üzerinde can kaybediyoruz ama ne yapalım? Savaşta bile bu kadar günlük ölüm olmaz. Ama bizde halk bedava, hayat bedava. Ölsün fakirler. Ölsün yaşlılar... Biziz de işte mağara insanlarından daha cahiller yönetiyor. Biz ölmeden, ben ölmeden bunun hesabını soracağım. İlla ki hayatta kalacağım. İki patim yakanızda, hiçbir yere gitmiyorum. İstediginiz gibi de yaşamayacağım. Zaten sizin bildiğiniz hiçbir şey yok. Bomboş kafalar yıllardır kafamızı şişirdiniz. Bomboş hayalleriniz, var... Neyse sizinle uğraşmayacağım artık. Evde tek başıma oturuyorum, giderek de akıl sağlığımı kaybetmeye başlıyorum inceden... Ama ne zaman bir haber görsem yine kedime sıkı sıkıya sarılıyorum, "Hesabını soracağım bunun sizden." diye tüm ölenlerin, tüm vatandaşların hesabını bu yalancı ve ikiye bölü sahtekarlardan sormak için yemin ediyorum. Hapishanede cezasının dolmasını bekleyen, intikam etmiş Robert De Niro gibiyim. Cape Fear'daki gibi. Her gün ağırlık kaldırıyorum, spor yapıyorum. Bir de aklıma korumak için bu salakla konuşuyorum tabii.

üzerindeki mermere uzaip dışarıyı ve beni kesiyor.

Öğlene doğru muhabbete başlıyoruz. Normalde daha gençken daha geç saatlerde konuşmaya başlardı ama artık öğleden sonra ağzını bir açıyor, sonrasında tutana aşk olsun. Bana da "Kaan" diyor. Çünkü miyavlamaya da uygunmuş adım, öyle dedi. Meraklı bir çocuk gibi her şeyi soruyor. Kedi hafızası sanırım insaninki kadar gelişmiş değil, çünkü genelde bazı soruları aynı oluyor. Çevrede gördüğü, camın önündeki kuşlarla başlıyor genelde sohbetimiz. "Kaan, bu kim? Kaan, bu kim? Bu bu bu kim bu?" diyor ve arada kedilere özgü o "ekekekekeke" sesini de çıkartmayı ihmal etmiyor. Ben ise sorularına sakın bir biçimde "O serçe, o güvercin, şu da siğircik" diye cevap veriyorum.

Cünler geçtikçe benimle birlikte takıla takıla müzik dinlemeye de başladı kendisi. Eskiden çok fazla anlayamıyordum sanırım. Müzik kaldığımda sesi "göremiyordum" sanırım. Eskiden bazı müziklerde farklı hareket ederdim. Şimdi klasik müziği ve yaylıları seviyor. "Bu böyle iyi." diyor,

Ama ne zaman bir haber görsem yine kedime sıkı sıkıya sarılıyorum, "Hesabını soracağım bunun sizden." diye tüm ölenlerin, tüm vatandaşların hesabını bu yalancı ve ikiye bölü sahtekarlardan sormak için yemin ediyorum.

koluma dokunup. Beğenmediği müzikte de hoparlörü patlatıyor.

Birlikte zaman geçire geçire kedi benim yemeklerimi, ben de onun mamalarını yemeye başladım. Artık ikimiz neredeyse tek bir kişi gibiyiz. Galiba telepati gibi bir özelliği de var bunların, tabii zamanla açığa çıkıyor, zamanla iyi anlaşabilmeye, birbirinizin dilini, bazen de sessizliğini öğrenmeye başlıyorsunuz. Ara sıra kavgaya ediyorum saçma sapan şeylerden dolayı. O da normal. Ama hiçbir zaman sesimi yükseltmiyorum kendisine. Yalnız birkaç kere mevzu çıktığında benim üzerine yürüdü. O biraz korkuttu, sonuçta vahşi hayvan.

Bu yazıyı da aslında Kaan yazıyor sanıyorsunuz. Yıllardır yanında oturma kerizden bir şeyler öğrendim tabii. Zaten hep aynı şeyleri yazıyor salak... Neyse aptal herif Kaan hala uyuyor. Ben biraz da mama sipariş vereyim de akşamda partilerim. Son olarak şunu yazayım: Bir hayvanı oynattığınızın zannettiğinizde belki de onun sizi oynattığını sakın unutmayın. Sevgi ve tüyle kalın.

Her gün sabah uykusuyla başlıyor. Sabah erken saatlerde 6 gibi, ayaklarımda yatarken, yanıma gelip uzanıyor. Tabii artık tam bir genç irisi olduğu için kocaman bir kedi kendisi Şişman değilim, kaslıyım. Adeta ufak bir köpekten ırice. Ben ona sarılıyorum, o da benim koluma sarılıyor, böyle bir iki saat daha uyuyor. Sonrasında da bir beslenme saati yapıyoruz, biraz sabah sporu olarak da 20 dakika oynacağımızı atıyoruz, bu da tutup geri getiriyor. Sonrasında çalışmaya geçiyoruz. O da yanına gelip bilgisayarın arkasındaki camın yanına, kaloriferin

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Yalancı cennet

Aile kavgalarının sonunda hep kadınların ve kızların dayak yediğini ilk öğrenmeye başladığımda zannediyordum beş altı yaşlarındaydım. Bu kavgaların nedenini pek bilmez ve merak da etmezdim. Yaşım ilerleyip de büyümeye başladığımda, giderek bu dayakların nedenini de, anlamsızlığını da öğrenmeye başlamıştım. Bunların en başında da düşünce özgürlüğü geliyordu. Erkekler diyor ki, "Tamam, cennet ayaklarınızın altında ama düşündüklerinizi asla ve asla söylememeniz şartıyla." Kadın asla kendisini erkeklerle bir tutmayacak ve her isteğe, her emre kayıtsız şartsız uyacaktır. Hani o zaman belki Cennet'i hak edebilecekti.

Evimize gelip giden komşu kadınlar ve hısım akraba eşlerinde gördüğüm değişiklikler hemen hemen hep aynıydı. Kiminin arada bir gözü morarır kiminin kafası veya kolu kırılırdı, bunları görüp duyan için ise, bu durum çok olağan karşılanırdı. "Ne olacak canım kocası dövmüş." Bu lafı da erkeklerden çok kadınlardan duyardım, hem de en yaşlı başlı olanlarından. Bu nasihat verenlerin en başındaki kişi de rahmetli annemdi. Dünya şampiyonasında bile hiçbir boksör annemin babamdan yediği dayak kadar yumruk yememiştir. Dört kez hacca gitmesi bile dayaklara engel olmadığı gibi annem, her

dayak faslından sonra babamı aklamış ve mutlaka kendisinin haksız olduğuna kendi kendini inandırmıştır. En güzel dayak yiyen kadının sırtı sıvaazlanır ve nazırlara gelmesin diye, çaresiz kadına muskalar bile takılırdı. Ve nasihatler peş peşe gelirdi: "Gözündeki mor halkaları göğsünü gere gere göster herkese çatlasınlar, benimki döverse böyle döver de."

Kocan bu kızım, hem döver hem sever. Dilini tut, dizini kır, otur. Ne annemin ne de diğer nasihat veren kadınların hiç birinin suçu yoktu aslında. Onlara da, doğru olanın bu olduğunu neredeyse silah zoruyla öğretmişlerdi.

Eril olan güçlü ve liderdi, kadının yapacağı tek şey ona itaat etmekti.

Tüm bu anlattıklarım altmış yılların başındaydı. O kadar çok aile kavgası olurdu ki maalesef bu kavgaların çoğu da bir kadın cinayetiyle son bulurdu.

Şimdiki gibi kitle iletişim araçları olmadığı için, iki sokak ötedeki bir kadın cinayetinden habermiz ya aylar sonra olur, ya da hiç olmazdı. Kadın ölümlerinde en çok duyduğumuz şey ise intiharlardı. İntiharların en kolay yolu, insanın kendini asıp, kendi ipini çekmesiydi. Duyardık, arka mahallede yeni gelin Maya kendini asmış.

Bütün mahalle asıl kadını görmeye gider, ölüyü görenler ve görmeyenler hep birlikte,

uzun, anlaşılması zor ve acı ağıtları hep birlikte söylerlerdi. Genç kızların yüreğindeki sevdalar, daha da bir mücadelelerdi.

Bir genç kızın sevdiği varsa bunu çok gizli tutmalıydı. Abilerinin veya babasının, daha da ötesi, bir uzak akrabasının dahi bu aşktan haberi olsa işin sonu yüz de seksen cinayette biterdi. Olayların perde arkasını, aile içi şiddeti, sapık ve vahşice yapılan tecavüzleri asla öğrenemerdik. Bugün uzay çağındayız, sorsalar hepimiz her şeyin farkındayız ama kadınlara ve çocuklara uygulanan erkek şiddeti gördüklerimizin ve duyduklarımızın çok ötesindedir. Onun içindir ki, vicdanların kurduğu, insanın insana tuzak kurduğu böyle bir dönemde elbette, İstanbul Sözleşmesi çok önemlidir...

**Bugün
uzay çağındayız,
sorsalar hepimiz her
şeyin farkındayız ama
kadınlara ve çocuklara
uygulanan erkek
şiddeti gördüklerimizin
ve duyduklarımızın
çok ötesindedir.**

CENNET

*Kocaman yalanların
Küçücük oyuncusu oldu annem
İster sever
İsterse döverdi babam*

*Girmezdi araya komşular
Bin yaşasındı bana değmeyen yılan*

*Karnı dolu, yükü ağır
Sönmüş sigaralar gibi gülerdi annem*

*Etmeli kimselere minnet
Nasıl olsa*

Ayaklarının altındaydı Cennet

İffet'in kamyon ehliyeti

AYŞEN ŞAHİN

Bir arkadaşım var, adı İffet. Facebook ilk açıldığında aynı iş yerinde çalışıyorduk. O zamanlar arkadaşlık zamanla sadece tanışa dönüştük. İffet, üniversiteyi ailesinin yanında okumuştur. Dayısı bizim şirkette müdürdür, orada işe alınmıştır. Tam 14 senedir aynı yerde, aynı işte, aynı pozisyonda çalışıyordu. Ayda bir kez annesinin günü olurdu. O hafta öğlen araları gün menüsü çalışırdı internetten. Yeni bir tarif denemekten daha heyecanlı bir gündemi yoktu. Beraber çalışmaya başladığımızda yaşı otuzlara gelmişti, adının ağırlığından mı bilmiyorum, bir flörtü bile yoktu. En sevdiği renk kahverengiydi, kahve sevilir de rengi sevilir mi? Yeni bir kıyafet aldığı zaman mutlu olurdu ama yeni olduğunu fark eden olmazdı. Zira tüm kahverengi hırkalar, diz altı etekler ve bol ceketter birbirine benzerdi. En çok annesiyle konuşurdu telefonda, öğlen aralarında. Bilmem ki alt tarafı 6 saat ayrı kılınca konuşacak konu nereden bulunurdu? Eve gelirken ne alalım, evdeyoğurt var mı, nohutu ısladın mı, odayı havalandırdın mı?... Benim içim sıkıldırdı dinlerken, uzun konuşsa ruhum daralırdı. Hiçbir şey olmazdı İffet'in hayatında, hiç sürpriz yoktu. Elektrikler dizinin en heyecanlı yerinde gidince büyük adrenalin yaşırdı. Elindeki tüm macera buydu. Birkaç sene her gün karşı karşıya oturduk. Bir kirlentle oturur gibiydim. İşten ayrıldım, arada sadece Facebook'ta rastlar oldum. Ayda bir, rugan terlik giymiş kadınlarla, zigon shepalarla keklî, börekli tabaklar, fotoğraf yüklerdi altın gününden.

Elim beğen tuşuna gitmezdi, sanki böyle bir yaşamı tasvip edermişim gibi. Salgının başlarındı, hastaneden fotoğraf paylaşıyor. Oksijen verilirken, kolunda serumlar. "Çok geçmiş olsun, umarım geçer ve hayat kaldığı yerden devam eder." yazmıştım altına. Pek de üzerine düşünmeden. Az vaka vardı o zamanlar, o kadar tepki verebilmişim. Oysa hayat mı onun da yaşadığı? O fotoğrafın iki ay sonra balkonda çılgınlar gibi dans ettiği bir video paylaştı, sarhoştur da dansım. Taşınmış manzaralı 1+1 eve, onu

Çizim: Yusuf Aktoyrak

kutluyordu bir başına. Sonra kitap paylaşımını başladı. Alıntılar yapıyordu. Yasaklar her esnediğinde bir sahiliden, bir dağ yamacından fotoğraf koyar oldu. Altına uzun uzun heyecanlardan, güzelliklerden, hayattan bahseden çok güzel metinler yazıyordu. Mesela "Bu akşam huzurlu bir yorgunlukla koyuyorum başımı yastığa, bir günü daha "yaşanmış"lar listesine yazmış ve etrafını papatyalarla süslemiş olmanın rahatlığıyla." Merakla takip etmeye başladım. Artık "beğen"iyordum paylaştıklarını.

Çünkü yaşam elimizden kayıp gidiyordu. Dört yanda yasaklar, cezalar, tehditler, yoksulluk... Hayatı güzel edebilen herkes gibi o da gözüme kahraman gibi görünüyordu.

İmkansızlıklar içinde bir anda ne de güzel yaşamaya başlamıştı. Sanki bir çiçeğin kırılmış dalıydı da suda yeniden köklenmiş, saksısını bulunca çoşup çiçeklenmişti.

Sosyal medyaya bakmama kararı alıp kendini kitaba verdiğim bir gün geçirmiştim. Akşam olunca habertelere bakayım diye açtım televizyonu. İffet tüm kanallardaydı. Elime telefonu aldım, sosyal medya yıkılıyordu İffet diye. Rengarenk kocaman çiçekli şifon eteği uçuşuyordu, boynundaki mor ipek şal rüzgarla birlikte uzun bir pankart gibi salınıyordu. Dalgalı saçlarını gerçek çiçeklerden büyük bir

taç tepede toplamış, kalan bukteleleri beline kadar salınıyordu.

Damperli kamyonun sürücü kapısı açık, bir ayağı onun üzerinde, diğeri kamyonun tepesindeydi. İffet damperli kamyon kullanmayı ne ara öğrenmişti? İktidar partisinin genel merkezinin tam önüne, tonlarca kesilmiş çimen boşaltıyordu kamyon.

Megafonda çinliyordu İffet'in sesi: "Bu ot gibi yaşamamızı istiyorsunuz, kabul etmiyorum. Bu hayatta bize biçtiğiniz rol fotosentez yapan bir bitki gibi, ben yaşamak istiyorum, olduğum gibi yaşamak.

Alın size ot, koyarsınız evlerinize, çay yapısın, börek açsın size. Zemberek boşaldı, zurna zırt dedi, duvarlar yıkılacak artık, doya doya yaşanacak bu hayat, size inat! Kadınım ben, bu hayat benim"

Ülkenin en ilginç eylemiydi. Örgütlü değildi, tek başına bir kadın, bir partinin genel merkezinin girişine resmen ot tıkamıştı. Kolluk kuvveti canlı yayında etrafını sardı. Kendisinin kamyonu kilitledi. Uzun süreli uğraş sonucu gözaltına alındı. Kamyonu saatlerce çekemediler, trafik kapalı kaldı.

Emniyet müdürlüğü önünde yaklaşık beş bin kişi bir saat içinde toplanınca kabahatler kanunundan para cezası kesip saldılar. Gece yarısı televizyona konuk oldu. Salgında yoğun bakımda nefessiz kaldığı anlarda hayatı bir film şeridi gibi geçmişti gözlerinin önünden defalarca.

Hep benzer kareler ve mutfağın fayansları. "İffet, İffet" diye adını duymuştu bir de ezilmişti adının ağırlığında, fayansların arasında nefes alamamıştı. İşte o zaman fark etmişti yaşadığı şeyin aslında bir hayat olmadığını.

"İnsan yarasını keşfedince, yaralayana yüzleşmek istiyor. Mücadelenin böyleli öyle hayat dolu ki kavgana sarıldıkça sarılarsın geliyor." diyordu ekranda.

Ortalık biraz yatışsın, ben de geçmişine dair bir röportaj yapayım dedim.

Her büyük mevsunun bir nefeste unutulduğu ülkede, unutturmamayı kendime vazife bildim.

Ama İffet, kavgasına sarıldıkça sarılmakta samimiyim, o vazife bana kalmamış.

İşte yine ana haber bülteninde, meclis önünde saman balyalarıyla yüklü tam 40 kamyon var, direksiyonlarında kadınlar.

Polis çevirdi etraflarını canlı yayında, damperler çalıştı: "Saman gibi hayat sizin olsun, geleceğimizi, özgürlüğümüzü, hayatımızı, neşemizi almadan gitmek yok!" diye bağırıyorlar kamyonlara takılı hoparlörlerden.

Bir bakayım ben de nasıl alınıyor bu kamyon ehliyeti.

Kim bilir sırada ne var?

MURAT ERTTEL

MÜZİK NASIL İŞLER

Dün Emrah Kulıksa'nın David Byrne ile Cumhuriyet gazetesi için yaptığı röportajı okurken üstadın Türkiye'den dinlediği müziklerden en çok eski Barış

Mança, eski Sezen Aksu, Taksim Trio ve Baba Zula'nın müziklerini sevdiğini okuyup çok sevindim.

David Byrne başta Talking Heads olmak üzere en çok ilham aldığı müzisyenlerden biridir.

Bu küçük mucizeyi paylaşmak istedim. 2012'de Amsterdam'dan alıp başucu kitabı yaptığım eseri "Müzik Nasıl İşler" adıyla Türkçeye çevrilmiş. Mithis bir kitap.

David Byrne çok yönlü bir sanatçı. Eno ile yaptığı "My life in the bush of Ghosts" - "Hayaleti çalılarındaki hayatın albümü"ta 70'lerden dünya müziğini öncülemiştir.

Müzik hakkında yüzlerce kitap okumama rağmen bu 350 sayfalık eserin yazarının pırıl pırıl ve konatlandırıcı bakış açısı ile en çok okuduğum ve beni tazeleyen kitaplardan biri.

Dijital, analog, müzik, miniatur; karşılaştırmalı olarak her şeyi yeni bir gözle görüp duymak yeniden hissedebilmek için birebir kaynak.

Özlenen bahar

Karlar erimeye başladığı zaman...

Çiçekleri koklayabildiğin ve yaprakların büyüdüğünü gördüğün zaman...

Bahar gelmiştir kızım. Baharı bekletme derdi Nonam.

Bilmez mi? Kaç baharın yağurunu yemiştir?

Bu sabah alarm çalmadan yani kendi rızamla uyandım. Camı açtım. Tatlı bir meltem çarpı yüzüme. Bir punduna getirip kesemedikleri için sokağın ortasında bıraktıkları, kavşak muamelesi gören kavak ağacını seyrettim öyle. Yeni görevini sevmiş gibi geldi. Yüzümü yikadım, sonra beklemek kendisi yaşanmış kremlerime takıldı gözüm. Üzenmedim sürdüm. Mis gibi kokusu varmış meğer. Koklamayı hiç beklememişim. Düne kadar bu saatlerde ancak uçağa yetişmek için uyanırdım. Kısacık süren resmitatillere otobüsle gidip günü kaçıracağım diye aklım çarkıdı. Sabah 06.50 uçuşlarını kovalardım aylaröncesinden. Havaalanına fön çektiler, makyajlı giderdim. Bunun beni daha zengin ve başarılı göstereceğine inanmıştım.

Marifet gibi. Omzumda kayıp duran çantam, bavulumu çekeceğe güvenlik kuyruğuna girer, öncelikli geçiş hakkı kazanmak için çeşitli mobil uygulamaları indirir, bulamazsam arkadaşlarımdan kod göndermelerini rica eder dakikalarca şifre işlemleriyle uğraşırdım. Sonra aynı hareketleri beş lounge uygulamaları için denerdim. Bir bayat kahve için havaalanını baştan sona yürümem gerekirdi.

Ama artık uykuma doydum, niyeti bozдум. Bugün çiçek gibi bir mayıs sabahı. Başarmaya değil hissetmeye ihtiyacım var. Ne bir plan ne program. Öylesine yola çıkıyorum. Hem de otobüsle. Ağır ağır ilerleyen kamyonları geçerek süzülüyorum aranızdan. Yol bemol bir mor, gökyüzü diyez bir kırmızıya uyanıyor gün doğarken. Sanki otobanda değil, Hahnemülle 300 gr kâğıdın üzerinde yol alıyoruz, adeta bir suluboya tablo geçtiğim her sahne.

Ne var ki İzmit'e doğru gölgeleniyor gökyüzü. Sanki şehrin üzerine dev bir kara bulut

çökmüş. Tıpkı bazı kısıtlayıcı inançlarımın benim üzerime çöktüğü gibi. Buna korkmak diyorlar. İçine sıkıştığın çemberden çıkarken ille ayağın tökezletecek bir inşaet demiri, bir kaldırım taşı ya da tıka basa duman kokan bir şehir buluyorsun. Seni cesaretinden belki esaretinden alıkoyacak bir nedene bağımıysan, öylesine çıkıvermek içini açacağına öksürüyör. Ben de öyle öksürüyörüm İzmit'i geçerken. Sonra hafif bir çisenti. Varla yok arası bir yağmur. Başımı dayayıp kendi aksimi izlediğim camıma çarpıyor. Ve camla birlikte bakışlarımı da temizleyiveriyor. Dedikleri gibi oluyor. Sadece tanıklık etmeye karar verirsın korktuğun onca düşünce, duygu efendi efendi içinden geçip gidiyor.

Sadece tanıklık etmeye karar verirsın korktuğun onca düşünce, duygu efendi efendi içinden geçip gidiyor. Kulaklığını takıyor, açıyor yolum şarkılarımı. Müzikle birlikte yol kenarında kardelenler, keçi söğütleri de uyanıyor. Baharın öyle bir kudreti var. Kalanlar pul pul dökülürken derinden, yeniden filiz veriyorsun.

Onun için sana da diyorum. Veda et kısa. Bir

tasasız ev biliyorum. Seninle orada buluşalım. Henüz yeşermeye başlamış ceviz ağacından yeşil dalları koparıp o dallarla yıkanalım, inan bana bütün yılmız neşeli ve kedersiz geçecek. Akşam bahçede güzel bir ateş yakıp, üzerinden atlayalım. Yoldan geçenleri de çevirelim, ancak içinde durursak bahar

"bahar" olur. Sonra sen ve ben yere sırt üstü yatar, ellerimizi ve ayaklarımızı açarız. Adak adanız hepimiz adına. Nonam'a seslenirsek gelir, topağı kenarından çapayla kazar, o yerlerine birer diş sarımsak koyar, başlar mırıldanmaya.

"Sarımsak sarımsak sal da cit var ise kızımın hastalığını al da cit / Sarımsak sarımsak sal da cel yok ise kızımın sağlığını ver da cel..."

Gece yarılarna kadar sürer şenliğimiz, kimse gitmez. Sabah, salınacağı ilk kuran bulur sevdiğini. Birde kahvaltıda yumurtalarını tokuşturduk mu? Al sana eğlence. Hem belki bu sefer ikimizinki de kırılmaz.

HAYDAR ERGÜLEN

Aşk iksiriyle hoş Sulari

"Gezgin Ozanlar" 13. Yüzyıl Fransa'sında "trubadour" olarak adlandırılıyor. Şiir ve müzik geleneği onlarla birlikte yollara düşüyor, kırlara, vadilere, ovalara, köylere, kasabalara, küçük kentlere gidiyorlar, aşkın şarkısını arıyorlar. Önce Fransa'nın güneyinde Provence'da başlıyor bu arayış, sonra İtalya'ya, İspanya'ya dek uzanıyor. Çalgı eşliğinde uzun şiiirler okuyan ve 11.-13. yüzyıllar arasında 200 yıl çalıp söyleyen bu gezgin ozanlarla, onlar da bizim aşkıklardan, abdalardan sayılır, orta çağ romansı ortaya çıkıyor. Aşkı aradıkları doğru da, hem kim aramıyor, aramayan var mı, yeni bir şey değil elbette, bulmak yeni amal! Onu ararken, politik şiiirler, ağıtlar, idiller, kır şarkıları, şafak türküleri yazdıkları ve atma söyledikleri, yani atışma yaptıkları da biliniyor. Almanya'da da benzerleri var ama onlar "trubadour"lardan, yani bizim abdalların benzerlerinden biraz daha farklı. Atla geziyorlar, atlı şövalye diye geçiyorlar tarihten, müzikten ve kalplerden... Gezgin ozanların kilise karşıtı olmaları da aynı bir övgü nedeni hiç kuşkusuz. Kilise karşıtı, doğa yanlısı, tam olması gerektiği gibi Kilise, ibadet yeri, daha çok yerleşikler için değil midir, kurulu düzenin kurumları sayılmaz mı, gezginin, abdalin ne işi var oralarda? O her gün yaratıcı doğanın içinde bazen şükrederek bazen küfrederek, gezip dileniyor, çalıp söylüyor, ağıtları güldürüyor!

Finlandiya gibi Kuzey ülkelerinde de var gezgin ozanlık geleneği. Şimdilerde, kuşkusuz coğrafyanın güzelliği nedeniyle de, yeniden canlanıyor orada. Göller, ormanlar ülkesi, gezginlerin de ozanların da arayıp bulamadığı yer. Fransa, Almanya da öyle. En çilelisi, en garibi bizim abdaltar ve ozanlar yine. Fransa'dakiler de özellikle de Almanya'da atla gezip aşk şiiiri yazmalarına, çalıp söylemelerine karşı çıkan kiliseye kafa tutanların önemli bir bölümü de şövalyedir, varlıklı ailelere mensuptur. Bizimkilere ise varlığı yokluğu, varlığı da varlığı sayılır en fazla! Son değil ama, en bildik, tanıdık gezgin ozanımız Neşet Ertaş'tır, o da ömrünün son yıllarında biraz şöhrete, biraz da rahata kavuşmuştur. Abdala anca sıra gelirdi Buna şükür, hiç gelmeyenler de var!

Eski zaman bilemeyiz belki Anadolu'da da atla gezen ozan olmuştu, ama adı sanı anonim olmuştur, kimdir necidir, bilen yoktur. Fakat yeni çağda, yani demem o ki yakın zamanda böyle bir aşık yaşamıştır, Alevi-Bektaşî geleneğinin son yüz yıldaki en önde gelen ozanlarından biri, Davut Sulari. Trubadourların Almanya'daki benzerleri olan ve "minnesanger" ya da "meistesanger", yani Orta çağ Alman

Davut Sulari

şarkı geleneğini sürdüren şarkıcılar olarak adlandırılan, bazıları da atlı ozanlardan olan gezginleri çağırıştır.

Geleceğin içinde en ilginç ozanlardan biridir Davut Sulari. Bir anlamda "ümmî"dir, ilkokulu 3'ten terk edip yola başlamıştır. Hem de ne başlayış! İçine doğan şiiirleri ezgili söylemek için dedesinden saz çalmayı öğrenmiş, Cemelde dedelerin, zakirlerin, aşkıların dizinin dibinde hem görülmuş hem yol erkan hem de sazın sözün kaynağını görmüş, öğrenmiştir. Hem güçlü hem farklı hem yola bağlı hem de kendini değişik çevrelere açan bir aşık. Ama sözü bunca uzatmamızın, Avrupa'da Orta çağın gezgin ozanlarına dek uzmanımızın nedeni, Sulari'nin de 20.yy'da geleceğe yaptığı bir başka "hoş" katkıdır.

Fotoğraf da vardır. Atları severim ama hangisi küheylan, hangisi kısırak, hangisi doru hiç anlamam, bilmek isterdim oysa. Fotoğrafta gördüğüm uzun bacaklı bir atın üstünde, gözlüklü, köylü ama okumuş yazmışından, kasketli ve sazını Cemal Süreya'nın, ki hemşehrisidir, şiiiri gibi asmış bir adamdır. Bize gülümsemektedir.

Atının adı da atı gibi güzeldir, Leyla'dır. İster "Leyla vü Mecnun" mesnevisinin yarısı sayılsın ister şiiir olan geceye ister yerin göğün şiiirine mazmun sayılsın. Onunla kim bilir fikrinde hangi türküler, deyişlerle Anadolu'yu gezey yıllarca. Atıyla birlikte ünlenmesiye 1987'dedir. TRT'de program yapmak ister, o yıla kadar TRT'de hiç görünmemiş midir acaba, bu isteğini duyurmak

İçin de, Erzincan'dan İstanbul'a, atı Leyla'nın sırtında dört ay süren bir yolculuk sonunda ulaşır. Gazeteler haber yapar. TRT'de Uğur Dündar'şıklı bir söyleşiyapacaktır.

Babası "dedelik" görevini Davut Sulari'ye genç yaşında devrederek onun Anadolu'da taliplerini dolaşmasına, çam kurmasına, görgü ceminde onun görmesive ve kuşkusuz cemlerde çalmp söylenen deyişlerle de gönlü bilgisi zenginleştirmesine vesile olur. Gezginiğinin bir nedeni de ocağına bağlı olan talipleri görmeye gitmesi olmuştur böylece.

Onu Leyla'yı yolda düşüldim, konuşmayı seven, farklı çevrelerden eşi dostu olan, muhabbeti güzel bir aşkışmış, onu kendi türküsünü söylerken canlandırmaya çalıştım gönlümde: "Bugün bayram günü derler alem eğilen/sen bizim yaylaya gel başın için/ Dertiler oturmuş derdin söyleşir/Etme intizarın gül başın için..."

Çevrek bir ses, tane tane söylemek isteyen bir tavır, sazında da sözünde de sesinde de, harfler damlıyor gibi sesinden, sazından da kendilerini harf sanan notalar, onların peşi sıra ama acele etmeden, geniş zamana yayılmak istecesine...

İstanbul'a Leyla'sıyla 4 ayda geldiğinde inanimis, usul usul, yetekçer kimsesi, acil bir işi olmadın, hem atıyla hem yolla, hem kendisiyle hem köyde kasabada uğradığı, gördüğü talipleri, dostlarıyla, aşık, elbette tabiatla, hayvanlarla, ezcümle tüm canlarla, türküde söylediği gibi söyleşerek gelmiştir.

Aşık tavrı öyledir ya sanırım kişiliği de saz kalıp söylemesine, tavrına yansıyor, şimdilerde "slow" diye adlandırılan kentler, yiecekeler, yağam gibi, Sulari'de de "slow" bir aşık tarzı var. Şarkılarında, müziğinde, sözlerinde, her şeyi zamana yaymak, zamaniya hayata, insana, dünyaya, sese, söze yaymakve böylece hem uzatmak hem de etkisini kalıcı kılmak için belki de.

Tüm Alevi-Bektaşî ozanlarının direnişi, isyancı olduğu, deyişleri, nefesleri, türkülerinin de "isyan ve devrim kokulu" olduğu gibi bir düşünce vardır. Oysa tam da bu kültürdür tasavvufun toprağı. Felsefesi tasavvuf olan bir kültürden söz ediyoruz. "Biz olmazsak yapayalnız kalacak olan Tanrı'yı kendisini yakın kılan, onun bir parçası olduğun düşünün, vahdet-i vücuddan vahdet-i mevcuda, insanın Tanrıyla bir olduğuna inanan, yaradılanın da yaratıcı olduğunu bilen, ağaçlardan hayvanlara tüm canlarla birlik olan, onların adına yığıl eden, aşkına çam kuran, "Benim Kabe'm insandır" diyen, "Muhabbet insana çama muhabbet" diye seven, sevinen bir yol bu. Yolumuz.

Tanrıyı, varlığı yokluğu, sonsuzluğu, yeri göğü, kainatı, canlılıcsansızı, açığı gizliyi, alemi, sırları, ölümü, ötesini, devriyeyi, devridaimi, yıldızları, ayı, güneşi, suları merak eden, derinleştikçe bir

çocuk bahçesi, bir lunapark sevinciyle, bir oyun duygusuyla hakikat yolculuğunu sürdüren, sorusunu soruyla yanıtlayan bir yolun içinden yürüyüp, süzülüp geylor Davut Sulari de, Neşet Ertaş da, Aşık Veysel, Aşık Mahzunı de, Ali Ekber Çiçek, Mahmut Erdal, Aşık Daimi de... Biri insana baktım bir doğaya, biri hayata baktım biri dünyaya. Hurufi, Bedreddini, Haydari, Kalerideri atalarından, analarından, Babai ayaflanmasında ve nicelerinden onlara gelen yol, "Yarın yasağından gayrı her yerde/Her şeyde hep beraber" diyorsa, onlara da sazi, sözü, sesi paylaşmak, birbirini tamamlamak, eksikliğini gidermek, hep birlikte sezmeye, anlamaya ve insana varlığını hatırlatmaya, tabiatınve hayvanların da "eşref-i mahlukat" olduklarını duyurmaya, ne dil ne din ne mezhep ne millet ne erk ne kan ne kadın ne erkek, herkesin, her şeyin "can" olduğuna, Aşık Mahzunı'nın "Doğu, batı, gavur, müslim bir bana" dediğine, "Hem kibledir hem kabe'dir yar bana" deyişine "Hu dost" diye katılmak düşer.

Alevi-Bektaşî halkşairleri, insani, kainatı, hayati, dünyayı, tabiatıanlamaya, anlatmaya çalışırlar, alçak gönlüllükle imce duygusu içinde hepsi sazin bir perdesinden, sözün bir hecesinden, sesin bir köşesinden, kederinden neş'esinden tutar, ortaya bu bizim yolumuz, göğümüz, gönlümüz, armağanımız, doğaya, kainata, ödenmez ya, borcumuzun küçük bir bölümünü ödeme çabası, katkısı, "büyük insanlık" ya, yoksulla, mazlumla, darda kalana, Hızır'ı çağrana, Düzgün Baba'ya seslenene, halsize, elsize, dilsiz, çulsuz, mülksüze, parasız, pulsuza, kimsesize, dalsıza, evsize barksıza, ezilene, sömürölüne, çile çekene, zalımlar elinden mahpuslara düşene, evinden, yurdundan, yarından, çoluğundan çoçuğundan ayrı düşene, gurbet gezene, evladını, kardeşini, canını yitirene, sevdikler kaybedilenlere, ezilmeleri onların yerinde derdimiz, kederimiz, sevincimiz, iyimserliğimiz, umudumuz diye çalıp söylediğimiz, hepimiz ayrı tellerden çalsak da hep birlikteyolumuza koyduğumuz, hem Hak hem de halk aşığı olduğumuzun delilidir canım efendim, "Daha nesini söyleyim" demişler ve Anadolu'yu, o görkemli, o dillerin, renklerin, seslerinin yurdu, büyük evimiz, bahçemiz, avlumuza olan a naderayı, ellerinden, tellerinden, dillerinden geldiğince karanlıktan, haksızlıktan, yobazdan korumaya gayret etmişlerdir.

Sulari, çok gezenin çok bildiğinin, yani öğrendiğinin de ileri bir örneğidir. Kendini "ikisiri şair" diye tanımlarve şöyle der: "Daha önceden hiçbir şey hazırlamam. Bir aşık benim karşama geldiği zaman aynı kafiye, aynı mana,

aynı hece, redif, ayak hepsi bir anda ağızmdan çıkıyor. Ayrıca ben bir dalda şiir söylemiyorum, Bende Divan, Semai, Müstezat, Tekellüm, Tecdis, Murabba, Rubai, Koçaklama, Müsensen, hatta bunların deste başı olan Efliname, Hamzaname, Hurufiname, Kekeçname var. Ben ayak açsam hiçbirisi giremez Kekeçnamelere." İronisi, eltelirisi, taşlamasıyla da meşhur Sulari, atışma medislerinden de en gözde şairidir. Vefatı da böyle bir mediste, 1985'in 18 Ocak gecesi Erzurum'da Ali Rahmani'nin aşklar kahvesinde genç aşık İhsan Yavuz'le atışırken olmuş, 1925'de Erzincan Çayırlı'da doğan Sulari, 60 yaşında Hakk'a yürümüştür.

Aşık aradıkları doğru da, hem kim aramıyor, aramayan var mı, yeni bir şey değil elbette, bulmak yeni ama!

Davut Ağbaba, ki büyük bir ailedir Ağbaba, çalıp söyleyenleri ile getirenleri, nam ozan geleneğe uyarak mahlas almış, bana kalırsa en güzelini de bulmuştur: Sulari. İkişi de şimdi uzaklarda olan canlarımızdan İhsan ve ağabeyi Müzaffer İlhan Erdost'un çoçuklarının adları gibi, Sularıda, Barışta, Türküler.

Davut Sulari, gurbeti slaya çeviren adam. Kısacık ömrünün 45 yılında en yakını sazi olmuş, onunla Konya Aşklar Bayramı'ndan memleketin dört bir yanında kalımlar, şenliklere gidercek aşık geleneğini yaşatmayı, sürdürmeyi kendisine vazife edinmiştir. Alevi dedesidir zaten, görevi talipleri irşad etmek, onları yol erken kaidesine riayet edavet etmek, bunu görüp göstermektir. Dersimliden ve Türkiye dışında Zazaca olarak da Düzgün Baba'ya selam etmiş, pirlere niyaz etmiştir. Arapça, Farsça da kullanmıştı ezgilerinde. Dıyeceğim, bir başka Neşet Ertaş da Sulari'dir: "Aşık edebi varlığını muhafaza etmelidir. Türkiye'de Veysel'den sonra siyasi yön getirmeyen tek şairim. Bir şair milletin malıdır ama kapı uşağı değildir, halkı birbirine katmaya değil, birbirini sevgiye yöneltmelidir"

Reyhan'yle Daimi'yle gezmış, Ali Ekber Çiçek'in yetiştirmesinde katkısı olmuş, Neşet'i, Mahzunı'yi, Sabahat Akkırız'ı, Arif Sağ'ı etkilemiş, gölmede, gönlüden, yoldan alıp yürümüş, çalıp söylemiş, Ali'den, Ehl-i Beyt'ten, Düzgün Baba'dan, pirlerden dem vurmuş bir şenlikli olan Davut Sulari. İyi ki, kızı, babasının yolundan yürüyen Edibe Sulari'nin 27 Temmuz 1993 Madımak Otel katliamında dinci ve faşistçaklar tarafından yakıldığını görmemiş, yoksa ne teselli edilebilirdi ki, her çevreye iyilik, barış, dostluk götürmeye çalışan böyle bir halk aşığı?

Davut Sulari'nin de kızı Edibe'nin de devridaim olsun diyerek, en sevdiğim türkülerinden birini mırıldanıyorum: "Kırpığın kaşına değdiği zaman/Bekletme sevdikim vur beni beni/ Sevdanın safağı söktüğü zaman/Diyardan diyara sür beni beni."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

ERDAL GÜNEY

KARANFİL, ELDEN ELE...

-Tam bu oturduğumuz yerdeydik Serkan! Ne yapsak acaba diye düşünüyorduk. Aha, çay ocağının önünde Hidayet'in Halit Abi'ye kâğıda sarılı bir demet karanfil verdiğini görmüş. Daha biz ne olduğunu anlamadan tutturdu, "Madem biz yürüyemiyoruz, o zaman karanfil yürütürüz," diye. İlk başta beğenmedik bu fikri, en çok da Alper karşı çıkmıştı...

-Serkan bakma sen Fahri'ye, ilk başta kimsenin aklına yatmamıştı ki. Ne yani, çıkar yürürsün! Ne o öyle mesa feli, çıkartmadan yürürek. Bir de elde karanfil! Ahir ömründe şu küçücük kasabada sen kaç defa elde çiçek yürüdün Fahri?

-Hadi oradan! En son sen ikna olmuşsun...

Fahri, kuzeni Serkan'a başlarından geçen anlatırken avlunun girişinde Aha'yı fark etti. Aha, avludaki havuzun kenarında oturan Fahri, Alper ve Serkan'ı selamladı. Bir tabure çekip oturduktan sonra, "Geç kalmadım değil mi? Var mı çay içecek zaman?" diye sordu. Alper'den, "Deniz gelmedi daha; sepetlinin tekerlerine baktırıyor, laflıyorduk biz de, zaman var," yanıtını alınca çay ocağına doğru işaret edip çayları söyledi. Deniz'i beklerken bir yandan da sohbetle devam ettiler.

İki yıl önceki mayıs ayının ilk sabahıydı Hidayet'in elinde kâğıda sarılı karanfil demetiyle çay ocağına gelişi. Çaycı Halit'le bir şeyler konuşmuş, elindeki karanfil demetini bırakıp gitmişti. Aha karanfilleri fark ettiği sırada Alper, Fahri, Zeynep, Murat ve Deniz baş başa vermiş, akıllarındaki nasıl hayata geçirebileceklerini konuşuyorlardı. Her bir öneri, dönemin o sert, acımasız, karanlık duvarına çarpıp darmadığını oluyor, zar zor ayaklanan başka bir öneri yine darmadığını olmak üzere duvara doğru havalanıyordu.

Aha'nun önerisi her ne kadar alışılmadık bir fikir gibi dursa da Zeynep hemen desteklemiş, diğerlerinin kabul etmesi için de iki çay içimi zaman yeterli olmuştu. Caddede eli, altmış metre aralıklarla dizilince, en

arkadan gelen elindeki karanfil önde bekleyene verecek, o da diğerine ve diğeri de bir sonrakine... Böylece karanfil elden ele yürüyecekti. Aha, "Madem biz yürüyemiyoruz, o halde karanfil yürüt!" dediğinde o ana kadar fikirlerinin çarptığı duvar yerle bir olmuştu. Birbirlerine bakıp gülmüşediler. Tam planladıkları gibi değilse de kazasız belası hallolmuştu her şey. En kolay olanı da çay ocağındaki kâğıda sarılı karanfillerin içinden birini almak oldu. Bunun için çay ocağına seslenip iki çay söylemek yeterli oldu. Halit çayları getirdiğinde Fahri çoktan ocağa girip karanfilin birini almıştı...

Kasabanın en uzun caddesinde aralıklarla sıralandılar. Arkadan gelecek arkadaşını bekleyen, ağır adımlarla yürümeye devam etti. Karanfil veren, caddenin karşısına geçip yürüyüşü izlemeye koyuldu. Gizlenmiş çocuğu bir heyecan vardı yüzlerinde. Tek sorun Murat'ın caddede annesiyle karşılaşması oldu. Gülseren Hala, ansızın

caddede yan yana dizili dükkânların birinden çıkıvermişti. Murat, bir anlık şaşkınlığa rağmen hiç orali değilmiş gibi kafasını yola doğru çevirip annesinin yanından geçip gitmişti. Mesafe artıkça Gülseren Hala'nın sesi de artıyordu. "Oğlum! Murat! Murat! Oğlummm! Muratttt!..." İlk başta karşı çıksa da elinde karanfile en uzun yürüyen Alper olmuştu. Murat hızlı adımlarla yürüyerek annesinin görüş açısından çıktıktan sonra adimlarını yavaşlatabilmişti. Alper de dikkat çekmemek için adimlarını hızlandırmıyor, Murat'a karanfil pas etmek için yürümeye devam ediyordu. Nihayetinde karanfil, bir mayıs gününde kasabanın en uzun caddesinde elden ele yürütülmüştü.

Hidayet, abayı yaktığı kızla buluşmaya gitmeden önce karanfilleri almak üzere çay ocağına geldiğinde vakit ikindiye çoktan bulmuştu. Çaycı Halit karanfil demetini verirken, "Gül bulamadın mıydı olum, karanfil nedir? Bu kez açıl artık! Çok uzadı bu iş!"

Çizim: Fahrettin Engin Erdoğan

diye uyardı Hidayet'i. Heyecanı her halinden anlaşılan Hidayet, "Güzel işte Halit abi, iyiden de belli olmasın el âleme, kabul ederse sonrası kucak kucak gül..."

Hidayet çay ocağından çıkarken avlunun ortasındaki havuzun kenarında oturan Adu, Zeynep, Alper, Fahri, Murat ve Deniz'e uzaktan el sallayarak caddeye karıştı. Bir süre yürümüşü ki koluna giren iki polis Hidayet'i karga tulumba karakola götürdü. Neler olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu. Zaten kızla buluşacak olmasının heyecanını yatıştırılmaya çalışırken iyiden algısı kapanmıştı. Kötü bir rüyanın içinde olmalıydı, yoksa ne işi olabilirdi ki karakolda. Mevzunun rengi, bir miktar hırpalanma sırasında savrulan cümlelerle açığa çıktı. "1 Mayıs yürüyüşü ha! Al sana 1 Mayıs! Bir de karanfille yürüyor ite bak, al ulan sana karanfil!"

Sabah yapılan elde karanfilli yürüyüş, öğleden sonra kasabada bir bin yapan merakla kulaktan kulağa köpürmüştü. Yok efendim yürüyüş yapılmış da, yok nasıl kalabalıklarmış da, yok yine eski günlere mi dönüyormuşuz da... İşgüzarlığı kasabaya nam salmış Manifaturacı İhsan dükkânının önünde elinde karanfille yürüyen Hidayet'i görünce "Sabahki yürüyüş yapan çocuklardan biri hâlâ yürüyor!" deyip karakola haber uçurmuştu. İhsan, durumdan haberdar olan kasabanın önde gelen birkaç büyüğünün araya girmesiyle, "Yanlış da görmüş olabilirim, emin değilim," diye ifade değiştirince parçalanmış karanfillerle, parça pinç üst bağla salıverildi Hidayet. Ne o zaman gidebildi sevdiği kızın yanına ne de daha sonra kendini işpiyanı olan Manifaturacı İhsan olduğunu öğrenince. Babasına olan korkusu, kızına açılma isteğini bastırmıştı...

Tam öğle vaktiydi; güneş tam tepeden verdikçe veriyordu sıcak. Tüm gölgeler kaçışmıştı. Avlunun iki girişi rüzgârlar için doğal bir kanal görevi görüyor, esinti ortacı bir nebe olsun ferahlatıyordu. Rüzgâr, kebabçıların oradan portakal ağaçlarındaki çiçeklerin kokusunu önüne katıp merdivenlerden avluayınıyor, sonra da çay ocağının olduğu batı taraftaki sokak ağzından çıkıp ortalığa karışıyordu. Havuzdan dağılan su sesi dışında ses yoktu uluda. Sessizliği, avlunun içine kadar girip duvarda yankılanan sepetlinin patlayan egzoz sesi bozdu. Adu, Fahri ve Alper hep birlikte ayaklandılar. Serkan'la vedalaşıp sokakta sepetiyle bekleyen Deniz'in yanına giderlerken Adu çay ocağından kâğıda sarılı bir paket aldı. Alper ve Fahri sepete, Adu da Deniz'in arkasına kuruldu. Caddenin kalabalığına

takılmadan yan sokağa sapıp yollarına devam ettiler. Sepetlinin egzozundan gelen patlama sesleri motorun sesine karışıp evlerin duvarlarına çarpıyor, oradan da tekrar sepetliden kilerelyansınıyordu. Birbirlerini ne dediklerini anlamadan bir süre yol aldılar. Güneş, bulutsuz, masmavi gökte parl parl parlıyor, yüzlerine vuran rüzgârın serinliği öğlen güneşinin bunaltan sıcakını kırıyordu. Kasabanın asfalt yolundan çay yolundaki çöpe yola saptıklarında yavaşladılar. Arkalarında bıraktıkları toz bulutu kendilerini kovalıyordu sanki. Yol boyunca özenle yerleştirilmiş gibi duran, sağa sola saçılmış irili ufaklı taşlar yüzünden sepetlinin üzerinde zıplayarak ilerliyorlardı. Kendilerini sollayan araçların ardından köy meydanındaki çesmeye kadar toz toprak içinde geldiler. Sepetliyi çesmeye çekti Deniz. Murat ve Zeynep daha önce gelmiş, onları bekliyordu. Ortalık sakindi. Fahri, "Gecektik mi ya?" diye sordu Murat'a. Yanıtız kaldı soru. Kimsenin acele edesi yok gibiydi. İçerlerinden biri, "Dönelim isterseniz," dese hiç itiraz etmeyeceklerdi sanki. Ellerini yüzlerini yıkayıp tozdan temizlendikten sonra köy meydanından ormana doğru uzayıp giden ince bir yola girdiler. Ayaklarından bir şeyler asılıyormuş gibi ağır adımlarla yürüyorlardı.

İlerlerken arkalarından gelip yanlarından geçenlere başlarıyla selam veriyor, onların ardı sıra yavaşça yürüyorlardı. İleride kızıl çamların altında birikmiş topluluğa doğru adımlarını sürdürdüler. Topluluk bir daire kurmuş, başları öne doğru eğik yere bakarken, o sessizlikte toprağı yaran küreğin sesi, yürüyüşlerin ayak seslerine karışıyordu. Deniz, topluluğun biraz arkasında duran Çaycı Halit'in kendilerine el salladığını fark etti. Yönlerini işaretten geldiği tarafa doğru çevirip yürümeyi sürdürdüler. Bir süre sonra topluluk yavaş yavaş dağılmaya başladı. Yanlarından geçenler sessizce konuşuyorlardı:

"Yazık olmuş, gencecik çocuktu."

"Yağmurluymuş hava, virajı alırken kaymış."

"Allah kimseye evlat acısı vermesin, perişan olmuş aile..."

Adu, kâğıda sarılı karanfilleri çıkarıp arkadaşlarına elden ele birer tane verdi. Sıraıla toprağa ellerindeki karanfilleri bıraktılar. Sessizce toprağın üstündeki karanfillere bakarken acı bir gülümseme düştü her birinin yüzüne. Hidayet Taşçı yazılı mezar taşına dokunup arka arkaya yürümeye başladılar. Yüzlerindeki acı gülümsemeyi rüzgâr okşuyordu...

GÜL ÇETİN

Dünyemize Farsça'dan girmiş olan "cambaz" (can "ruh" ve -baz "oynayan") kelimesi ip, at vb. üzerinde tehlikeli gösteriler yapan kimseler, akrobatı manasındadır. Resmen "canıyla oynayan" demek! Ama ayrıca bir işi en ince noktalarına kadar bilen ve bunun için aldatılır, alt edilemeyen çok kurnaz kimse de demektir. Atalarımız cambazın iki manasını birbirine eklemişler ve işte bu söz çıkmış ortaya:

"İki CAMBAZ BİR İPTE OYNAMAZ."

Kurnaz iki kişi, bir iş üzerinde çalışarlarsa birbirlerini aldatmak ve aldatmak için bütün hünelerlerini harcarlar. Bu durum ikisi içinde tehlikelidir. "Ya sen düşünsün, ya ben ilerim" diye bu sözde devam da ettirilir.

İki cambaz bir ipte oynamaz

Cambaz deyince, bir dönemin ünlü cambazı Raif Çaycı'ya anımsadık olmaz. 1675 yılında IV. Mehmet'in Şehzade Mustafa için Edirne'de düzenlediği sünnet düğününde bir uca Selimiye Camii'nin minaresine bağlı öteki ucu da evlerin üzerinden aşarak yere tutturulan bir ip üzerinde sıçırıp bağdaş kurma, her sıçrayışta sağ ayağımlı sol, sol ayağımlı sağ ayağı üzerine dölüyor ip üzerinde ileri geri atlamak gibi numaralarından sonra, aynı ip bir başka cambazla çıkışık ayaklarına sabun bağlayıp ip üzerinde kaymak, ipin üzerinde kayışa binme gibi numaraları birlikte yapıyorlardı.

Demek "oynayanlar" da var!

ARZU ERKAN YÜCE

Sosyal medya paylaşımı kanlı bitti

yabancılaşma, nesneleştirme ve kayıtsızlık!

Bir fail nefret suçu veya işkence görüntülerini kaydediyor, şiddetin etkisini ve yaygınlığını artırmak, ünlenmek ve "gücünü ispatlamak" için sosyal medyadan paylaşıyor. Aynı görüntüleri şiddet karşıtı olanlar, sözde protesto etmek için paylaşıyor. Görüntüyü paylaşma niyetlerini değil sonuçlarını dikkate alacak olursak şiddet uygulayana protesto edenin paylaşmadavranışları arasında ne fark var?

Haberçiler deprem enkazında göçük altında buldukları şiirleri, aşk mektuplarını, günlükleri kime ait olduklarına, rızası olup olmayacağına, nasıl bir zarar vereceğine bakmaksızın, herhangi bir kamu yararı olmamasına rağmen, ana haber bülteninde okuyor. Sırf bu nedenle günlük tutmayı bırakan, başına bir şey gelirse "arkasında iz bırakmamaya" çalışan çok sayıda insan olduğunu biliyor muydunuz?

İntihar nedeniyle ölenlerin cansız beden görüntüleri, intihar yöntemleri, sevdiklerine yazdıkları intihar mektupları çarşafçarşaf yayımlanıyor, defalarca paylaşılıyor. Cinayetler en dramatik, en sansasyonel görüntü ve

ifadelerle, en ince ayrıntılarına kadar habereleştiriliyor. Kadına şiddet haberleri, cinsiyetçi bir dille şiddetli meşrulaştırılır ve kadınları suçlanıyorsa ya da çaresizleştiren bir dille paylaşılırak, şiddete davetiye çıkartılıyor, faillere "yol yordam" öğretiliyor.

Gelinen noktada gerek kurumsal gerek kişisel hesaplarda olumlu ya da yansız paylaşımlara rağbet azalırken; hiddet, şiddet, şikâyet, isyan, karamsarlık, kuşku, kaygı içeren paylaşımlar gitgide daha fazla üretiliyor, beğeniliyor, alınıyor ve yeniden paylaşıyor. Görüntüler ve sansasyon "tık aldıkça" profesyonel haberçiler ilgili konudaki eksiklikleri ve çözüm yollarını işaret eden; sorumlu, eşitlikçi ve hak temelli haberçilikten ve kamu yararından büsbütün uzaklaşıyor. Görünen o ki onaylanmış ve haklı hissettiren bu etkileşimin şiddetine kapılıp kendimizi ve birbirimizi şiddetli yeniden üretmeye ve yankı odalarımızın içindeki o karanlığa hapsolmaya koşulluyoruz. Hoş bir anı, mutlu bir an, can yakıcığundemle ilişkisi iki satır paylaşının da vah haline!

Oysa ne paylaşarsak paylaşalım en fazla birkaç saat süren bir üzüntü, kitlece sergilenen

Sosyal medyayı etkin bir biçimde kullanan, medya ve ruh sağlığı ilişkisi üzerine çalışan biri olarak son zamanlarda profesyonel haberçilerin, yurttaş haberçilerin ve "sıradan vatandaş"ın sosyal medyadaki paylaşımlarını yakından izliyor, kendi paylaşımlarını da sık sık eleştirel gözle değerlendiriyorum. Cünümüz sosyal medya kullanım davranışlarımıza baktığımızda; zorlayıcı yaşam olayları olduğunda "haber vermek", kitleleri harekete geçirmek, kamuoyu ve duyarlılık oluşturmak, örgütlenmek, yardım aramak, adalet arayışı, isyan etmek, dayanışmak, yas tutmak... vb. pek çok nedenle milyonlarca paylaşım yapıldığını görüyoruz. Bu paylaşımların kuşkusuz çok sayıda olumlu etkileri ve yararları var. Ben burada beni bu yazıyı yazmaya iten olumsuz taraflarına değinmek, kendime de sorduğum soruları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sevilen bir kişi ölüyor, bir furya halinde onunla kişisel mesajlaşmalardan, e-postalardan ekran görüntüleri, özel fotoğraflar paylaşılıyor. Sanki ölümlerinde bu kişilerin mahremiyet hakları ortadan kalkıyor, artık rıza ve onaylarına gerek kalmıyor, sanki ölenin yakınları bu durumdaki etkilenebilir gibi bir

Mehmet Ali & Akşemsel

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

duyarlılık, gündelik hayatın akışı ve hızı içinde yitip gidiyor. Sanki bu olanlar hiç yaşanmamış gibi... Bunlar çok da sağlıklı bir yas tutma, travmayı göğüsleme işine benzemiyor. Üstelik duyarlılık ya da kamuoyu oluşturmak niyetiyle paylaşılan bu görüntülerin, içeriklerin sanıldığı etki gücünde olumlu çıktıları yok. Aksine travma haberlerinin verilmiş biçimleri; travmaları tetikleyici, şiddet bildirimi konusunda cesaret kırıcı ve caydırıcı nitelik taşıyabiliyor. Dahası görüntüleri görenler için, benzer şiddet deneyimleri olanların kişilerin kendisi ya da yakınları için sıklıkla tetikleyici ve travmatize edici oluyor.

Kaldı ki haberciler ve sade vatandaşlar olarak şiddet görenin yanında olmamız için tablonun ille de trajik olması mı gerekmeli? Psikolojik şiddet, ekonomik şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet... Hepsi şiddet ama insanlar ne yazık ki ortada ciddi fiziksel şiddet, cinsel saldırı gibi daha dramatik tablolar varsa, konuya işte o zaman dikkat kesiliyor, psikolojik şiddet ya da ısrarlı takipse görmezden geliniyor. "Trajik" olaylar gündemden bir çok kadın cinayeti işlenmeye, birçok kadın ve LGBTİ+ şiddet şiddetine devam ediyor ancak çoğu görülüyor, konuşulmuyor, çünkü "yeterince dikkat çekici" değil. "Daha az trajik" olanlar, sıradan olaylar gibi algılanmaya başlıyor. Çoğu kadın cinayetinin çoğu zaman ısrarlı takiple ya da psikolojik şiddetle başladığı bilgisi gün gibi aşikârken şiddet biçimleri arasında bir hiyerarşi kurmanın kime, nasıl bir yararı var?

İşin bir başka boyutu da şu: Şiddet olaylarının da maruz kalanın beyanı esastır. Oysa çoğu olayda ispat için görsellerin kamuya paylaşılması beklentisi "O kişiye ancak somut delil varsa inanılır, yoksa inanılmaz" şeklinde bir algı oluşturuyor. Bu kez mahrem kalması gereken görseller, adli tıp raporları, dava dilekçeleri ortaya saçılıyor. Tüm bunlar bir süre sonra kişilerin beyanını inanılabilirliği ve güvenilirliği sorgulatan bir alışkanlığa dönüşüyor. Daha fazla delil/görüntü isterken, şiddete duyarlılık eşliğimiz gitgide yükseliyor. Bu, sizce de bilgilendirme ihtiyacından çok, şiddet pornografisi üretimine hizmet etmiyor mu?

Artık insanlar sosyal medya hesaplarından vasiyetlerini açıklıyorlar: "Başıma bir şey geldiğinde ya da ben öldükten sonra bana ait bilgi, belge, yazışma, görsel paylaşımınza, mahremiyetini açmanıza onayım yoktur" diye.

O nedenle gelin sosyal medyada bir paylaşım yapmadan önce kendimize soralım:

Daha fazla delil/görüntü isterken, şiddete duyarlılık eğilimimiz gitgide yükseliyor. Bu, sizce de bilgilendirme ihtiyacından çok, şiddet pornografisi üretimine hizmet etmiyor mu?

Bu paylaşımı insanları haberdar etmek için mi yoksa dikkat çekmek için mi yapıyoruz?

Tek bir "tıkla" bir şey paylaşıp görevimizi yapmış duygusuyla kenara mı çekileceğiz yoksa yaptığımız paylaşım insanlara yararlı mı zararlı mı olacak?

Kişinin mahrem kalması gereken bilgilerini, intihar/şiddet yönteminin detaylarını, görselleri sakıncalı olduğu halde paylaşıyor muyuz?

"Ölüm uykusuna yattı" diyerek intiharı, "karşılıksız aşk ölümlü bitti" derken kadın cinayetlerini romantikleştiriyor, meşrulaştırıyor muyuz?

Kopya/taklit intihar, şiddet riskini artırıyor muyuz?

Şiddet gören, acı çeken, yokluk çeken bir canla empati kurmak, duyarlılık göstermek, destek olmak için görüntülere, intihar mektuplarına, dramın gözler önüne serilmesine ihtiyacımız var mı? İşler bu noktaya gelmeden de farkında ve duyarlı olmak nasıl mümkün?

Acı ve şiddet "pornografisi" üretmemeye, duyarlılık sergilerken insanların mahremiyetlerini ihlal etmemeye, paylaşımımızla insanları travmatize etmemeye dikkat ediyor muyuz?

Toplum ruh sağlığı konusunda çalışan uzmanların, sağlık örgütlerinin bu konuda açıklamalarna, haberci ve iletişimcileri için yayımlanan kılavuzlara uygun davranıyor muyuz?

Yeni nesil iletişim araçlarının kitlelerietiklemeye yolunun ve gücünün farkında olduğumuz kadar, medya okuryazarlığı, etik ve sorumlu habercilik konusunda da farkındalık kazanmak, şiddeti yeniden üretmeyen bir iletişim dili oluşturmak, ancak ortak çaba ve birbirimizi yönlendirmemiz ile mümkün!

Kaynaklar ve Okuma Önerileri

- <https://www.psikiyatri.org.tr/1384/ttb-ve-tpd-basin-aciklamasi-medya-ve-psikiyatri>
- <https://www.psikiyatri.org.tr/basin/513/cinsel-saldinlarla-igili-medya-ve-er-alar-haberlere-yonelik-basin-aciklamasi>
- <https://cinselsiddetlemucadele.org/iyayinlar/cinsel-siddet-alaninda-hak-temelli-habercilik/>
- <https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/t%C3%BCrkiye-gazetecilik-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi.html>

basılımda dizeler

O Mavilik Derdi

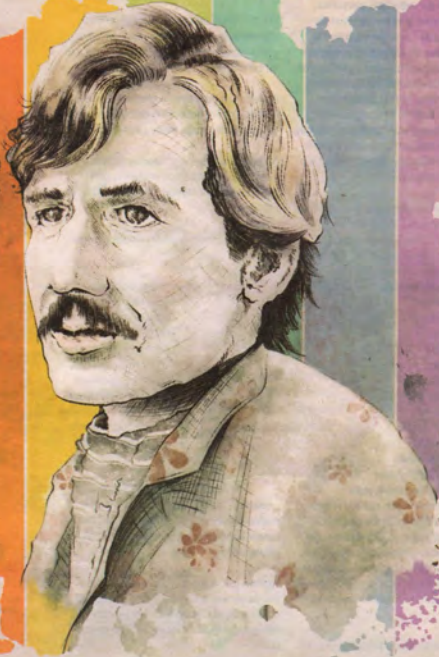
Beni uykudan uyandırır uyandırmaz
Dünyanın bütün huyları yüzünde
Ben bunlardan birini seviyorum en çok
Sana bir nar kesip uzatıyor ya doğa
Tulsam tanelerini
Sevincin gözyaşları derdim buna.

Bir süre bakışıyoruz karşılıklı
Ben uykudan uyanır uyanmaz
Benimle şiir gibidir bu
Tam karşımda ama yazılmamış
Durmadan bileniyor aklımda.

Seni unutarak baktığımda bile
Dünyanın her yerinden geçiyor
Yayıyorsun kalabalıklara
Yalnız yayılmak mı
Aşkın en büyüğü, en dayanılmazı demeli buna.

Özlenirsin, alabildiğine varsın da
Daha da var oluyorsun gün günden
Olgun bir meyva gibi güleceksin zamanla
Bir kadın da değilsin, bir kişi de değilsin
Bir kuş olsa mavilik derdi buna.

EDİP CANSEVER

yırtarak geçiyor kalbimizden
hayatı da törpüleyen zaman

şuramızda birşey var
acıya benzer
umuda benzer
böyle günlerde her şey
hem acıya, hem umuda benzer

Arkadas Z. Özger

TUĞRUL ERYILMAZ İLE SÖYLEŞİ

Naif Bir 'Arkadaş'a Dair

■ 1969 yılında Mülkiye'den mezun oluyorsunuz. O yılların Ankara'sını kısaca tarif eder misiniz?

O dönemlerde iki şey birbirine çok karışmıştı. Bir yandan çok siyasiydik, bir yandan da tiyatro, sinema ve müzikten de eksik kalmazdık. Tabii ben sadece Mülkiye için söyleyebiliyordum bunu. 5 yıl boyunca siyasalın yurdunda kaldım ben. Kantin falan da oradaydı. Okulda müzik kulübü vardı, tiyatro kulübü -yanlış hatırlıyorsam iki tane- vardı. Böyle bir dönemde. Tabii ağırlık siyasetteydi. Ama bunlar hiç ihmal edilmedi.

■ Tanışmanız da bu dönemlere mi denk geliyor?

Biz böyle bir atmosferde tanıştık Zekai ile. En başta şunu söyleyeyim. Benim Zekai ile olan bütün ahabablığım toplamak 1,5 yıldır. Benim onunla ve o döneme ilgili anlatacaklarım 68-69 yıllarıdır, 1970 yılından itibaren bir süre Türkiye'de değildim. Londra'ya gitmiştim. Onun tiyatro kulübünde olduğunu hatırlıyorum. Ben orada değildim, pek öyle marifetlerim yok. Yurttan bilirim onu, bir de Kalem'e giderdik topluca, içmeye. Mehmet Kemal'in Kalem Bar'ı, oraya gidilirdi. Biz de genellikle oralarda, içki masalarında sohbet ederdik.

■ İlk izlenimleriniz?

Naif bir arkadaş, çok naifti. Hani böyle insana "ben bu çocuğu korumalıyım" hissi veriyordu. Fiziksel olarak çok zayıftı. Şimdi tam hatırlıyorum hakikaten ama sanki bir ağayının hafif aksadığı kalmış zihnimde. İnsanı şefkate yönlendiren bir şey olur ya, onu uyandırmıştı bende. Asla acımak demiyorum, öyle değildi. Ama o naifliğinin uyandırdığı ilk hisler buydu. "Belli ki buralarda çok

yabancı" hissiini vermişti bana. O kalabalık içinde Zekai'nin farklılığı ortadaydı. Zekai gibi arkadaşlarımız yok muydu? Yani eşcinsel olan, şiir yazan, tiyatrocı olan ne dersene de. Tüm bunları düşünürken dönüp dolaşıp o kelimeye geliyorum: Naif.

Arkadaş hiç ortaya çıkarmadı eşcinsel kimliğini. Yani o zaman böyle kimliklerle ilgili derterimiz yoktu. Biz insanların nereli olduğunu bile bilmezdik. Yani herkes herkesi bilirdi ve durum şuydu: Ne ben sorayım ne sen söyle. Biliyorsun bir ara Amerikan Ordusu'nda oldu bu (Don't ask, Don't tell). Buna benzer bir hava vardı. Yani insanlar bilirdi ama bilmezden gelmeyi tercih ediyorlardı. Karşı taraftaki insan da bunun üstüne gitmezdi. Konuşulmayan şeylerden bahsediyordum yani. Ama bunu söylerken tabii eklemeliyim; hiç dışlanmadı Arkadaş.

■ Tam oraya gelecektim...

Hayır, dışlanmadı.

■ Kimi yerlerde, belki biraz da dönemin etkisiyle onun anlaşılmadığını ve dışlandığını ifade eden ya da dolaylı olarak bildiren metinlere tanık oluyordunuz...

25 yaşında ölmüş birinden bahsediyordunuz. Ne edebiliriz? 40 yaşında bile insanların üzerine net bir şey söyleyemiyoruz ki 25 yaşında bir adam... Daha ortada her şeyle oluşmuş, olgunlaşmış bir yaşamdın söz edemiyordunuz.

Yani tiyatro kulübünde duruyor, orada aktif. Dönemin kimi solcuları, kimin ne olduğunu da herkes biliyor, günah çıkarırken o dışlandı bu içlendi gibi şeyler söylüyor... Hep beraber yaşıdık biz o

zamanı. Ben hiç hatırlamıyorum birisini, samimi söylüyorum "ya bu çocuk da ibne galiba" dediyim. Hiçbirimiz hakkında böyle konuşulmadı. Ama şu var, doğrudur da: Böyle bir şeyin ayıp olduğunu da düşünüyorduk. Fakat 1968 - 69'dan bahsediyordum.

■ 80'li yıllardan sonra kimliklere olan yaklaşım dünyada da Türkiye'de de değişmeye başlayınca bugün farklı bir gözle mi bakar olduk geçmişe?

Arkadaşlarımızın, Kürt mü, Yahudi mi, Alevi mi olduğunu sormak gelmezdi aklıma(ız)a. Mesela ben Hüseyin Cevahir'in Alevi olduğunu bir sene sonra farkettim. Şaşırmıştım. Bununla beraber bilmekte fayda var: Amerikan Psikiyatri Derneğinin eşcinselliği hastalıklardan çıkarılmasının tarihi 1973. Her dönemi kendi gerçekliği içinde değerlendirmek gerekıyor. 60'lı yılların sonlarında, maalesef, kadının da eşcinselin adı da neredeyse yoktu.

■ Bugünden geriye bakınca...

Feminist hareket herkesin aklını başına getirdi.

■ Bugün daha mı iyi anlıyoruz Arkadaş'ı ve şiirini?

O zaman da anlaşılmadı değil, kendini kanıtlamak zorunda kaldı. Bu iki şey çok farklı. Anlaşılamamak başka bir şey. Bir sürü arkadaşımız var anlaşılamayan. Yani sadece cinsel yönelimden bahsetmiyorum. Çok erken bir yaş dönemi. 25 yaşında ölmüş bir insan üzerine konuşmak, bilmiyorum. Hüseyin Cevahir, Mahir Çayan öldü. Aynı dönemden arkadaşımız ise vekil oldu. İnsanlar hiç buna bakmıyorlar, kafayı takmışlar bir yere. Türkiye'de o zamanlar birçok konuyla ilgili çok geriydik. Yani bir dizi çeviri kitaplar vardı, onları okuyorduk. Bir pişmanlıktan bahsetmiyorum. Doğru saptamaya çalışıyorum dönemi. Her şeyi kendi zamanı içerisinde anlamak gerekiyor diye düşünüyorum.

Mesela ilginçtir, genç arkadaşlarımız aşk şiiri yazarlardı. Biz de dönüp "rakı içki kızları süzüyorlar, kendilerine şair diyorlar" diye düşünürdük. Ama tekrar söyleyeyim. On dokuz, yirmi yaşında insanlardan ne kadar çok şey beklenebilirdi? Hatalar olmuş olabilir ve elbette insanların, hayatın bütün sırlarını çözmuş kimseler olmalarını bekleyemezdik.

Erken öldük; erken ölen mintaniyla gömülsün!

SİNA AKYOL

- Amacım, Arkadaş'ın şiirini incelemek ya da değerlendirmek ya da övmek ya da yermek değil. Hiç değil! Sadece, anılarından yola çıkarak anlatmak istiyorum onu. Özellikle anılardan yola çıkarak... Arkadaş'ı başka türlü anlatmak BENCE mümkün değil. (S.A.)

"GİRİŞ" FASLIDIR

Arkadaş'a, 1970 yılının Nisan ayında tanışmıştık. Ankara'da... Bir şiir gecesi çıkışında... A. Behramoğlu'nu, İ. Özel'i ve Ö. Mert'i de davet ettiğimiz ama sadece Ö. Mert'in katıldığı bir şiir gecesinin çıkışında... Kızıl'ya doğru, yürümüşükbulvarda... Arkadaş'la ve arkadaşları... Yoldan geçen bir gencin elimize tutuşturduğu bildirileri büyük bir keyifle sağa sola dağıtarak... Neşeliydik, sevinçliydi ve hatta "muzafferdik!" Çünkü ben... "hızlı şiirler" okumuştum. Arkadaş ise (Sakalsız Bir Oğlanın Tragedyası'nın şairiydi) Bu nedenle, "hızlı şiirler" okunacağı "aşıkâr" olan bir geceye sadece dinleyici sıfatıyla katılması iktiza ederdi ve netikem de öyle olmuştur diyip işaretle açtığım bu parantezi yazı ile kapatırım. ...okuyacağı "hızlı şiirleri" olmamasına rağmen, en azından benim kadar sevinçliydi;

Bir gencin -kim bilir, belki de genç ölen bir gencin- elimize tutuşturduğu bildirileri, kimi tehlikeleri de göğüsleyerek, çekinmeden dağıtıyordu çünkü. Çekinmeden, "sorumluluk bilinci"yle, görev aşkı'yla! Şöyle bir "görev aşkı"yla: Geceydi, karanlıktı; neler yazıyordu bildirilerde, okuyamamıştık. Ama olsun! Dağıtmak için ille de okumak gerekmezdi ki.. İşte bu yüzden, "sorumluluk bilincimiz" in gereğini yerine getirmiş ve yürüyüp gitmiştik yol boyu: "**Ben ve sevgilim ve arkadaşlar yürüyeceğiz bulvarda Yürüyeceğiz yeniden yaratılmanın coşkusuyla Yürüyeceğiz çoğala çoğala...**" (!) Cerek sevgili Ataol'un gerekse o gece bulvarda birlikte yürüdüğümüz arkadaşlarımla kollarını çınlasın; işte te tipki öyle yürümüşüktük.

"AÇALIM BAKALIM" FASLIDIR

Nasim tarih Nisan 1970'tir... açalım bakalım: Madem 70'te, "HER ŞEYTERKARIR BIRAZ" adlı şiiri yayımlanmıştır. Arkadaş'ın, DOST dergisinde... İki ay sonra ise, aynı gergide "MERHABA CANIM" adlı şiiri yayımlanacaktır. "(zeki müren'i seviniz)"

dizesiyle biten bu şiirin yayımlanmasıyla birlikte, kimileri ters bakmaya başlayacaktır ona. (Ben dahil.) Oysa Arkadaş çok geçmeden, Ocak 1971'de, "yurtlarını yığıtçe savunana" adadığı "ADAK" şiirini yazacak (bu şiirin dergilerde yayımlanmasından sanmıyorum), dostlarına okuyacak ve dostları ona, "Hah! İşte oldu. Tamam!" diyecekler

"YENİDEN HIZLI ŞİİRLER" FASLIDIR

Bu kez, 70 yılının Haziran ayındayız. Salim Şengil'in yayımladığı DOST dergisine -sanırım, derginin o günlerdeki seçicilik görevini yürüten Özdemir İnce idi- üç-dört şiirini vermisti Arkadaş. Bu şiirlerden birinin sonucu şöyle idi: "**Ve tutulmasın coşumuz. Patlar suratlarında bayırları bir tokat gibi!**" Sevgili Arkadaş, şiirin bu son üç dizesini olduğu gibi çıkartmış, önceki dizelerden birini biraz değiştirmiş, yarattığı yeni dizeyi de şiire son dize olarak uygun görmüş ve herhalde yeniden daktilo ederek götürüp vermiş. Böyle yaptığını bir süre sonra söyledim bana. Açıkçası, bozulmuşum. Ama sesimi de çıkartmadım. Ne de olsa "DOST" dergisinde yayımlanacaktı şiirlerim. Evet, "hızlı şiirler" yazmıyordum Arkadaş. Bense, şiirin "hızlı"sına meraklıydım. Ama bu "yaklaşım farkı", hiç mi hiç sorun yaratmıyordu aramızda. Tersine, destek oluyordu bana!

"ŞARKILAR" FASLIDIR

İncecik, kırılğan sesliye diyardım ya... gelin şarkı söyleyelim şimdi: İncecik kırılğan sesliye Arkadaş'ın! Çok söyledik. En çok da AÇIK BIRAK PENCEREYİ diye başlayan şarkıyı... Buyazıyı yazmaya oturduğumda, ortak bir dostumuza, "Neler hatırlıyorsun Arkadaş'a dair?" diye sordum. "En çok, şarkılar" diye yanıtladı. Evet, en çok şarkılar... Ve en çok, AÇIK BIRAK PENCEREYİ diye başlayan... En çok bu şarkıyı söyledim Arkadaş. "PENCERE" adlı o doyulmaz güzellikteki şiiri ise şöyle başlıyoruz: "**pencereyi kapama gök dolabilir içeri**"

"ARKADAŞ'IN ROTEİSTOSU" FASLIDIR

Tunalı Hilmi Caddesindeki (Ankara) bir apartmanın bodrum katı. Arkadaş'ın annesini, babasını ve kardeşini ya da kardeşlerini getirmeye hazırlandığı günler... Zaman zaman konuşu oluyorum. Birbirimize

şirlerimizi okuyoruz.

Arkadaş'ın son şiirleri beni şaşırtıyor. Çünkü okudukları tipik Atilla İlhan ya da Oktay Rifat ya da Metin Eoğlu şiirleri...

"Yahul!" diyorum, "bu şiirleri sen mi yazdın?" "Evet" diyor, "ben yazdım." Meğerse, A. İlhan, O. Rifat, M. Eoğlu ve benzeri şairler gibi yazmak zor değilmiş! İsteyen, bir çırpıda onlar gibi yazabilirmiş! İşte bunu ispata çalışıyoruz ve şu sonucuyarıyoruz ki, eğer bizler "üstatlar" gibi yazabiliyorsak bu, bizim yeteneğimizin çok, "üstatların" oluşturdıkları söylemin gerçekliğinden ileri gelmektedir. O şiirlerini, sanırım, yırttı Arkadaş.

"NİYE ARKADAŞ.Z.ÖZGER" FASLIDIR

Bir gün eve geliyor Arkadaş. Yokum. Gitmek üzereyken, -Yavrum, adın ne? -Arkadaş. -Anladım arkadaşsın oğlumun. Ama adın ne? -Arkadaş. -Yavrum tamam... arkadaşsın. Ama adını söyle de seni falanca aradı diyem oğluma. -Vallahi de billahi de adım Arkadaş! Eve geliyorum ve annemle Arkadaş diye bir adın olup olmayacağı üzerine konuşuyoruz. Adı Zekai idi. Ama kendi kulağına "Arkadaş" diye üflemişti adını.

"SONDAN BİR ÖNCESİ" FASLIDIR.

Ankara'da, Zafer Çarşısında gördüm Arkadaş'ı. Arkadaşlarıyla birlikte, oturmuş çay içiyordu. Uzaktan selâmlaştık. Nasıl olsa yarın bilemeden öbür gün... yakından selâmlaşırık (!) Olmadı. Selâmlaşmadık.

"SON" FASLIDIR

En son, morgda gördüm onu. Tabutunun içinde... Alındakı izleri sordüğumda, yapılan otopsinin işaret olduğunu söylediler.

73 yılının 9 Mayıs günü uğurladık Arkadaş'ı. Üstüne çekek veyotopraktık. Ve bir süre, inanamadan yaşadık ölümüne.

"AMA" FASLIDIR

"ama şimdi kim kandırabilirsizi bir ölünün hayat kokan ağzını öpmek için"

Kaynak: Arkadaş Zekai Özger, Sevdadır Mayıs Yayınları, 1997

ARKADAŞ Z. ÖZGER

Anlatmakla bitmez
göğün kuşlarına dair
merakım, hayranlığım
(örselenir fakat
vurmakla yavrusunu
hain yarasanın)

Ancak, geçelim bunları

...

Bir çift mavi espadril.
Üstelik, kışın ortasında...
(Simgesi midir acep
mevta olmuş özgürlüğün)

Ancak, geçelim bunu da.

...

Şuna gelelim:
Arkadaş Zekai nasıl öldü?

Kimsecikler bimiyor ki!..

Yenilenmiş tarih
yazıyor fakat
ikinci baskısında
Kurdakul'un.

Şuna da geleceğiz:
Garipti, hazindi, sahici bir
Ölümdü Özger'inki.

SİNA AKYOL

KAYNAK: Şombazar,
iki Ayık Sür Dergisi
Mayıs - Haziran Sayısı

HEP YAŞAMI ÇAĞIRAN UMUTVAR SES

***İçeri gök dolsun diye pencereleri kapamamayı tembihlerken;
"sana toprağı ve aşkı öğretecek/ hayat denen anneye koş" buyurdu.***

FATİH KÖK*

*"dilerim sen pötikareli gömlekler gibi neşeli,
iri dişli bir mısır koçanı kadar
mutlu ve yan yanasıdır."*
didem madak

Yıl yanlış hatırlamıyorsam iki bin yedi yahut iki bin sekiz olabilir. Boğaziçi Üniversitesi'nde öğrenciyim, üç beş arkadaşla beraber bir edebiyat topluluğumuz var. Toplanıp şiirler okuyoruz işte, ucuz şarap içiyoruz, dergi çıkarmaya çalışıyoruz ve elbet büyük laflar ediyoruz kendimizce. Yetmişlerin o canlı ve devingen atmosferi yok belki ama hala öğrencilerin istediği etkinlikleri yapabildiği, üniversite yöneticilerinin seçimle göreve geldiği günler. Mayıs ayının başı, genç yaşta kaybettiğimiz şairlerle ilgili bir panel düzenlemişiz. Kaan İnce'den, Nilgün Marmara'dan, İlhami Çiçek'ten, Didem Madak'tan ve elbette Arkadaş'tan şiirler okuyoruz. Onların hayatlarına dair konuşuyoruz, anılarına kulak veriyoruz abartılı bir hüznle. Tahmin edebileceğiniz üzere kasvetli ve ağır bir ortam, üstelik dinlemeye gelen de beş on kişi anca var. O gün saat üç civarı etkinlik bitip salondan dışarı çıktığımda hissettiğim garip şeyi anımsıyorum. Didem öğrencilerim güney kampüsün çimlerine yayılmış güneşleniyorlar, top oynayanlar, bira için sohbet edenler, kedilere sarılıp yuvartlananlar, hayatın doğal akışının neşeli curcunası diyelim. Bizze yarım saat önce, iki yüz metre gerideki salonda

melankolik bir nostaljiye kapılmış, içlenerek ölümlerden, işkencelerden, intiharlardan konuşuyorduk. Oysa yaşam, kimsenin hüznüne aldırış etmeden, çimenlerin üzerinde kendini doğurmaya devam ediyordu. Bu Arkadaş'la ilk tanışmamdı diyebilirim.

Aslında Arkadaş'la, ilkin şiirlerini okuyarak merhabalaştım. Sonradan öğrendim tam da yaşamayı sökerken aramızdan ayrıldığını, anesini ve hercai menekşeleri çok sevdiğini, üst üste ameliyatlara narin vücudunun aksadığını, bir öğrenci yurdunda "bizi müzikal dövdüler ağabey; bir, iki, üç komutlarıyla" yakarışını, Tunali Hilmi'deki bodrum katında ağrılardan ağladığını. Sonradan öğrendim öğrenmesine de bilmesem olurmuş. İnsan ergenlik dönemlerinde nedense meydeliyor böyle rutubetli bir karamsarlığa, yalnızlık güzellemelerine, kötümser bir hayat algısına. Şimdi o günlerimi düşününce biraz komik geliyor. Fakat bu yüzden ilkin yanlış tanıdım Arkadaş'ı; sanki kendi gençliğimin hipomani halini onun dizelerinde aradım ve buldum. "üşümüş acılar toplamın vücudumda/ suratımda irin dolu bir yara/ yanaklarımı patlamaya korkulu iki çibân"

Şimdi Nisan, İstinye'deyim, kapalı ve soğuk bir hava, o bildiğiniz İstanbul'un tükürürcesine yağan boktan yağmuru var dışarıda. Arkadaş hakkında bir şeyler karalamaya çalışıyorum. Salgın günleri, bir yıldan fazladır sanki bir

distopya içerisindeyiz, politik sıkışıklık ve toplumsal bir buhranla soluk alıp vermeye çaballıyoruz. Evet her şey Arkadaş'ın dizelerindeki hüznü ve kötümserliğe kapılmak için müsait. "bu hüznü senin için biriktiriyorum/ sana gelicem beklemlerin bu acılı durağından" Önceki paragrafta alıntılıdığım 'Yolcu' şiiri böyle sürüyor Arkadaş'ın. Ama ikinci tanışmamda fark ettiğim üzere şöyle bitiyor: "bu giz bu karanlık bitecek/ güneşin çıkmasını bekliyorum". Yirmili yaşlarımin sonlarında duyumsamaya başlıyorum Arkadaş'ın hep yaşamı çağıran, o umutvar sesini.

Hayır, melankolik trajediler yazmadı Arkadaş. Belki sonraki kuşaklar, yarım kalan devrimciliğinden, genç ölümlünden, nahif bedeninden, naif üslubundan böyle yordular. Belki edebiyata heveslenen gençler, önce onun şiirleri yerine hayat hikayesiyle karşılaştılar. Bilmiyorum belki de arkadaşları, şiirlerinden farklı hikayeler anlattılar. Çok önemli de değil ancak, ironiye yaslanan zekice dizelerle neşeli şiirler yazdı Arkadaş. Hüznü, karamsarlığı, melankoliyi diyalektik bir zorunlulukla, yaşamı çoğaltmak için kullandı. Umudun sesi daha gür çıksın diye umutsuzluktan dem vurdu. İçeri gök dolsun diye pencereleri kapamamayı tembihlerken; "sana toprağı ve aşkı öğretecek/ hayat denen anneye koş" buyurdu.

Hayır, ikinci Yeni etkisiyle bireyci şiirler de yaz-

madı Arkadaş. Dönemini sıkı takip ettiği ve geleneğe hakim olduğu aşıkâr. Yine de kısacık şiir serüvenini ikiye ayırıp, ilk şiirlerine bireyci sonraki şiirlerine toplumsal demek siğ olacaktır fikrimce. Yirmili yaşlarında kendini arayan, şiiri arayan, yaşamın menevişlerini arayan bir üniversite öğrencisinden bahsediyoruz. Üstelik dergilerde dönem güçlü şiirlerini eleştirmekten çekinmemiş, ikinci Yeni'nin işlevinin tükenmek üzere olduğunu açıkça ileri sürmüş bir at sineği belki. Yeni bir şiiri aradığını, onu ironiyle çağırıldığını 'güzleme' adı şiirinde de açıkça görüyoruz: "uyuz bir dedi gibi kaşınıyor edebiyat/ bulup işemenin yolunu yordamını/ duvarları o çok yüksek duvarları ıslatıyorum"

Hayır, marş olsun için toplumsal şiirler de yazmadı Arkadaş, sonraları çok şiiri marş olsa da. Elbette içinde bulunduğu politik tahayyülün farkındaydı, elinden geldiğince öğrenci toplantılarında, bildirilerle meydanlardaydı. Ölümünden hemen sonra sol cenahın onu başına basması da şaşırtıcı değildir bu açıdan. Ancak bütünüyle somut, toplumsal diyebileceğimiz şiirler yazmadı Arkadaş, hatta dönemin hakim 'devrimci' söylemiyle bağdaştırılmayan sorgulamaları vardır dizelerinde. Bu tabii onun kendisiyle de hesaplaşmasıdır. Kendini rahatsız etmeyen, dürtmeyen, kazımayan kendini de şiirini de bulamaz belki. Şöyle diyor 'tamirat' adlı şiirinde: "ne kadar üstelsem yanlış bir değişimi/ bir proleterin oğlu olduğuna inandırıyorum kimseyi/ inandırıyorum babama bir proleter olduğuna"

Hayır, bugünün ve şimdiden görünen geleceğin umutsuzluğunu duyduğumuz, geçmiş zamanların teselliye avunacağımız nostaljik şiirler de yazmadı Arkadaş. Somut ya da soyut bir şiir yazmadı mesela, cinsiyeti olan şiirler yazmadı, kutsal olan, ıcazet alan, ciddi ve somurtkan şiirler yazmadı. İkinci bir yeni şiir yazmadı Arkadaş, gerçekçi şiirler yazmadı ya da gerçek dışı, akli yüceltmedi Arkadaş, kendini duyguların rastgeleliğine de bırakmadı. Ama helvayı ve kedileri sevdiyen şiirler yazdı örneğin, kızları anneleri hatırlatan baharları yusufçukları, bir solucanla bir leyleğin çiftleştiği günleri özyeyen şiirler yazdı. Lady Chatterley ve Aristophanes'i kışkırdıran, sıkı şiirleri yazdı Arkadaş, yaşamı, umudu büyüttü. Şiir denen canlı varlığı genişletti.

Ve her şeye rağmen "değişir elbet" diyerek bizleri bekletendir;

"bir gün nasılsa bütün acıları eskiyecek"

"şimdi senin utanıp yattığın otlarda yarın yeni bir yeşillik büyüyecek"

"Fatih Kök, 2017 yılında, 'Ölümler ve Mandalina Kabuğu' isimli dosyasıyla, 1996 yılından itibaren Mayıs Yayınları tarafından düzenlenen Arkadaş Z. Özer Şiir Ödülü'nü kazandı. Bu şiirler, aynı isimle kitaplaştırıldı."

Niye Kapalı Kapılarınız—Bulamıyoruz

— ne mutlu ne yaşam

Zekâi ÖZGER

Yüreklile kaldık bir kapıyı korkmuyorduk
kötü bakışlı insanları; kargıma çıkan
— korkmuyorduk —
örce ekmeğe istedik ellerinden yaşamı istedik
— utanmadık —
utuk her şey dinedik varlıklarına
onlar günah gökleri ellerinde kalkanlar
tanrılık sözleri ile... dilleri tikendik

Kent 16 dergisi-Aralık 1965-Sayı:1

ŞEREF BİLSEL

Yorumdan uzak

Şiir yazdığı yıllardaki üniversite ortamının da etkisiyle ölüm ve cinsellik konularını sık sık işledi. Çoğu arkadaşının aksine dönemin sert siyasi şiir geleneğine uymayıp kendi yalnız yolunu oluşturduysa da ölümünden sonra adı akıllarda kalan arkadaşları değil o olmuştur. Tahir Abacı'nın da dediği gibi en çok da Arkadaş'a yakışmıştır bu kimlik.

17 yaşındayken "Kent 16" dergisini arkadaşları Ömer Zafer Göktürk ile birlikte çıkardı, tek sayı çıkan (Aralık 1965) dergide şairin yayımlanan ilk şiiri de ("Niye Kapalı Kapılarınız - Bulamıyoruz") yer almaktadır

Şiir yazdığı yıllardaki üniversite ortamının da etkisiyle ölüm ve cinsellik konularını sık sık işledi. Çoğu arkadaşının aksine dönemin sert siyasi şiir geleneğine uymayıp kendi yalnız yolunu oluşturduysa da ölümünden sonra adı akıllarda kalan arkadaşları değil o olmuştur. Tahir Abacı'nın da dediği gibi en çok da Arkadaş'a yakışmıştır bu kimlik.

Arkadaş Zekâi Özger adına, İzmir'de Mayıs Yayınları tarafından 1996'dan bu yana her yıl şiir ödülü verilmektedir.

Kara yeller ak yelleri dövende
Sevdanı yüreğinekuşat
Al sesimi vur kanının gümbürtüsüne
Zamanıdır dağları delmenin, Ferhat

...
Ölürsem dağlar için ölürüm Ferhat
Kalırsam vuruşkan şahan gibi (Ferhat)

Bütün Paris çalkalanıyormuş sefaletimden
Eğer ben çıldırıyorsam eğer erkeksem
Herkes bilsin bu sonbahar kötü düvümc
Dünyaya bir anıt bırakacam felaketimden
Pas tutmuş bir matkapla geceyi oyuyorsam
Bu çirkef karanlığı mutlaka delicem. (İlhanca)

"Kalbim! / sen varsın / sen tökezleyen bir şarkı değilsin / ne de uzun, yanık havalı tökü / sen kendininezgisisin."

"yarısı yeşemeden kırılan dallar gibi"

"yusu fçuğum
kanadından mı vuruldun
ben vuruldum." (Orman)

"dün ben nereden geldim
ezberlenip unutulmuş bir sıkıntıdan geldim
adı konulmamış bir düştan geldim" (Gezgini)

"Kalbim!
elimden tut
elimden tut
sensiz birşey yapamam" (Kan reçetesi)

Arkadas Z. Özger

Kimlikte Zekai Özgeler olarak geçismine sonralari o kendinehas "Arkadas"i eyleyen şair 8 Ocak 1948 yılında Bursa'da Selanik göçmeni işçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelir.

Çocukluğu hastalık larveyoksullukla geçti Arkadas'ın. Hayatlamücadelesi yıllardan başlamıştır. Öyle ki Cavit Kürek'e yazdığı bir mektubunda çocukluğunun izlerinden bahseder. "Bursa'da doğmuşum, çocukluğum ve yeniyetmeliğimin ilk yılları bu kalles kentte geçti, ben hiç çocuk olmadım diyebilirim, ya da bir çocuğunuyasıyabileceği hayatı hiç yaşamadım. / çocukluğum acı larla, yoksullukla ve hastalıklarla geçti. / benim hiç oyuncak larım olmadı, animsادیğim tek oyuncak, babamın hastanedençık tığı gün bana aldığı onbeş liralık bir bisikletti, sonra o da eskiciye satıldı, dingin, ağırbaşı bir çocukmuşum o zamanlar da. Hiç ağlamazmışım. / ve galiba bu yüzden şimdi çok ağlıyorum. /"

Küçükyaşında geçirdiği kemik hastalığı dolayısıyla uzun süre hastanededetavı görmekzorundakalı. Hastalığın sonucunda bir bacağı kısa kalır. Zaten içine kapak bir çocuk olan Arkadas çocukluğunun bir kısmını hastanedegeçirmesiyle kendisinihiçyalnız hissetmeye başlarve kendisine edebiyattan, şiirden, sanattan kopmaz bir dünyayarattır. Bu süredeannesiyilearasındaki bağlar kuvvetlenir. Şiirlerinde de sıklıkla annesine vurgun sevgisinin izleriniaras tlarArkadas'ın "anne"ye vurgunluğunu şöyle anlatır Sina Akyol:

"Anne" sözcüğüünün vurgunuydu Arkadas. Daha bir ince, daha bir farklı söylerdi bu sözcüğü. Büyük anlamlarıyükleyerek...Sözün barısında, okuyucudan özürdileyerek, yeniden bana, benim yazdığım bir şiire dönmek istiyorum. Dönm yezğisinde Arkadas'ın müdahalesi ile yayımlanan şiire...Yaşadığımız günleri anlatmak gibi bir amaçlayola çıkmış ve yaklaşık şırları söylemişim:

Bir kadının, anneye benzer bir kadının, uzak bir "kerhanenin" kuytu bir odasında kanlı ve "şerefli" çiğlik larla gerinmesi vb... Sevgili Arkadas, iznimle (!) "ana" sözcüğüünü "anne" olarak değiştirivermiş.

- Niye böyleyaptınArkadas?

Arkadas kendinden son derece emin:

- Bir acıyı anlatıyorsun. Acılarınbeşşioğ lan "anne" sözcüğü buraya cuk oturmuş. Ama bu sözcük "ana" diye yazılmaz ki...

- Ulan, niye yaz lmasın?

- Lafın "anne" gibi incelikli söylenmişivarken, "ana" gibi kalınlıklı söylenmişim olmaz olırsın!

Mehmet Ali & Akşansel

Mayıs, 1972.Bursa'da çekilen bir nişan fotoğrafı. Arkadaş Z. Özgler; en sağındakianne, Özgler'in şiirlerinde sık sık andığı Fahriye Özgler.

TAMİRAT

"...babamsa memur ayakkabılarının tamiratına refretiniyomarmış annem biracı küpü annem biracı küpü acılabeslemişyüreğini yoksulluğu ve açlığı acıyla dayırmış ve acıyla büyütmiş bebeğini acıyla doğırmış benişte eksik bir binkimin tortusuyum geçmişlerdeyoğırlarak çocukluğum banahepacıyivehüznü öğretti..."

O dönem üniversitelerdeyaşanan siyasal hareketlilikle bağlantılı olarak polisler tarafından üniversitelere veyurt larabaskın lar yapılır. 24 Ocak 1971 tarihinde de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi yurdu polisler tarafından basılır. Baskın sırasında Sinan Kazım Özüdoğru içeriye doğru seslenir: "Arkadaşlar, çıkmak isteyen çıksın. Kapıları kapatıyoruz!" Arkadaş dışarı çıkmayan, Adak şiirinde tabir ettiği "yurdun savunun üçyüz yurtsever"den biridir. Elleri kendilerini savunabilecekleri hiçbir şeyeriolmayan üçyüz yurtseverin direnişlerinin karşısında polisler vardır. Daha fazla sürdüremezler savunmayı. İçeri giren polisler cop larla, işkenceyle gözaltına alırlar "Arkadaşları". Öğrencilerin çoğu yaralanmıştır, Arkadas da kafasına aldığı darbeler sonucunda ağır yaralı halde dir.

ADAK

"Yurt larınıyığıt çeşevanılarla nasıl anlatsam değil, nasıl baş latsam o şanlı günü gecenin oynaşını çılgın güruhu kanlı düşmanı bızüçyüz yurtseverdik üçyüzantılıyurt bekçisi umut la beslerdik kanımızı yediğimiz al alma içtiğimiz nar suyu her birimiz bir çiçek büyüttükdük, görevimiz bu sevgiyle sökerdik ayıkot larını toprağın sevgiyle ayıkladık yaramaz kurt larını açsın diye en güzel çiçek

Dönemin siyasal atmosferinin yoğunluğuna karşınArkadas, üniversiteyılarında tiyatroyla da ilgilenmiştir.

Bu dönemde önceleri benimsediği ikinci Yeni akımın yanı sıra şiirlerindetoplumcu gerçekçi bir tarzı da şiirlerinet aşmıştır. Dönemin siyasal hareketliliğini şiirlerine yansıttıken kendine özgü lirik tavrından ödün veremeyecektir.

Arkadas'ın şiirlerini kategorize etmek zordur. Şiirlerinde "anne, aşk, ölüm, yalnızlık" gibi konular ağırlıktadır.1970'li yıllarda, yani Ankara Üniversitesi BasınYayın Yüksek Okulu'nda eğitim gördüğü sırada devrimcilerle tanışır. Bu dönemdeşiirlerine Arkadas'ın hayatı boyunca yabancısı olmadığı bir şeyhada eklenecektir.Mücadele...

Bir süre sonraserbest bırakılmıştıArkadaş ancak kafasına aldığı darbeler sonrası geçmeyen bir baş ağrısı da onunla birlikteydi artık. Ablasıyla birlikte annesinden sakladıkları bu baş ağrısırtı dayanılmaz bir boyuta gelmişti. Abıasının doktora görünmesi gerektiği ısrarına rağmen ıhmal eder, gitmez. Kız kardeşi Şükran Tekin o günlerden bahsederken Arkadaş'ın baş ağrılarını için kendisine söylediği şu cümleyi notdüşer: "Kafamın içi sürekli sallanıyor, boşalıyor gibi....İnşallah bunların arkasından bir şey çıkmaz."Tüm bunlara rağmen bırakmamıştır şiirinin elini Arkadaş

KAN REÇETESİ

... Kalbim!

bu acıya dayan

bu acıya dayananın için

yararı iyileştirmek için sana

parçalanmış güc cesetlerinden bir reçete vereceğim...

Soyut, Forum, Papirüs, Yordam, Dost, Yansımadergileri ile Ulus gazetesinde şiir veyazıları yayımlandı. Kent 16 dergisini çıkardı, Yeni Eylem'in yazı kurulunda yer aldı. Yazışları kurulundayaraldığıYeni Eylem dergisine arkadaş Hüseyin Cevahir de şiir yazar. Söylenene göre, Arkadaş "Aşkla Sana" şiirini HüseyinCevahir'in ölümünün ardından yazmıştır:

AŞKLA SANA

"alınırı

dağ ateşiyle ısıtan

yüzünü

kanla yıkayan dostum

senin

uyurken dudağında gülümseyen bordo gül

benim kalbimi harmanlayan isyan olsun

şimdi dingin gö vdenede

uğultuyla büyüyen sessizlik

birgün benim elimde

patlamaya sabırsız mavzer olsun

başını omzumza yasla

göğsümde taşıyayım seni

gövdem gövdeneye can olsun"

Ulaş Tosun'un yönetmenliğini yaptığı Merhaba Canım isimli belgeselin fragmanında anlatılana göre bir arkadaşının şiiri içinde geçen 'merhaba canım' ifadesi editör tarafından çok laubali bulunur ve reddedilir. Bu duruma öfkelenen Arkadaşadeta cevap niteliğindeolan o meşhur şiiri yazar. Şiir içerisinde geçen "Zeki Müren'i seveceksiniz" ifadesi sebebiyle o dönem çeşitli tepkileri toplar.

MERHABA CANIM

...güneşe ve erkeklige büyüyen vücudum düşüvericekellerinizden ve bir gün elbette zekimüreni seveceksiniz (zeki müreni seviniz)...

Arkadaş, Basın Yayın Yüksek Okulu'nu bitirmesinin ardından1973yılında TRT Ankara Televizyonu'nda kurgucu olarakçalışır. 28 Nisan1973gününün akşamındaTRT'deki programını izlemek üzere evinden çıkar. Meşrutiyet Caddesi'ninmerdivenli bölümünüsağ tarafındaki darve karanlık sokaktadırmış, ertesi sabahbulunup Numune Hastanesi'ne kaldırılmıştır. 5 Mayıs1973tarihinde aynı hastanede, henüz 25 yaşında hayatını kaybetmiştir. Ailesi ve arkadaşları tarafından ölüm nedeninin 24 Ocak 1971'tarikhindenberi kendisiyle birlikte olan baş ağrıları, beyin kanaması olduğu söylenir.

Arkadaşlarının omuzunda Hüseyin Cevahir. Sağdanikinci Arkadaş Z. Özger.

Soldan sağa: Yasin Bal, Arkadaş Z. Özger, Şevket Apalak ve TahirAbacı

ALMULA TÜREDİ

Gidenler

Kafası otobüsün camına yaslı ve içinde dolu dolu düşünceler, yol kenarındaki ayçıçıklarını izliyordu. Hepsi aynı anda yüzünü güneşe dönmüş, adeta ilahi bir anda tanrıya dua ediyor gibiydiler. *Tanım, güneşini yüzümüze ver, onu bizlerden esirgeme.* Akşama doğru ayının sona ereceğini ve ayçıçıklarının dualarını tamamlamış olmanın verdiği huzurla başlarını öne eğceklerini bilirdi. Kaldı ki otobüsün yolu, ayçıçıklarının uyku saatine yetecek kadar uzun değildi.

Bu yol, diye düşündü Andon, asfaltlanmış, gidip gelmeler kolaylaşmış diye. Acı bir gülümseyle burkuldu yüzü. Topladıkları iki üç parça eşyaları yanlarında, gözlemlenen sicim gibi yağışlar süzülürken, butaşıllarda ne kadar çok sarıslıkların düşündü. Kendilerine bölgeyi tanıtan ince sesli ve boynuna taktığı kravatın ilginç şekilde daha genç gösterdiği rehber durmaksızın konuşuyordu. Sağ taraftaki harabeleri, tarihi yerleri, güneşin en güzel battığı yerleri, mitolojik kahramanları... Küçük torunu Eleni, rehberin dediklerini bir bir dinliyor, gözlerini dikkatle açarak ilgisini göstermeye çalışıyordu. Andon, sıkıntıyla başını candan yana çevirdi. Burada ne işi vardı? Karısı da gidince biraz içermişti sanki. "Ne işin var sanki orada, onlar istemedi ya seni." Karısını anlıyordu aslında. Onunla Yunanistan'a döndüğünde tanışmışlardı. Ondan önceki geçmişinin parçasıydı bu topraklar. Zehra, diyorur kocası bazen uykusunda. Gidme, diyorur diğlen kendisi olduğu halde. Andon özellikle ateşli hastalık geçirdiği gecelerde, bırakıp gittiği topraklarında çömelmiş görürdü kendini. Çömelmiş ağlarken, Zehra, Mehmet, Halil, en sevdiği elma ağacı, beyaz mermerli çeşme ve daha başka her şey ayakların giderdi. Andon, yere çömelmiş ağlarken hep aynı şeyi sayıklardı: Gidme...

İyi oldu değil mi geldiğimiz dedecim, dedi Eleni. Sefkatle gülümsedi Andon torununa. Nereden çıktı bu gezinti diyen ninesini sanki kendi istiyormuş gibi nasıl da ikna etmişti Eleni. Nedense ninesi hiç istememişti görmeyi buraları. Daha başından reddetmişti gelmeyi. Sanki uçan kuştan ya da kıyılardan paylaşıtları aynı denizin mavisinden kıskanacaktı kocasını. "İstemem ben, siz gidin madem." Karısının onu nasırlı bir sevgiyle kışkırdığını biliyordu ama yine de anlılarıyla Andon'un baş başa bırakmak inceliğini göstererek bu tura gelmediğinin de farkındaydı. Ne de olsa karısı, o çok sevdiği geçmişinden sonrasına atılı. Bugünüyüdü. Madem böyle, anılarının siyah beyaz yurdunda torunuyla ele dolaşsındı. Giderken gene de ağlaştığı kocasının ardından. Andon giderken düşünmüştü: Bu yola giderken hep sevdiıklarını anlatıyordum be ya.

Öğleden sonraki saatlerin "free time"

olacağını haber verdiler. Saatlerce onları gezdiren tozlu otobüsten indiklerinde yürümeye gerçekten ihtiyaçları vardı. Andon, Eleni'nin her şeyin resmini çekme merakını bildiğinden, ilgisini çekebilecek yerlere götürmeye karar verdi. Belki kendi ilgisinin de yönlendiği yerlere... Terkedilmiş ve bahçelerini ot bürümüş Rum evleri. Bazıları yıkılmış ve bazılarının yerlerine irili ufaklı yeni şeyler inşa edilen evler. Kiraladıkları otomobile asfalt yoldan çoktan sapmış ve Andon'un köyünü aramaya başlamışlardı. Yoktu, yoktu. Andon çok aramasına rağmen kendi köyünü bulamıyordu. HayAllah, diyorur her seferinde. Aslında köyünü yeniden görme hevesi kalp atışlarını hızlandırırken, bir yandan da sanki bunu hiç önemsemiyormuş gibi davranmak ne zordu. Dedesinin köyünü görmeyi çok istediğinin, ama bu isteği yüzünden ondan tuhaf bir şekilde çektiğinin farkında olan Eleni, her defasında yineliyordu: "Haydi dedeciğim, bir sonraki köy çok da uzakta olamaz, oraya da bakalım."

Andon içini köyü, geçmişini demekti. Aşkını, sevdiklerini, en kötüsü daha seveceklerini bırakmıştı orada. Aşkı, sevdikleri, en kötüsü daha sevecek olanlar ağlamıştı acıyla. Andon... Mehmet, Zehra ve Halil'in en yakın arkadaşları. Onlar Kuran kursuna giderken, pazar ayinlerine giderken Andon. Meydanın oradaki beyaz çeşmeye oylumsu üç sözcük açıklıyordu her şeyi. Seni unutmayacağım Andon...

Giderken sımsıkı kapattığı dudakları arasından kendi kendine sormuştu durmaksızın: Neden? 13 yaşının çocukluğu, olgunluğu, hissettirdikleri ve o yaşında yaşadığı, dayanılmaz ıstırap... 13'ümden büyüdüm ben, diyecekti sonraları. İlk defa, farklı olduğunun bilincine varıp, her şeyi pembe gösteren hayallerini çöpe atmıştı.

Tanımadığı ama kendisinin olduğu iddia edilen insanların arasına yerleşti. Şimdiye dek yaşadıkları ya yalandı ya da kandırma. En büyük yalan da benmişim, diyecekti. Sonraları üzerine çıkan umursamazlık annesini o kadar endişelendirecekti ki, oğlunduktora götürmek zorunda kalacaktı. Andon'un huyu değişti. Andon az uyumaya başladı. Andon suskunlaştı. Da. Annesi alıştı bu duruma sonradan. Onu zaten pek tanımayan ama kendi kanından olan akrabaları da. Gittiği

yerde de deniz vardı, orda da martıların çığlık atmayı seviyorlardı. Aynı gökyüzü ve güneşin aynı samimi sıcaklığı... O halde ne?

Alışkanlıklar... Her sabah uyanılanyerin sıcaklığı... Bu kadar basit olmamalıydı her şey. Yine de hayatveolanları sorgularken, annesini kırmaktan vazgeçti. Yüzünü iki kere gördüğü, utançaz ve sessiz bir kızla evlendi. Bakışlarındaki bir şey Zehra'yı anımsatıyordu. Bir şeyi sevinince, sağ gözünü kısarak gülümseyiş. O gülüşü yakalamak için saatlerce yüzüne bakabilirdi, ona nedenini hiç anlatmadan. Bırakıp gittiği köyünde de martılar izlerdi durmadan... En yüksek tepeye çıkıp da çığlıklarını birkalmalarını dinlerdi. Onlar da bizi izliyorlar mı, diye sorardı Zehra'ya.

"Yinetuhaf tuhaf konuşmaya başladın Andon.", diyen saçları iki örgülü çilli kız ona gülümserdi. Sağ gözü hafif kısık. Sonra, sağ elini uzatıp, Andon'un bir hafta önce duvardan düşüp yarıldığı kaşına dokunmuştu. İçki gıcıklandı mı Andon'un. Andon, Latince dualarla arkadaşlarını eğlendirmeyi pek severdi. Pazar ayinlerinde duyduğunu ve kendisinin de tam anlamadığı Latince sözler, Zehra'yı korkutuyordu aslında. Zehra'nın büyük ninesi Andon'un cam gibi mavı gözlerine bakıp da "İçine cin kaçmış bu oğlanı." derken, bir de bu konuştuğu tuhaf ve anlaşılmasız sözleri duysa ne yaparacabadiye düşündürdü Zehra'ya. Sonra Halil gelirdi ve babasının sandalını kaçıran onları bir güle getirirdi. Mehmet, korkak bir çocuktu.

Bir çocuğun olmaması gerektiği kadar korkak. Andon ne zaman şakayla elini kaldırırsa, kollarını yüzüne

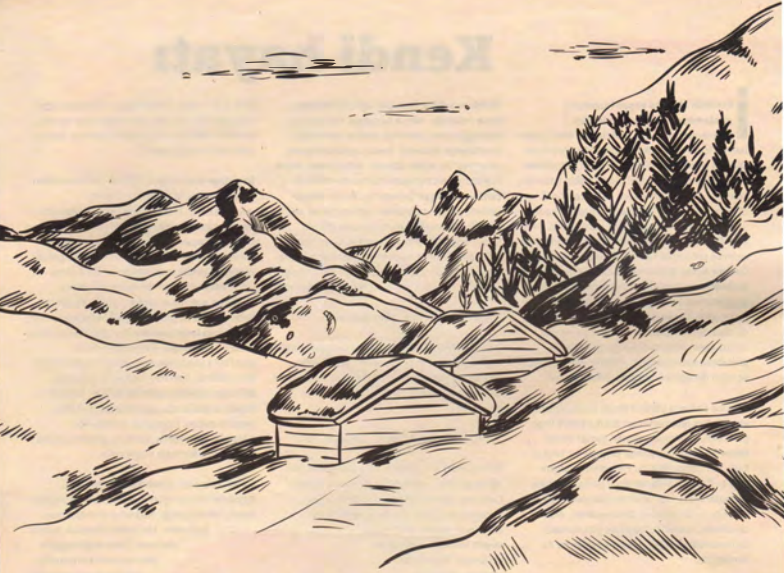
**Alışkanlıklar...
Her sabah uyanılan
yerin sıcaklığı...
Bu kadar basit
olmamalıydı
her şey.**

siper ederdi. Andon yaptığı şakaya üzülür, arkadaşının alkolik babasının düzelip diğer babaları gibi olması için her Pazar dua ederdi. Andon'un babası yoktu. Biriyaşagelinceyadekar seyahatethale olan babasını, bir zaman gelmiş, annesiölüdüğüünül an etmişti. Andon, bu konuyu fazlailkalamazdı. Mehmet'ten öğrendiğingörgebaba sahibi olmak çok da arzulanır bir durum değildi. Mehmet'in cılız kolları aklına geldi yine. Oyun oynarken bile yüzüne sepiyettiçiliz kolları. İçigarp bir hüznle doldu.

"Çeç oldu Eleni, otele dönmemiz lazım". Eleni itiraz etmeye çoktan hazır: "Ama dede, şu tepenin arındaki yer bakmadık. Belki köyün oraya saklanmışır, ne dersin?" Ancak o, 80 yaşın verdiği yorgunluğu omuzlarında hissediyordu. Dönmek istedi ve ekledi: Belki

Mehmet Ali & Akşar

PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Tanrı orayı hiç yaratmadı. Belki ben buraya hiç gelmedim. Dedesinin çökmüş omuzlarına ve kırımsız alnına bakınca Eleni ısrar etmekte vazgeçti. Direksiyonu geldikleri yöne çevirdiler. Tepenin ardındaki köyün kurumuş çeşmesindeki yazılar ise haykırıyordu: "Seni unutmayacağız Andon."

Akşam telefonda karısıyla konuşurken kayıtsız bir hava vermeye çalışsa da yakayı ele vermişti işte. Karısı, sesindeki tından onun hasretliğine yeni kavuşmuş bir âşik gibi olduğunu anlayıvermişti. Beklediğim gibi değil, dedi. Yollar değişmiş, turistik bir yer olup çıkmış, vallahi benim köyüm de yok ortalıkta. Bunları peş peşesiralarken, sanki karısının yürüğünü ferahlatmaya çalışıyordu. Sanki ilk göz ağrısına kavuşmuştu da yıllardır kahrını çeken karısını aldatıyordu. Beni bu topraklardan kışkaniyor, diye düşündü Andon.

İnatçılık huyu ninesine çekmiş olan Eleni, o akşam kaldıkları otelce çevresindeki her yerde dedesine fark ettirmeden köyü soruşturdu. Muhtemelen adı değişmişti köyün ve eski adıyla köyü anımsayacak kimseyi bulamamışlardı. En sonunda aldığı tarife göre köyün, biraz daha ilerleseler kiraladıkları otomobile bulabilecekleri mesafede olduğu öğrenen Eleni, dedesine köyü bulma konusunda ısrar edecekti.

Ertesi gün, turdan ayrılarak tekrarköyün

yolunu tutan Eleni ve Andon, uzunca bir kuraklıktan sonra suyu görenler gibi köye bakakaldılar. Andon, ömrünün belki de son zamanlarında, dünyaya gözlerini açtığı yerdedi.

Köpek de değişmemişti. Belki çirkince bir iki yapı ve önünde "Coca-Cola" tabelası olan bir iki bakkal... Yol hala aynı yönlü kıvrılıyordu ve bir zamanlar koşturdukları taşlı yollar da şimdi başka çocuklar oynuyordu. En sevdiği ağacı, elma ağacıyerindeyoktu. Etrafta hala o çok sevdiği kekik kokusu ve ağustos böceklerinin sesleri vardı. Güneşten korunmak için kasketini tersten takan epey kırıksız yüzlü bir köylü dik dik bakarak yanından geçti. Andon, tanıdık bir bakış yakalamak için hafızasını zorlasa da bu ihtiyaritanıyamamıştı. Bambaşka yüzler, bambaşka sesler.Torunu, onu köyüyle baş başa bırakmak için hiç konuşmuyordu. Nihayet giderken son kez baktıkları ve suyunu, "sağ salım geri gelsinler" diyerek arkalarından döktükleri çeşmeyi buldu. İyi hatırlıyordu. Annesinin de yakın arkadaşları olan Zehra'nın annesi, adını unuttuğu şimdi, arkalarından bakır tasla su dökmüştü. Çeşme kurumuştur, Andon geri gelmişti. Çeşmenin üzerindeki yazılara dokundu Andon. Adını oraya kazıyan Halil ve Mehmet'in elleri akına geldi. Gözleriyeniden yaşlarla dolmuştu. Eleni'ye göstermeme kaygısı bir yana, 80

yaşındaki yaşlı Rum hıçkırarak ağlamaya başladı. Gidelim, dedi torununa. Ne olur, gidelim. Birden karısının yanında olmayı çok istedi. Onun yanında olmasını, elleriniellerinin üzerine koyarak ona şefkatle bakmasını çok istedi. Kurumuş çeşmeye bakarken, 80 yaşının yorgunluğu 13'lük Andon'un ruh halini taşıyamazdı. Ağladktan sonraüzeline gelen üşümeyleyaşlılleri titremeye başlamıştı. Bu kez Eleni, iyice endişelenmişti. Apar topar kaldıkları otele ve oradan da derhal Atina'ya dönmeye hazırlanırken, Andon son kez köyüne dönüp baktı. Çeşmenin başında toplanmış Türk dostlarının hayallerini görür gibi oldu. Kiminin elinde çiçek, kiminin elinde bakır taslarda sular, kadınların gözleri yaşlı, erkekleriellerinde kasketleri ve hepsi üzgün, ona böylece bakıyorlardı. Kurumuş çeşmeyillarin acısını ve hasretliğini üstünde taşıyordu: Seni unutmayacağız Andon...

Andon bir daha arkasına bakmadı. Bir an evvel gitmek istiyordu şimdi. Otomobili hızla süren Eleni, yan gözle dedesini inceliyordu. Dedesi ise, geçmişine son kez bakmıştı ve şimdi de yol kenarındaki ayçiçeklerini seyrediyordu. Ayçiçekleri güneşin batışıyla uyuklarına çekilmek üzeredyler. Andon'u bu kez uğurlayan ve onun gözyaşlarını silemeyenin verdiği üzüntüyle başlarını eğen onlardı. Ayçiçekleri de ağlıyordu.

Kendi hayatı

İkindinin akşama koşan huzurunu iskalamazdı. O gün de evin tüm pencerelerini açmış, vaktinden önce gelen baharı ihsan çeke çeke kutluyordu. Neşelidi. Dilinde sevdiği türkünün mıltısı, demlenen üç kaşıklık çay, fırında üzümlü kekin kabanar kokusu. Keşke annemden daha çok tarif öğrenseydim diye hayıflandı. Bugüne kadar yemek dergilerinde, takvim akıllarında hatta pek de arası olmadığı internet sitelerinde tek seferde tutturulan bir tarife rastlamamıştı. Gel gör ki nur içinde yatacası anasının peşinden ne zaman mutfağa gitse "Dolanma ayağımın altında kedi gibi, çık arkadaşlarınla falan eğleş" azarıyla kovulurdu. Göz ucuyda da olsa öğrendikleri simdi işine yarıyordu. Yalnız yaşayanların düştüğü garibanlık girdabına kapılmamıştı. Misafir ağırladığı gibi kendini de ağırlar, bundan yüksünmezdi.

Saatine bakınca yüzüne ferah bir gülümseme yayıldı. Beş bilemeden on dakika sonra kapı çalacaktı. Memsilerdöner, yaşlar alınır, ötüler gömülür, doğanlar pırpıslarına ama o kapı, her pazar çalardı. Pencereden başını uzattı. Güneşe aldanıp çiçek patlatanerige şefkatle baktı. Her sene ayazda yanacağı bile bile çiçek açmaya, aldanış değil, olsa olsa inanç denilirdi. Düşman gibi dursalar da inanmak dediğin aldanmanın öz be öz kardeşiydi.

Pencerenin kenarında biraz daha kalırsa şefkati, ağlak bir merhamete dönecek, bu kez göğsünün ortasında duran pembe çiçekle göz göze gelecekti. Kendine acımakla bileklerini kesmek arasında bir fark olmadığını bildiğinden oradan ayrılıp mutfağa yöneldi. Demliğin kapığını açıp kokladığında telaşlandı. Henüz demlenmemişti. Çerçi gelen giden yoktu ama yine de çay dediğin oturaklı olmalıydı. Öyle severdi İhsan. "Kekin yanına börek de yapsa mıydım?" diye düşünürken kapı çaldı. Bu kez kuş sesli zil art arda iki kez ötmüyor, kapı kırılırcasına yumruklanıyordu. Elindeki tabakları nereye koymasını bilemeyip rafa geri bıraktı. Artık merhemlerin kar etmediği ayak bileğinin kırtırısına aldırmanın kapağına koştu.

Gelenin sureti İhsan'dı ya, aslı kim bilemedi. Onun, ateşi kendini yakmış bir ejderhaya benzeyen bu halinden ürkmüştü. Kapıyı açıp kenara çekildi. İhsan, ne selam ne sabah bir hisim girdi içine. Çıkarmadığı ayakaklılarıyla salonun eski parkeleri üzerinde tak tak voltalamaya başladı. Üç beş seferden sonra tık nefes kaldı, bıraktı kendini cam kenarındaki sedire. Sanki buraya bahçedeki üç beş ağacı, dallarına konan sığırcıkları, şekilden şekle giren bulutları izlemeye gelmişti, öyle daldı İhsan.

Ürkek ev sahibi, ne yapacağını bilemeden önce mutfağa, sonra banyoya, sonra gene mutfağa gitti. Sonunda sedirin yanındaki sandalyeye ilerledi. İhsan, ayakaklılarını çıkarmış, bir ayağı altında, filtresinden yanık kokusu gelen sigarasını tutan parmakları çenesinde, gileri bakıyordu. Bir an başını çevirdi, göz göze geldiler. Sonra tekrar ne aradığını bilmediği manzarasına döndü. İyiden iyiye telaşlanmıştı artık. Gördüğü, kırk senedir her pırıltsından her karanlığına adı gibi bildiği gözler değildi. Bir şey olmuştu besbelli. Fena bir şey olmuştu. Dayanamadı.

"Desene artık İhsan, nedir bu hal?"

İhsan, nefesi bitmiş sigarasını orta parmağı ile fiskeleyip açık pencereden dışarı attı. Birkaç kez sorulmadan hatta ısrar edilmeden derdini anlatmayan adam, bu kez ezber bozacaktı:

"Serhat'la kapaştık." dedi. "Fena kapaştık."

Birkaç aya düğünü vardı. Tek çocuğu, ilk göz ağrısı aslanlar aslanı oğlu. Damat olacaktı. Gelin kız hanım hanımcıktı. Fabrikadan arkadaşının kıyızdı, bir de güzeldi ki. Ev tutulmuş, eşyalar döşenmiş, düğün salonunun kaporası verilmişti. Bizimkinin ataması olmamıştı daha ama nasipse o da olurdu. Bankadan çektiği kredinin kalanı ve düğünde takılacakları idareli kullanırlarsa bir süre gül gibi yaşarlardı. Olmazsa birkaç sene onlara da bakar, sonra emekli ikramiyesini gözü kapalı evladına verir. Yeter ki mutlu olsun. Zaten mutluluk neydi ki. Huzurlu bir yuva, doyacak kadar ekmek, biraz sevgi, biraz neşe.

Serhat. Biricik oğlu...

"Kapaştık ne demek İhsan? Sen bu yaşına kadar ona sesini bile yükselmedin. Serhat desen, bir dediğini iki etmeyen çocuk."

İhsan iki eliyle yüzünü avuçladı. Sonra titreyen parmakları ile şakaklarını ovalayıp ok gibi fırladı yerinden. Salonda bir ileri bir geri yürümeye başladı. Sanki yaşadıklarını tekrar yaşıyor, duyduklarını tekrar duyuyordu.

"Bana biçilen elbiseyi giymeyeceğim bakal

Çok düşündüm. Olmadığım, olamayacağım biri gibi davranıp ne sizi ne kendimi ne de o kızcağızı kandırmayacağım. Yaparım sandım ama yapamayacağım."

Başkasını seviyormuş Serhat. Üniversiteden arkadaşmış. Unuturum sanmış unutamamış. Tipki kızlara yaklaşıp kendini unutacağını sandığı gibi. Başaramamış. İhsan aslından cayamazmış. Yine de annesinin sütünün, babasının hakkının hatırına kabul etmiş bu evlilik meselesini. İyi bir kızmış gelin adayı. Gözleri ışı ışı bakıyormuş. Kavgasız patırtısız geçivermiş işte günler. Belki ona da iyi gelmiş, kalbindeki unutur, ruhundaki fırtınaları dindirirmiş. Kararlıymış. Ama olmamış işte. Evi yerleştiren mutfakta yavaşmış kız. Gözlerini gözlerinin içine dikmiş, kollarını boynuna dolamış. Yaklaşan nefeste üşümüş Serhat. Dudağına değen dudaklarda yabancılığmış. Atmış kendini evden. Dolamış sokaklarda. Ağlamış, kahretmiş. Kızın ne günahı varmış? Canına bile kıymayı düşünmüş.

Sonra dalından düşen yarpağı görmüş. Ağzında balıkla suçun martıyı, koluna yapışıp kanını emen sineği. Hiçbiri utanmıyormuş halinden. Ne iseler o imişler. Aymış

duruma. Öyle değilmiş gibi davranmaktan ne kadar yorulduğunu anlamış.

Karar vermiş; o da halinden utanmayacakmış artık. Bir değil üç ömrü olsaymış birini anası, birini babası, birini eş dost için yaşırmış. Ama bir tanemiyiş işte! Ve onu da kendisi için yaşıyacakmış. Bu yüzden mertçe, dosdoğru söylüyormuş. Seviyormuş o kızı, sevmiyormuş. O kızı ve

diğer kızları. Onun sevdiği başkaymış. Sevdigi, ki değilmiş. Kendi gibiymiş. Oh! Söylemiş sonunda. İster asınnlar, ister kessinler umurunda değilmiş. Buradan gidecek, kendine bir hayat kuracakmış. Artık kimin için yaşamayacakmış. Kızınasınlar, kahretmesinlermiş. Mutluluğunu istiyorlarmış ya, istedikleri olacaktı artık. Nasıl mutlu olacağına kendi karar verecekmiş sadece.

"Serhat buralardan gidiyormuş! Kendi hayatınıymış, gidiyormuş..."

Bir solukta anlatmış İhsan olan biteni. Kendiyle konuşur, dövüşür gibi anlatmıştı.

Her sene
ayazda
yanacağını bile
bile çiçek açmaya,
aldanış değil,
olsa olsa inanç
denilirdi.

Şimdi artık tıklayan nefesine hırsla çekiyordu dumanı.

"Ben bir çay daha getireyim," diye kalktı yerinden ev sahibi. Sendeledi, koltuğun kenarından güç aldı. Yaşla dolan gözleri İhsan'ınkiler ile buluştuğunda ağzından tek kelime çıkmadı. Birkaç saniye süren, ömürlük o bakış dile gelmişti. İhsan zaten bildiği şeyi bu kez o tanıdık gözlerden tekrar dinlemişti.

"Kendi hayatını seçti ha İhsan? Bu yüzden mi kızdın oğluna? Bağırıp çağırın üstelik. Dayanamadın bir de tokat attın. Doğduğunda "artık onun için yaşıyorum" dediğini reddettin evlatlıktan? Niçin? Senin yapmadığını yaptı, diyemediğini dedi diye mi?

Kaç yaşındaydık tanıştığımızda? Belki 30 senesi var, ne olduğunu anlamamıştık öyle bağlanmıştık. Sen uzaklaştın olmadı, ben kaçtım olmadı. Ne itiraf ne inkârta koca bir ömrü heba ettik. Sen evlendin bak ben onu da yapamadım. Döndüm dolaştım geldim mahalleye. Komşun oldum, eski dostun oldum.

Hatırlıyorum da babanın omuzları nasıl da havadaydı düğününde. Annenin gözünde mutluluk gözyaşları. Kardeşlerin halayda, gelinin telleri beline kadar. O gün de böyle bakmıştım sana. Sen gene kaçmıştın gözlerini. O gün de izlemiştim seni böyle umarsızca, yıllardır da izliyorum. Mutlu olmanı dilemiştim. Sevmek, benim ezberimde böyle bir şey İhsan. Kendi girdabında boğulacağını bile bile sevdiğine son nefesini vermek...

Ne oldu peki? Mutlu oldun mu sen? Bir karın, bir evladın, yuvan oldu. Herkes gibi. Herkesin istediğini sen de istedin demek. Peki, gece başını yastığa koyunca koşarak kaçmadın mı uykulara? Anan baban göçtüler öte diyara, sen onlar için feda ettiğin hayatını yaşadın. Yaşadın mı İhsan? Onlar için miydi her şey sahiden? Böyle mi kandırdın kendini? Korkaklığınla yüzleşebildin mi? Sanmam! Ama bak evladın yaptı senin yapmadığını. Onun cesaretine selam duracağına köpürdün, kahrettin. O tokadı sen kendine attın İhsan. Lanet olsun sana!

Serhat uçacak kendi göğünde. Düşerse düşer, yorulursa konar bir yere soluklanır. Sen kendi kıraç toprağına gömdüğün hayatının, hayatının üzerinde sabahları akşamlara koşturmaya devam et! Ben buradayım. Ne olup biterse öylece izlemeye devam ederim. Dilediğim hayata erişemedim ama dilemediğime de eyvallah demedim. Benim gönlüm rahat, sen derdine yan İhsan!"

Gözlerin sözü bitmişti. Mahir, sehpadaki bardakları alıp mutfığa gitti. Elindekileri tezgâha bırakıp, aralık pencereyi ardına dek açtı. Mavisli pembeye dönen göğe baktı, baktı...

ALİ DENİZ USLU

BİR ADIM MESAFEDE

Tanıdık yabancılar benim dostlarım,
Fısıltıyla konuşulan aile trajedilerinin kahramanları...

Tutku suçları işliyor gözler

Kadere direnen bir komisyonun üyeleriyyiz

Vicdan yalıtılmış,

Sürekli bir gecenin çıkmazı şimdi.

Asılacak şairler yalnız.

Asılacaklarından habersiz.

Kobay kolonisinin mağlubiyet dansı sahnede

Öyle eşsiz bir incelikle geliyor ki kıyamet,

Yavaş, yavaş. Sabırla.

Maharetli bir elde yontulmuş,

Zarif, keskin...

Herhangi bir zamanda herhangi bir dua gibi.

Nedensiz.

Kömürden çekirdekli, taştan derili,

Kinden sevinç toplayanlar habersiz.

Susadığımız her neyse düşmedi henüz toprağa

İçimizdeki acının afyonu bu.

Ve,

Bir zalimin azize,

Bir azizin zalime dönüşü,

Herkes

Bir adım mesafede.

Yaşasak da yaşamasak da

Gelecek kapımıza...

EMRE KONGAR

FAŞİZMİN KİTLE RUHU: Aldatılan seçmen!

İnsanlığın baş belası Faşizm, farklı ölçütlere (kriterlere) göre çeşitli biçimlerde tanımlanabilir.

Sınıfsal tanımlamaya göre, "Sermayenin diktatörlüğüdür".

İdeolojik tanımlamaya göre "Azgın milliyetçiliğin, kendini bütün öteki milletlerden, ırklardan üstün görenlerin diktatörlüğüdür."

İnanca dayalı tanımlamaya göre, "Kendi dinini veya mezhebini toplumun temel yönetim biçimi yapmak isteyen, kendi inancı dışındakileri insandan saymayan bir kişinin diktatörlüğüdür."

Siyasal tanımlamaya göre, "Temel İnsan Hak ve Özgürlüklerinin reddedildiği, toplumun tek kişinin duygu ve düşüncelerine göre yönetildiği bir diktatörlüktür."

Parti ve Devlete açısından, "Partinin devlette eşitlendiği ve devlete egemen olduğu bir diktatörlüktür."

Aslında Faşizm, biraz uzun olmakla birlikte bütün bu ölçütlere göre yapılan tanımların toplamıdır:

FAŞİZM, (1) Temel İnsan Hak ve Özgürlüklerinin reddedildiği, (2) ülkenin liderin duygu ve düşüncelerine göre yönetildiği, (3) liderin dinini veya mezhebini toplumun temel yönetim biçimi yapan, (4) liderin inancı dışındakileri insandan saymayan, (5) azgın milliyetçiliğin egemen olduğu, (6) liderin milliyetini ve ırkını bütün öteki milletlerden ve ırklardan üstün gören ve (7) liderin kendinden olmayanları, kendisine muhalif olanları düşman gördüğü, (8) partinin devleti yönettiği, (9) sermayenin egemen olduğu, BİR DİKTATÖRLÜKTÜR!

Bu Uzun Tanımdan Sonra, Faşizmin Kitle Ruhunu Belirleyebilmek İçin Bu Diktatörlüğün Nereleden Beslendiğine Bakalım:

- 1) Cehaletten, eğitimsizlikten, bilinçsizlikten, ilkelikten beslenir.
- 2) Demokrasiye, Temel İnsan Hak ve Özgürlüklerine inançsızlıktan beslenir.
- 3) Çoğunluktan, çoğunluk desteğinden ve çoğunluk baskısından beslenir.
- 4) Hem kendisinin yaptığı hem de kendisine

karşı yapılan terörden beslenir.

5) Nefret söyleminden beslenir.

6) Demagojik siyasetten beslenir.

7) Çıkarıcılıktan, avantajlıktan, yağmacılıktan beslenir.

8) İnançtan, yani dincilikten ve mezhepçilikten beslenir.

9) Irkçılıktan ve aşırı milliyetçilikten beslenir.

10) Narsisizmden beslenir.

11) Örgüt ve kimlik aidiyetinden beslenir.

12) Otoriterlik eğilimlerinden beslenir.

13) Her türlü ruhsal hastalıktan, özellikle de paranoya, şizofreni, psikopati ve sosyopati gibi insanı gerçeklerden koparan, empati yeteneğini yok eden hastalıklardan beslenir.

14) Ezilmişlik duygusundan beslenir.

15) Korkudan beslenir.

16) Öfkeden, kızgınlıktan, nefretten ve bu duyguları yaratan, destekleyen toplumsal ilişkilerden veya kişilik özelliklerinden beslenir.

17) Devlet karşısındaki güçsüzlük duygusundan beslenir.

18) Kendine güvensizlikten beslenir.

19) Saldırganlıktan; güce, kaba kuvvete tapmaktan beslenir.

20) "Adam sendecilikten", "Bana necilikten" beslenir.

21) Kendine saygısızlıktan beslenir.

22) Zayıf kişilikli olmaktan, karaktersizlikten beslenir.

23) Zulüm dürtülerinden beslenir.

24) Tembellikten, sorumsuzluktan, kifayetsiz muhterislikten beslenir.

25) Başkalarına saygısızlıktan,

hoşgörüsüzlükten beslenir.

26) Kötü insan olmaktan, yani "başkalarının mutluluklarından üzüntü, üzüntülerinden mutluluk duymaktan" beslenir.

Peki İkinci Dünya Savaşı Öncesinde Ve Sırasında, Almanya'da ve İtalya'da Faşizm Hangi Kaynaklardan Beslendi?

Bu sorunun kısa yanıtı, yukarıda sıralanan ve belki birkaç madde daha da eklenebilecek olan "Beslenme yollarının hepsinden birden" olarak verilebilir.

Ama özellikle Almanya örneği, benim hep merakımı uyandırmıştır.

Çünkü Faşizm, daha doğru bir tanımla Nasyonal Sosyalizm yani NAZİİZM, Almanya'da "görünüşte demokratik" olan bir yapı içinde yerleşmiş ve yükselmiştir.

Bu son kaçınılmazdır, çünkü her Faşist Rejim, zaman içinde, halkını aç bırakacak seviyeye ulaşana kadar yolsuzluk, yağma ve soygun yapar!

Saniyorum, sorunun püf noktası bu benim "Görünüşte Demokratik" dediğim, "Eksik Demokrasi" kavramında yatıyor.

Biliyorsunuz Demokratik Rejimin iki temel koşulu vardır:

Birinci temel koşul, şeffaf, adil, periyodik, özgür seçimlerdir.

İkinci temel koşul, seçilen iktidarın bütün eylem ve söylemlerinin Temel İnsan Hak ve Özgürlüklerine ve bunları koruyan bir Anayasaya uygun olarak denetlenmesi; yani Hukuk Devletinin, Bağımsız Yargının ve Anayasa Mahkemesinin varlığıdır.

İkinci Dünya Savaşı öncesinde, Kıta Avrupası'ndaki Demokrasi anlayışı esas olarak sadece sandığa yani seçim sonuçlarına bağlıydı.

Bir başka deyişle, Kıta Avrupası'ndaki Demokrasi anlayışı, İkinci Dünya Savaşı öncesinde, Temel İnsan Hak ve Özgürlükleri, Hukuk Devleti ve bunların güvencesi olan Anayasa Mahkemesi kavramları, henüz yeterince olgunlaşmamıştı.

Bu nedenle, Hitlerin seçim sonuçlarına dayalı olarak çeşitli manevralarla iktidarı ele geçirmesinden sonra yaptığı bütün Anti Demokratik uygulamalar, seçim kazanmış

olduğu için "meşru" kabul edildi ve geniş kitleler tarafından tepkiyle karşılandı.

Elbette "çoğunluk diktatörlüğüne" dayalı olan ve Temel Hak ve Özgürlükleri (ve bu arada elbette ifade ve muhafazet hak ve özgürlüğünü) görmezden gelen Faşist yönetim anlayışının, günümüzde bile azgelişmiş ülkelerdeki demagog politikacılar tarafından seçmenlere "demokrasi" diyeyutturulabilmesi, bu konudaki yozlaştırmanın ne kadar kolay ve geçerli olduğuna işaret ediyor:

Anayasa Mahkemesi'nin yetkilerini sınırlayıp kısıtladığınızda ve bağımsız yargıyı ortadan kaldırdığınızda, elinizde kalan tek meşruiyet kaynağı olarak sandığı, istediğiniz gibi düzenlemeniz ve bu amaçla seçimleri istediğiniz gibi sapırtmanız kolaylaşır.

Böylece ömür boyu sürecek iktidarı garanti etmiş oluyorsunuz.

Bence Faşizmin günümüzdeki en önemli kaynağı, yukarıdaki 26 maddede ek olarak, türlü yolsuzluklarla sandıktan çıkan ama Anayasa'ya, Anayasa'daki Temel Hak ve Özgürlüklere uymayan iktidarlara, "Sandıktan çıktım" diyerek her türlü Anti Demokratik uygulamayı yapmaları ve seçmeni de bu biçimde aldatmalarıdır.

"Faşizmin kitle ruhunu" yukarıda 26 maddede özetlediğim eksiklik veya sapmaların birine, birkaçına veya hepsine birden sahip olanlardan meydana gelen "aldatılan seçmen grubu" oluşturmaktadır.

Faşizmin kitle ruhu ancak "Aldatan politikacılar ile, aldatılan seçmen" arasındaki ilişkinin uyumlu bir biçimde devamı ile varlığını sürdürebilir.

Bu denklemdeki uyumlu ilişki, Demokratik Hak ve Özgürlükler sınırlandırdığı ve kısıtladığı zaman sarsılır ama zorunlu olarak tümüyle bozulmayabilir.

Bu denklemdeki uyum, ancak seçmenin can ve mal güvenliğinin yok edilmiş olmasına ilaveten, aç da bırakıldığı zaman, mutlaka bozulur.

Yani seçmen, Temel Hak ve Özgürlükleri sınırlandırıldığı ve kısıtlandığı zaman "aldatıldığını" pek fark etmeyebilir ama can ve mal güvenliğini yitirdiği ve özellikle de aç kaldığı zaman birdenbire "aldanan" olduğunun bilincine varabilir.

Böylece, gurtlağına kadar yolsuzluğa batmış olan Faşist iktidarların da sonu gelir.

Bu son kaçınılmazdır, çünkü her Faşist Rejim, zaman içinde, halkını aç bırakacak seviyeye ulaşana kadar yolsuzluk, yağma ve soygun yapar!

"Nasıl da yılları buldu, bir mısra boyu maceram..."

Rüya, bütün çektiğimiz.
Rüya kahrım, rüya zindan.
Nasıl da yılları buldu..
Bir mısra boyu maceram..
Bilmezler nasıl aradık birbirimizi,
Bilmezler nasıl sevdi.
İki yürek hasret,
İki parça can.
Çatladı yüreği çakmaktaştın.
Ablayr gök kuşaklarının sericliğinde
Çağrıldır boğulmuş bir su..
Ablayr yeşil.

Yivlerinde yeşil güller fışkırmış,
Susmuş bütün namlılar..
Susmuş dağ,
Susmuş deniz.
Dünya mışıl - mışıl,
Uykular derin,
Yılan su getirir yavru serçe,
Kısr kadın, maviş bir kız doğurmuş.
Memeleri bereketli ve serin..
Sağlıyor yeşil.

Aydım yarı gecede,
Neron, çocuk kitaplarında çirkin bir surat,
Ve Sezarsa, bir ad, yıkıntılarda.
Ama hançer taşı sanki
Koca Kartacal
Hani, kibrit suyu vermişlerdi fistline
Bak nasıl abıyor, yiğit,
Binkere yıl da sonra
Ablayr yeşil.

Deniz Gemiş'in idamının ardından ailesine teslim edilen eşyaları arasında Ahmed Arif'in Hasretinden Prangalareskittim adlı şiir kitabı da bulunmaktadır. Deniz Gemiş'in Suskun adlı şiirin "Nasıl da yılları buldu,/Bir mısra boyu maceram..." dizelerinin altını çizdiği ve ünlüm koyduğu, kardeşi Hamdi Gemiş tarafından aktarılanlar arasında. Deniz'in idamdan önce okuduğu ve aileye teslim edilen kitapları:

- Bir küçük, bir büyük İngilizce lügat,
- Türkçe-Almanca sözlük,
- Dünya Şiir Antolojisi,
- Memet Fuat'ın Türk Edebiyatı seçkisi,
- Ahmed Arif'in Hasretinden Prangalar Eskittim'i,
- Amerikan ekonomik ve sosyal düzenini anlatan Monopoly Capital adlı bir İngilizce kitap,
- Emery imzalı İngilizce Systems Thinking kitabı,
- Brecht imzalı iki İngilizce kitap;
- The Good Woman of Sezuon (Sezuon'un İyi İnsanı),
- The Chalk Circle (Kafkas Tebeşir Dairesi),
- Brackett'in Uzeyda İsyan',
- Eleanor Wheeler'in Lidice adlı eseri.

2000 SONRASI SİYAH-BEYAZ SİNEMADAN 20 FİLM

HALİL İBRAHİM SAĞLAM

The Man Who Wasn't There (2001)

Coffee and Cigarettes (2003)

13 Tzmeti (2005)

La Antena (2007)

The White Ribbon (2009)

The Artist (2011)

Renkli filmler kuşkusuz sinema tarihinin gidişatını değiştiren önemli buluşlardan biriydi. Siyah beyaz filmler bu buluşun ardından zamanla azaldı, 80'lerde neredeyse yüzde doksan dokuzu aşan renkli film oranının altında kaybolur gibi oldu ama hiçbir zaman tam anlamıyla işlevini yitirmedi. Lynch'in The Elephant Man'ı, Spielberg'in Schindler's List'i, Burton'un Ed Wood'u, Trier'in Europa'sı, Kassovitz'in La Haine'i, Aronofsky'nin Pi'si gibi siyah beyaz sinema klasikleri 80'lerden sonra ortaya çıkmaya devam etti.

Günümüzde gişe kaygısından ötürü yönetmenlerin siyah beyaz film çekme isteğine yapımcılar genelde karşı çıksa da milenyumumdan itibaren kimi yönetmenler estetik açıdan siyah beyaz filmler kotarmaya devam etti. Mısıl Fincher 90'lı yıllarda çekmek istediği ama yapımcıların siyah beyaz diye izin vermediği Mank filmini günümüzde Netflix sayesinde anca çekebildi. Renkler kadar siyah beyazın da ayrı bir dokusu ve nostalji hissiyatı olduğunu düşünenek milenyum sonrasında The Artist ve Roma'nın izleyiciye siyah beyazı coşkuyla ve sinema aşkıyla yeniden sevdirdiği ni söyleyebiliriz.

Bu listede 2000 sonrası dönemin siyah beyaz filmleri arasında hafızamda en çok iz bırakanları ele aldım.

The Man Who Wasn't There (2001)

Coen kardeşler bu karamsar, absürt, varoluşsal kara filmlerinde hayatın içinde zar zor yüzen ve kayıtsızlığıyla Camus'un Yabancı'sını andıran sıradan bir berber karakterinin zihninden sıra dışı bir dünya inşa ettiler. Roger Deakins'in yüksek kontrastlı aydınlatma tekniğiyle ve estetik kalitesiyle siyah beyazın en çok yakıştığı filmlerden biri.

Coffee and Cigarettes (2003)

Birbirinden bağımsız gibi görünen ancak ortak noktası sadece kahve ve sigara olmaktan daha öteye giden, iletişimlilik ve varoluş üzerine on bir küçük hikaye. Sahnelerin mekansal ve zamansal ayrımlarına rağmen ekranda yerlerini kapırmayan kahve ve sigara üzerinden insanın riyakarlıklarına, sevgisine, merhametine, acımasızlığına tanık olduğumuz filmde Roberto Benigni'den Cate Blanchett'a, Iggy Pop'tan Tom Waits'e kadar birçok ünlü isim mevcut.

13 Tzmeti (2005)

Tesadüf eseri kendisini yeraltı dünyasının içerisinde bir Rus ruleti şampiyonasında bulan bir adamın hikayesini ele alan film düşük büt-

çesiyle, güçlü atmosferiyle ve yüksek gerilim duygusuyla akıllarda kaldı. Beş yıl sonra aynı yönetmen tarafından Hollywood oyuncularıyla yapılan yeniden çevriminin başarıya ulaşması mümkün olmadı.

La Antena (2007)

Siyah beyaz ve diyalogsuz Arjantin filmi La Antena, karanlık bir kışın ortasında seslerini kaybetmiş bir şehir tasvirini ele alarak toplumu medya aracılığıyla yöneten faşizan sisteme eleştiri oklarını yöneliyor. Alman ekspresyonizmini örnek alan bir distopya şehri inşa eden film, toplumun beyninin yıkanmasını, uyuturulmasını ve sistemin başındakilere biat ettirilmesini gösterirken başkaldırının şart olduğunu vurguluyor.

The White Ribbon (2009)

Haneke'nin I. Dünya Savaşı öncesinde küçük bir Alman köyünün kent tutarak ictidar, baskı, din, itaat ve şiddet gibi kavramlar ekseninde insanın doğasından gelen kötücüllüğünü sert bir şekilde gözler önüne serdiği film, aynı zamanda bir toplumun yıllar sonra Nazi Almanyası gibi bir felaketin ictidara gelişine nasıl zemin hazırladığı konusunda çarpıcı bir alegori niteliği taşıyor.

Nanjing!, Nanjing! (2009)

1937 yılında Japonya'nın Çin'in o zamanki başkenti olan Nanjing'i işgal ettiği ve elli binden fazla kişiyi öldürdüğü Nanjing Katliamı'nı çarpıcı bir dokümanter niteliğinde belgeleyen film, içerdiği minimum düzeyde diyalogla ve her biri etkileyici kadrallarıyla görsel açıdan tatmin edici bir deneyim.

The Artist (2011)

Bir sessiz film aktörü olan George Valentine'in gelişen teknolojiler karşısında değişen düzene ayak uyduramayınca şöretini kaybetme noktasına gelişini mizahi, romantik ve dramatik hamlelerle aktaran film, Jean Dujardin ve Berenice Bejo'nun harika performansları, enfes müzikleri, 1920'leri layıkıyla görselleştiren sanat ve görüntü yönetmenliğiyle nostaljik bir deneyim.

The Turin Horse (2011)

Torino Atı, Friedrich Nietzsche'yi çöküntüye uğratan 'kırbacılanan at' sekansıyla başlayıp sonrasında at ve sahibinin hikayesi üzerine odaklanır. Nietzsche'nin hakikat arayışı gibi izleyici de karakterlerin altı gününde, bitmek bilmeyen rüzgârın çığlıklarında, masadaki haşlanmış patatesin kokusunda ve Mihaly Vig'in o

essiz tınılarında kaybolarak varoluşçuluk üzeri-
ne benzersiz bir sinemasal deneyime katılır.

Blancanieves (2012)

Bildiğimiz Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler
metnini 1920'lerin İspanya'daki boğa
güreşleri ve sessiz sinema ile birleştirerek ya-
pıbozumuna uğratan bir sessiz sinema klasiği.
Bu postmodern Pamuk Prenses uyarlamasın-
da büründüğü "emme-fatale" karakterinde
harikalar yaratan Maribel Verdu'ya ayrı bir
parantez açmak lazım.

Tabu (2012)

Portekiz'in Afrika'daki sömürgeciliğini ve
tutkulu bir aşk hikayesini iki bölüm halinde
senaryonun ve kurgunun bilindik kuralları-
nı tersyüzeden bir anlatıyla aktaran film,
sinemaya saygı duyduğu niteliğindeki nostaljik
atmosferi ve biçimsel tercihleriyle de hikâye
anlatımına yeni bir bakış açısı getiriyor.

Papusza (2013)

Polonyalı Çingene şair Bronistawa Wajs'ın
hayatını merkeze alırken Leh topraklarında
yaşayan Çingenelerin 20. yüzyıl tarihine de
pencere aralayan biyografik bir dram. Bir halk
için kolektif hafızanın rolü ve onları dışlayan
bir dış dünyaya duydukları güvensizlik üzerine
olan hikayesi sinematografi dersi niteliğindeki
duru görüntülerle bezi.

Sen Aydınlatırsın Geceyi (2013)

Ütopik bir kasaba tasviri içerisinde özel güçleri
olup sıradan insanlarmış gibi yaşayan bir sürü
karakterlergeçimini içinde barındıran film
fantastik sinemaya taşradokusu, çizgi roman
estetiği ve arabesk anlatışı getiriyor. Onur Ünlü
süper kahraman filmi, kıyamet filmi, intikam
film, kara film gibi türleri absürt ve melankolik
bir yaklaşımla tek bir pota altında birleştiriyor.

In the Crosswind (2014)

2. Dünya Savaşı'nı merkezine alarak bir kadının
meklupları üzerinden dış ses anlatımıyla ilerle-
yen ve bunu oyuncuların sanki bir müzedeymiş
gibi dondurulduğu uzun plan senkronlarla birleşti-
ren film, yaşanan acıların her bir anına izleyiciyi
dahil ediyor. Duygusu ve özellikle teknik açıdan
devrimci yapısı unutulmamasını sağlıyor.

Aferim! (2015)

19. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı egemenli-
ğindeki Eflâk'ta geçen hikâye "bir Osmanlı
westerni nasıl olurdu?" sorusunun cevabı ni-
telğinde. Karakterler film boyunca izleyenleri
at üzerinde oradan oraya götürürken edebi
diyaloglarıyla ve iradikliği getirdiği eleştirilerle
bir yandan düşündürüyor, bir yandan da kara
mizah yapıyla gülümsetmeyi ihmal etmiyor.

The Happiest Day in the Life of Olli Maki (2016)

Fırıncılıkla uğraşırken 1962 Dünya Tüy Siklet
Boks Şampiyonası finali için dövülmeye ikna
edilen Olli Maki'nin gerçek hikâyesinden uyar-
lanan öykü, Fin sinemasından naif ve doku-
naklı bir spor filmi, onun da ötesinde samimi
bir aşk filmi. Finaliye benzeri spor filmlerin-
den ayrılan ve bir kadının kalbini kazanmayı
dünya şampiyonluğuna bile değdirmeyen Olli
Maki yalın ve etkili bir yapım.

November (2017)

Veba, kara kış, paganizm, yoksulluk, töreler,
Hristiyanlık, Kratt efsanesi ve daha neler ne-
ler... Tüm bunların ekseninde Estonya köyün-
de geçen minimalist bir aşk hikayesi olan film
yoğun içeriğini dingin anlatımıyla dengele-
yen, folklorik korku öğelerinden beslenen ve
muazzam sinematografisinden unutulmaz bir
dünya kuran doyurucu bir sinema deneyimi.

Cold War (2018)

Duygusuyla 50'lerden bir klasik izliyoruz
hissiyatı yaratan film, Soğuk Savaş fonundaki
eski aşk hikayelerini görsel ve kurgusal açıdan
yönetmenin vizyonu ile birleştiren tutkulu bir
şiiir ya da saf sinema hali. Başrol oyuncular
Tomasz Kot ve Joanna Kulig'in bu yoğun tut-
kuyu hissettiren uyumları çok başarılı.

Roma (2018)

70'li yılların başında Mexico City'de yaşayan bir
ailenin ve onlarla birlikte aynı evde yaşayan yar-
dımcıları Cleo'nun hikâyesine odaklanan film,
anlatımının yalınlığıyla ve içerdigi saf sinema
duygusuyla güçlenen, yönetmeni Alfonso Cuar-
ron'un çocukluk anılarında yola çıkarak politik
hafızaya değinen, yönetmenin görsel ve işitsel
vizyonu ile her bir ayrıntısı hayat kokan güçlü
sekanlar barındıran bir yapım.

Elisa & Marcela (2019)

Eşcinselliğin hemen hemen bütün dünyada
yasak olduğu 1901 yılının İspanya'da erkek
kılığında giren Elisa'nın ve onunla evlenen Mar-
cela'nın bir asır önceden topluma ve kiliseye
karşı meydan okuyan gerçek hayat hikayesi.
Başrol performansları, estetik görüntüleri ve
günümüze mesajı son derece etkili.

The Lighthouse (2019)

Bir deniz feneri ve iki karakter odağında in-
sanlığın efendi-köle ilişkisine, güç savaşına,
arzu nesnesine dair önemli şeyler söylerken
türsel, görsel, işitsel açıdan sinema sanatın-
ın büyüsunü sonuna kadar zorluyor. Filmin
iki başrolü Robert Pattinson ve Willem
Dafoe olağanüstü performanslarıyla adeta
devleşiyor.

The Happiest Day in the Life of Olli Maki (2016)

November (2017)

Cold War (2018)

Roma (2018)

Elisa & Marcela (2019)

The Lighthouse (2019)

Aferim! (2015)

Hala inanıyorum...

AYDILGE

derslerinde pek çok atlatmalı zıplamalı hareketi becerememi. Bunun nedeni boyumun kısa olmasından çok, boyum kısa olduğu için bu hareketleri yapamayacağımı yüzde yüz inanmış olmamdı. Dalga geçen, "Büçür boyunla sen bir dur yahu!" diyen çok olunca, hele ki bunlardan biri öğretmeninizse, buna inanamak zor olmuyor. Küçük bir Buda edasıyla kendime seslenip "Ey Aydılg, neye inanırsan ona dönüşürsün. Kısa, uzun, hepsi illüzyon. Önemli olan kafandaki limitleri kaldırmak." gibi laflar edecek kapasitem olmadığı için genellikle iç sesim bana moral vermek yerine beni kelimelerle dövmeyi tercih ediyordu: "Büçürsün işte yine yapamadın." şeklinde. Salonda kimse yokken ardı ardına attığım basketleri, içeri biri girdiğinde çatlasam da patlasam da atamam mümkün olmuyordu. Atamadıkça daha kötü hissediyor, neredeyse topu düğün tutamaz hale geliyordum. Sanki tüm dünya benimle alay ediyordu. "Aaa bak şuradaki Aydılg değil mi, hani şu basket atamayan kız var ya? Oysa basket atıp atamamam benimle dalga geçtelerin çok umrunda değildi. Onların derdi beni incitmekti. Mesele yeteneksizliğim değil, onların çaresizliğiydi... "Öteki"nin acısıyla mutlu olma çaresizliği. İyi hissetmek için başkasının acısına muhtaç olan tutsak insanların çaresizliği... Benim çaresizliğim ise, akan zorbalığının farkında olmayıp, gerçekten de kendimi yetersiz ve eksik sanmamdım. Annem ne kadar üzüldüğümü andığı için bir gün bana bir kurbaga masalı anlatmaya kalkmıştı. "Eşek kadar oldum anne, ne masalı ya?" dememe rağmen ağzıma bir dilim kek sıkıştırıp başlamsın anlatmaya:

"Bir gün bir grup kurbaga, yüksek bir ağacın dalına zıplamaya karar vermişler. İlk önce kim zıplarsa birinci gelecektir. Hepsi çok hırslanmışlar. Fakat izleyici kurbagalar başlamışlar konuşmaya: "Yahu o dala nasıl zıplayacakmışın? O dal çok yüksektir. Haddinizi bilin!" Yarışan kurbagaların morali bozulmaya başlamış ve birer birer başarısız atlayışlar yapmaya başlamışlar. Hiçbirinin baştaki öz güveni kalmamış. Seyirciler de keyiflenip 'Hahaha demistik biz size, hahaha rezil oluyorsunuz. İşte boyunuzdan büyük işe kalkışarsanız böyle olur!' diye dalga geçmeyi sürdürmüşler. Kurbagaların iyice morali bozulmuş, beter olmuşlar. Ta ki bir tane kurbaga, gayet sakin bir şekilde gelip, zıp

diye dalın üstüne oturana kadar. Herkes çok olmuş. Kurbaga aşağı inince hemen koşmuşlar. Nasıl başladın, bu işin sırrı ne, anlat bize diye... Kurbaga ise onları duymamış. Çünkü sağır mı! Zaten konuşmasının nedeni de buymuş. Hiçbir negatif bir şeymiş, moral bozucu 'yapamazsın, edemezsin'leri de duymamış."

Annemin komik kurbaga taktileri eşliğinde masalın vermek istediği mesaj almıştım. Bir iki gün kendimi iyi hissetsem de tabi sonra yine zorbalırların esine yenik düşmüştüm. Basketbolcu olmak gibi bir hayalim zaten yoktu. Beni rahatsız eden, kendi başıma yapay bayaş ettiğime dair inancımı bile yavaş yavaş yitirmeye başlamıştım. Şimdi kocaman kadın oldum. Ama kalbi kırık, küçük Aydılg bazen saklandığı yerden öyle bir çıkıyor ki, bağra çığra, tepine tepine ağılıyor. Ne zaman haberlere, twitter'a, sosyal medyaya baksam, "Bu kadar da olmaz artık pes!" dediğim her şeyin olduğunu görüyorum. Anormal bir nefret ve linç kültürünün lağım gibi her yere yayılışını izliyorum. Böyle bir dünyada nasıl ayakta kalacağım, nasıl nefes alacağım, hayat bir oynusa, ben bu oyundan nasıl zevk alıp basket atacağım diyorum. İlkokuldaki zorbalılar artık her yerde. Sürekli birerinden nefret ediyor, o tutuklansın, bu gebersin, bu kahrolsun, şu topa tutulsun, şu konuşmasın isteniyor. Her an haberlerde, mutluluva başarılı, tatminkar bir hayat yaşamanın

Mesele yeteneksizliğim değil, onların çaresizliğiydi... "Öteki"nin acısıyla mutlu olma çaresizliği. İyi hissetmek için başkasının acısına muhtaç olan tutsak insanların çaresizliği...

mümkün olmadığını, dünyanın iğrenç bir yere dönuştüğünü dinliyoruz. Annemin sözü geliyor aklıma. "Kızım neye inanırsan ona dönüşürsün." diyor annem. Neye dönüşüyorsunuz? Pek inanamamak mümkün mü? Annemin bir masalı daha geliyor aklıma... İki çocuk bu kaplı bir gölde oyun oynarlarken bu çatlıyor ve çocuklardan biri suya düşüyor. Gölün kenarındaki insanlar, uzaktan bunu görüp bağırmağa başlıyorlar. "Eyvah, ne olacak şimdi? Çocuk suya düştü! Diğer çocuğun, onu kurtarması mümkün değil. Ay baksana nasıl da cılız bir şey. Nasıl çıkarsın arkadaşını gölden! Ah ölecek çocuk kaç yaş gördün mü? Ah ah ah, vah vah!" Bu yetişkinler bir çözüm bulacaklarına, boş boş ahlânpvahlanmaya devam ederken, bizim cılız, bıkd çocuk, canla başla uğraşıp arkadaşını sudan çıkarıyor. Yetişkinler gözlerine inanamıyorlar. "Ay mucize, oldu, ay bu nasil olur, nasıl bu cılız çocuk arkadaşını kurtarabilir?" Bilge bir amca yanlarına yaklaşıyor ve diyor ki "Olur da olur, bal gibi olur; çünkü çocuk sizin onun başarmayaacağına dair yaptığınız konuşmaları duymayacak kadar uzaktaydı."

Artık uzakta kalmak mümkün mü? Her gün yeni kötülük ve felaketlerden haberdar olduğumuz bir dünyada, "kendine" inanamak mümkün mü? Hatta bir kengilliğimiz var mı? Kaldı mı? Kaldıysa bile bu kadar kirin, pisin içinde yeterince temiz mi? Aklıma yine bir hikâye geliyor.

Bir kadın, kocasıyla beraber kahvaltılık yaparken, çamaşırlarını asan komşusunu görüyor ve diyor ki "Ay şu çamaşırların haline bak, bu kadın yıkamayı bilmiyor, kirli bunlar." Adam bakıp, anlam veremedi kahvaltısına devam ediyor. Kadın ise komşusunun çamaşır astığını gördüğü her seferinde aynı yorumu yapmayı sürdüüyor. Birkaç hafta sonra bir sabah, komşusunun çamaşırlarının tertemiz olduğunu gören kadın şaşkın bir şekilde:

"Hele şimdi, sonunda çamaşır yıkamayı öğrendi bizim komşu kaç," diyor kocasına. Kocasından ise şöyle bir cevap geliyor:

"O öğrenmedi. Ben bu sabah biraz erken kalkıp penceremi temizledim. Çok kirliydi!" İşte buna dönüşüyoruz belki de. Kirli camlara... Gözümüzün, kalbimizin penceresini nefretle yıkadıkça... Ama gölün kenarında duran, boş boş "ah vah" edenele dönüşmemek için umudu aramaya, gölün içine dalıp, elimizi uzatmaya da devam etmemiz lazım. Hem belki de buz kırıklarıyla dolu bir gölün altında donmuş beni bekliyordur küçük Aydılg. Bu da benim masalımdır işte. Onu sıcağı bir şarkıya sarıp, elinden tutup, üşümüş gövdesini kucağıma alıyorum... Ve hala inanıyorum...

ÖNDER ABAY

Karanlığa alışma

Çağımızın en büyük hastalığından birisi de alışmak. Başımıza ne geliyorsa çok çabuk alışıyoruz. Sonra çok daha büyük bir felaketle karşılaştığımızda eski alışkanlıklarımız bizim sessiz kalmamıza neden oluyor. Şiddet tek bir formda karşımıza çıkmıyor; cinsel, fiziksel, psikolojik, ekonomik, dijital gibi farklı yöntemlerle uygulanabiliyor. Bir annenin oğluna şaplak atmasında görüyoruz, patronun işçisini parasıyla kontrol etmesinde, sosyal medyadaki bir fotoğrafın nefret içeren yorumlarında. "Aman bunlar çok önemli değil, o kadar olur." diyoruz.

Bir adamın gittiği çığ köftecinin camını indirdiğini görüyoruz; mülteci olduğu için motoruna çarpanları, öldürüsiye dövülen engellileri, yaka paça gözaltına alınan milletvekillerini. "E ben ne yapabiliyim?" diyerek çekiliyoruz. Hakını savunan öğrenciler sokak ortasında boğazlarına bastırın dizlere güvenilerek tutuklanıyor, her gün kadınlar öldürülüyor, hayvanlar cinsel istismara maruz bırakılıyor, sokakta çocuklar dileniyor. Cevaplarımız hazır: "E hangi birine üzülüm?", "Aynısı seksenlerde de oldu siz sadece şimdi görüyorsunuz.", "O da bir şey mi geçen kadını yakıp varile koymuşlar."

Yavaş yavaş şaşırmayı bırakıyoruz, duyarlılığımızı yitiriyoruz. Ülkemiz buna rağmen bizi şaşırtmanın bir yolunu bulabiliyor. Burundan pudra şekeri çekildiğinde, 92 yaşında kadınlara cinsel saldırıya maruz bırakıldığında, bombalar patladığında haberlerin etkisini biraz olsun hissedebiliyoruz. Yaşanan olayları şiddetin derecesine göre kafamızda kategorize eder olduk. Artık yaşadığı kalandarı umursamıyoruz ve eşliğimiz gidi yükseliyor. Evde, okulda, sokaklarda, filmlerde, haberlerde sürekli görüyoruz. İzlemeye alışmış, izlemeye devam ediyoruz.

Şiddet karşı edilgenliğimiz bazen kendimizi savunmanın bir biçimi oluyor, bazen çaresizliğimizin sonucu, bazen de tembelliğimizin kurbanı. Toplum olarak kendimizi silkeleyip "yeter artık" diymiyoruz. Karşı çıkanlara, hareketle geçene ne olacağını biliyoruz. Sadece tweet attığımız için bile tutuklanabileceğinizi bilmek, ülkenin geleceğini verlerde,

Yavaş yavaş şaşırmayı bırakıyoruz, duyarlılığımızı yitiriyoruz. Ülkemiz buna rağmen bizi şaşırtmanın bir yolunu bulabiliyor.

süründürüldüğünü görmek, kadın ve çocuk katilleri serbest bırakılırken gazete-

cilerin ve siyasi mahkûmların gerekçeler olmadan esir tutulduğu bu ülkede tabii ki iyiliği savunmak zor. İktidar üzerimize sürekli korku ve endişe yığıyor, asıl kendilerinin hissetmesi gereken bu duygularla savaşamadığımızda sessizleşmekten başka yol bulamıyoruz. Her gün iktidarın işkenceci polislerle oynadığı korku oyununu yaptığımız şakalara, dizilere, gökkuşağı renklerine kadar işledi. Eğer bunlara itiraz edersek "suçlu" olacağız, biliyoruz.

Avrupalılar baktıklarında neden sustuğumuzu anlamıyor, bizi yaşananlara izin veremekte suçluyor olabilirler. Baktığınızda Kuzey Avrupa'da bir yılda gerçekleşecek olaylar bizim ülkemizde bir hafta, belki gün içerisinde gerçekleşiyor. Komşumuz Yunanistan'da polis bir öğrenciyi dövduğünde halk sokağa dökülüyor, İngiltere'de güvenlik güçlerinin yetkilerinin arttırılmasını öngören yasaya karşı 50 şehir eylem yapıyor, Brüksel'de polisin hatası sonucu ölen 23 yaşındaki bir genç için karakol ateşe veriliyor, İspanya'da monarşiyi hakaret ettiği iddiasıyla bir rap şarkıcısı hapse atıldığında halk sokaklarda protesto ediyor. Biz ise

şiddetle, sürekli ne olacağımızı ne yapacağımızı söyleyen baskıcı dile yıllardır yaşıyoruz. Bir konuşuş bin kez saldırganlaşacaklarını biliriken nasıl susmayacağız?

Şiddetle karşı tepki vermemek için bahanelerimiz çok, yükümüz ağır. Belki de rahatımızı bozmadan yapabileceğimiz en etkili şey, en azından içinde olduğumuz bu korku oyununun farkında olmak. Sustuklarımızı, alıştıklarımızı gözden geçirmek. Öldürülen kadın haberlerini duyduğumuzda hafızamızı çöplüğüne atmadan önce bir kadının daha katledildiğini anlamak. Aynı oyunun bir parçası olarak iktidarın varlığını sürdürmesini izin verdiği habercilerin erkekler, katiller, suçlular yerine kadını, kurbanı suç haberinin öznesi haline nasıl getirdiğini ve bunun çekilen acıları hafızanızın çöplüğüne atmayı ne kadar kolaylaştırdığını kavramak.

Normalleşen şiddet haberleri için "Ben ne yapabiliriz?" mi demişsiniz? Artık şiddetin kurbanı yerine failini, kurbanların bulunduğu konumun acılı sonuçları yerine şiddeti uygulayanların vicdan sorunlarını konuşarak asıl korkması gerekenin, toplumdan dışlanması ve "suçlu" hissettirilmesinin gerekenin kim olduğunu ön plana çıkarabilirsiniz.

Okumaya Övgü: 'Şairin Bavulu'

ALİHAN IRMAKKESEN

Meşhur şairlere, yazarlara çok sorulmuştur: Nasıl yazarırsınız? Yanıtın ilgiyle okurum; çoğu, ister istemez, kişile olsa da. Bir okur olarak, kişileri bile severim! Öte yandan, madalyonun öteki yüzünü de merak ederim. Meşhur şairlere, yazarlara şu da sorulsu: Nasıl okursunuz? "Okur musunuz?" diye de sorulabilir ama, kişile deyişle, bu bir başka yazının konusu.

Bu girişten meramım, bir 'okumaya övgü' yazısı yazmak. Bahananesi de, **Şairin Bavulu** (Edebi Şeyler, Nisan 2021). Henüz **Gülten ile Behçet ve Sait ile Sabahattin** kitaplarının dumanı tüterken, **Haydar Ergülen**'in yeni yayınlanan 'portreler' kitabı. Ergülen'in **Bavul**'da 'usul bir sesle' tefrika ettiği portre-yazarının toplamı. Devamını bekleme hakkımız saklı.

Tekrarın Gülten, Behçet, Sait, Sabahattin dahil, Yunus Emre'den Didem Mamak'a şairlerin bir meta for olarak bollarını açıyor Ergülen. Hani bazı şairlerin, yazarların 'çok yazıyor' diye eleştirildikleri olur ya, şimdi korkarım, Ergülen'i 'çok okuyor' diye de eleştirecekler. Bu işin şakası ebette, ama sahiden de çok okuyan bir şair-yazar Haydar Ergülen. Bense bir kez daha aynı duygudayım, **Şairin Bavulu**'nu okurken: Okumak ne güzel şey!

Okumak hem güzel hem vefalı bir eylemdir, 'hatırlamak'tır. Okunanlar üzerine yazmak da 'hatırlatmak' olmalı. Haydar Ergülen'in vefayla hatırladığı, incelleme hatırlattığı, ikisi Gülten Akın olmak üzere, toplam otuz yedi portre var kitapta. Önceki kitaplarından, yazılarından ölçülü ve tadında tekrarlar da içeriyor. Hatırlat(t)ma bahsinde tekrarlar bal gibi yer vardır: "unutmamak için çünkü unuttuğun kolay ülkesindeyiz" dediğidir, Onat Kutlar'ın. Ve yine Onat Kutlar'ın "herkes unuttuğunda kim hatırlayacak o haziranı?" sorusuna, bildiğim en iyi ve belki de tek yanıtır: Tekrar okuyanlar ile tekrar yazarları hatırlayacak, hatırlatacak.

Her iyi okurun, öyle veya böyle, kendi 'tekrar okuma' listesi vardır. Başka türlü mümkün değil bence! Tanımlanamaz, dışardan anlaması güç, insanın kendine bile açıklayamadığı o 'mâhur liste' genellikle içiye, bazan da bir dost meclisinde açılır. O aynı şiirler ve hatta metinler tekrar söylenir. Unutulsalar da hep tekrar hatırlanırlar, hayat biraz da tekrarlarla akar. Birlikte tekrarlar yaptığımız Can ile kaç kez, karşılıklı arkasını getirerek, yüksek sesle söylemişizdir: "Şimdi

bile çok garipsediğim kiş geçeleri, yarınki gazeteye bir manşet tasarlar, ya da bilir miyim han gi Avrupa başkentinde diplomatların vereceği çok önemli bir kararı teklesten izlerken, bazı bazı, ansızın camların önünde durur, o romanlardan satır satır ezberimde kalmış bir paragrafı yüksek sesle hatırlarım: ...". Gerisini siz getirin, ben den hatırlatmamı. Sokakları Adam'ın önsözünde Atilla İlhan'ın yazdığıdır, ki biz o önsözü ezberden söylemeye hep şurasından başlarız: "Sonra bir yaz öğlesi, Ağustos'un bütün cırcır böcekleri kaz gın ve mavi boşlukları zırl zırl kemirirken, ben ve Ayoşa, Nijniy Novgorod'u bırakır Kazan Üniversitesi'ne okumaya gideriz, aşağı kurtarmaz çünkül...". Can ile, 35 yıl önce, ta 1986'da tanıştığımızda, birbirimizi tartma eşğini yıldırım hızıyla geçmiştik çünkü o da ben de Haydar Ergülen'in **Gözlem** 'Kımltlar Düşesi' şiirini, handiye ezberde biliyorduk. Bunu *keşfedince*, sevinçle şaştığımız şey şuydu: Sen de mi biliyorsun bu şiiri?! Haksız sayılmazdık, hâlâ da sayılmazız. Haydar Ergülen'in (sanırım) Gösteri dergisinde ve üstelik şiirinin yazılması *unutularak* çıkmış, henüz kitaplarına girmemiş şiirini bilen birine rastlamak az şeydediğ(i)lani! O gün bu gün, Barış Pirhasan'a ithaf edilmiş

bu şiirden dizeleri onlarca kez tekrar söylemişizdir: "sinemaya gidine

Okumak hem güzel hem vefalı bir eylemdir, 'hatırlamak'tır. Okunanlar üzerine yazmak da 'hatırlatmak' olmalı.

en önde oturuyor / iyice görmek için yüzündeki anlamı". Tekrarlarımızın çelebi dinleyicisi Nihat, kaç kez hatırlatmıştır masada Rifat Ilgaz'ı: "Benden geçti midemek istiyorsun / Açıklı kolunu iki yanına / Korkuluk ol!". Ve şimdi yerlerinde yeller esen o meyhanelerde,

Kaptan'ın dizelerini Can kaç kez söylemiştir ezberinden: "sisler

bulvarı'nda öleceğim / sol kaşığımın vuracaklar / bulvar durağında düşeceğim / gözüklerim kırılacaklar/ sen rüyasını göreceksin / çığlık çığlığa uyanacaksın / sabah kapını çalacaklar / elinden tutup getirecekler / beni görünce taş kesileceksin / aqlamayacaksın! aqlamayacaksın!"

Ama en çok, insan yalnızken yapar o tekrarları, kendisiyle. Şairler, yazarlar anlatırya, yazmak için evine, odasına, masasına nasıl koşarsasına döndüğünü. Enis Batur'un bir cümlesi geçiyor aklımdan: "Kasırğa gibi çıktım masaya..." (Ezberden yazdım, tam böyle değil muhtemelen). Eve, odaya yazmak için dönmek kadar, okumak için dönmek de var, *kasırğa gibi!* Yazma isteği kadar şiddetli olabilir, okuma isteği de.

"Ankara Beşinci Sokak'ta cumartesileri / hep aynı plakları çalan ..." Gürhan Uçkan gibi, bir şairi,

bir kitabı, bir şiiri, bir dörtlüğü, bir dizeyi, bir şeyi tekrar okumak. Adnan Azar'ın toplu şiirleri *Avare Çalı* ve *uzaK'tan'a Akif Kurtuluş'un* yazdığı "*Senin Adın 'Unutulmak' Olsun Hatıralarında*" başlıklı önsözü çok defa okumuşumdur ve okuyacağımdır, kim bilir. *Bakış Kuşu* (Hilmi Yavuz), *Yol* (Birhan Keskin), *Yenilgiler Tarihi Cilt 1* (Orhan Alkaya), *Gri Divan* (Enis Batur), *Bir Denizcin Çekildiği Bütün Kıyılar* (Mehmet Taner), *Ağustos Delizleri* (Tuğrul Tanyol), *Cennem Biziz* (Erol Çankaya), *Su Çürüdü* (Ahmet Telli), *Yarına Kaç Var* (Seval Esaslı), *Bir Cümle Olmaya Geldim* (Ferruh Tunç) ... diye başlayan bir tekrar okuma listesi yapmaya kalksam, içinden çıkamam. Sınırsız, tanımsız ve hatta marazı de olabilir tekrar okuma isteği ve bu anlamda yazma isteğinden pek farklı gözden. Dönüp dölaşip aynı şeyleri okumanın tarifiş hazı. Yazanlar için ara sıra denir: Aslında hep aynı şey(ler)i yazdı! Okurlar için de denilebilir: Aslında hep aynı şey(ler)i okudu! Tekrarların tuhaf çekiciliği, derin mevzu.

Şairin Bavulu şerhin tadında bir okuma kitabı. Kitabının isimle müsemma, Haydar Ergülen 'bavul' metaforunu kullanıyor. *Oktaç Rıfat'ın Bavulu*'nda kendisinin de belirttiği gibi, akla hemen Cemal Süreya, 99 Yüz ve elbette o müthiş 'şemsiye' metaforu geliyor. Cemal Süreya'nın şemsiyesine kıyasla, Haydar Ergülen'in bavulu daha az metafor, daha çok anlatı taşıyor. Tektok şairlere bakarken, şiirimizin mecrasını ve macerasını gözetim kaçırıyor, okuru sağ salım ve keyifle sahile çıkarıyor. Yakın arkadaşlığı olan bir ikisi biraz hariç, her portre kişisine, ayarını çok iyi yaptığı bir mesafeden bakmış Haydar Ergülen. Bu bağlamda hem içten bir anlatı kurmuş, hem de anlattığı kişiyi, şiiri, dönemi taze ve çoğunlukla özgün nitelermelerle açık havaya, gün ışığına çıkarmış. Henüz ya da hep gün ışığında olanlar kadar, geçen zamanın sinde yitenler, yiter gibi olanlar da var. Ergülen'in okuma, tekrar okuma ve bunlara bağlı 'yazma' uğraşı, hatırlama ve hatırlatma açısından gerçekten çok önemli, çok değerli. Biraz da, hepimiz için okuyor ve yazıyor gibi; en azından bana böyle hissettiriyor. Bilgiyi de duygunya da tazeleyen, iç açıcı, gönüllü aklı portreler.

Haydar Ergülen, *Şiik Mahzuni'nin Bavulu*'nu şöyle bitirmiş: "*Cemal Süreya 99 Yüz'de Şiik Mahzuni Şerif'i de yazmış olsun isterdim. Niyce yazmadığını merak ederim.*" Ben de şunu sorayım: **Şairin Bavulu**'nda Onat Kutlar neden yok? Eksiklik hissi'nin kaçınılmazlığı, sanırım. Bu eksiklik (hissi), elbette Cemal Süreya'nın ya da Haydar Ergülen'in kusuru değil hoşluğu: Okudukça açıldım ve başka nice şair düştü aklıma, Haydar Ergülen'in yol açtığı okumaların ve tekrarı okumaların peşisıra.

Kitaptaki *Sait Faik'in Bavulu*'nda olmayan ama hep aklımda olan o meşhur cümleyi ben şöyle de okuyorum: "*Okumasam, deli olacaktım...*"

BARİŞ AKPOLAT

Keşif mevsimi

Zaman zaman çok iyi bildiğim müziklere dönüp yeni müziklerle ilgilenmem. İşim gereği dinlemem gereklenlere bakar ve sonra ezbere bildiğim albümlere sarılırım. Buna her iki ayda biryaşarım. Keşif mevsimi diye bir tabir uydurdum geçenlerde. Her gün spor yaparak akıl sağlığı korumaya ve evde bir yerlerde teki kaybolmuş çorap gibi ortadan kaybolan serotonin hormonlarını bulmaya buldularımı da 3-5 demeden cebime atıp uygun zamanlarda kullanmaya çalışıyorum. Zira artık beynimiz mutluluk sebebi olan bu hormonu eskisi gibi avuçla değil taneyle üretmeye başladık.

Sürekliden müzikler dinlemek yorucu olabilir. Mesleki deformasyon herhalde. Çünkü benim için bir şarkıyı dinlemek o şarkının künyesine hükim olmak, ilham kaynaklarını dinleyerek bulmaya çalışmak demek. Her zaman buna ayıracak enerjiyi bulmak mümkün olmuyor. Son bir aydır yürüyüşlerim sırasında bir bildiğim ve bir de hiç bilmediğim bir albümü baştan sona dinliyorum. Evde ise rastgele okuduğum makalelerden yada sanatçı röportajlarında adı geçen isimlerin kritik albümlerinden başlamak suretiyle çıktığım yollar oluyor. Beğendiklerimi not alıyorum ve o albümlerin ilham kaynaklarına doğru yola çıkıyorum. Doğru kulanılırsa YouTube bu konuda tam anlamıyla bir cæher.

Keşif mevsimi diye bir tabir uydurdum geçenlerde. Her gün spor yaparak akıl sağlığı korumaya ve evde bir yerlerde teki kaybolmuş çorap gibi ortadan kaybolan serotonin hormonlarını bulmaya buldularımı da 3-5 demeden cebime atıp uygun zamanlarda kullanmaya çalışıyorum.

Son 10 yılda ilgimbiraz azalsada neydede 20 yıldır progresif rock dinliyor ve sürekli yeni isimleri tanımama rağmen adını hiç duymadığım sanatçı ve gruplarla karşılaşşıyorum. Bu aralar 1970'li yılların Hollanda ve Japonya üretimi funk, caz, disko, progresif rock, fusion albümleriyle ilgileniyorum. Hollandalılar progresif rock ve fusion'da çok acayip bir noktadalar fakat Japonya'nın caz üretimleri kayıt ve müzisyenlik anlamında şaşırıcı kalitede.

Japonya'nderya deniz bir kültürüvar ve modern batı dünyasının üretimlerini de çok iyi kopyalayabilişler. Dinlediğim caz albümlerinin birçoğu mükemmel bestelere sahip ve hafif Amerikan cazına

Mariya Takeuchi

öyküden kayıtlar. ABD'nin en iyi ürettiği milli değerlerinden biri caz diyebiliriz müzikal anlamda. Bir diğer özellikleri olan işgalcılıkleri sağolsunFilipinler'icazla tanıştırmışlar. Japonya, Filipinler ve ABD arasındaki deniz aşırı seyahatler sırasında Tokyo cazın merkezi olmaya başlamış. Tabii ki 2. Dünya Savaşı sırasında ABD'li askerlerin Japonya'da zaman geçirmeleri üstüne bir caz talebine doğmuş.

Aylar önce YouTube algoritmasının karşına çıkardığı bir kadın tanıdım: Mariya Takeuchi. Harika bir de şarkısı var "Plastic Love". Funky bir bas gitar üzerine inşa edilmiş tekdüze bir şarkı, yumuşak davullar ve Amerikan funk tarzı gitar cümlelerinden oluşan bir riff'e sahip. Basit ama etkileyici bir şarkı. Takeuchi'nin sesi billur gibi. Adının İngilizce olduğuna bakmayın, şarkı Japonca. Farklı kanallara yüklennmiş 1984 tarihli şarkı. 1984'te yayınlanan şarkı YouTube'a son 10 yılda yüklennmiş, yasal sebeplerle birkaç kez kaldırılmış fakat 2017'de tekrar iki farklı kanala yüklennmiş. Birinde 60 milyon bir diğlerinde ise 39 milyon dinlenmiş. YouTube'da bu şarkının neden bu kadar popüler olduğuna dair ayrıca kurgulanmış videolar da var. Plastic Love'in türü "City Pop." Bu tür Vikipedi başlığına göre ABD'li Steely Dan, Doobie Brothers gibi grupların soft rock anlayışından yola çıkmış ve R&B, soul, funk gibi türlerle harmanlanmış. City Pop'u YouTube'da öne çıkaran detay

olarak bu türün yıllar içinde devam şeklinde görülen Future Funk ve Vaporwave gibi iki alt türün son yıllarda çok sevilmesi gösteriliyor. Kısacası 37 yaşındaki Plastic Love, istemeden de olsa türünün bayrak taşıyan şarkısı olarak yükseliş büyütünen gelmiş. Hem de türünden 25-30 yıl sonra ortaya çıkan iki başka müzik türünün bir dizi algoritma tarafından "Bunu seven bunu da dinle" diyerek önümüze atmasıyla, sonra çığ gibi büyümüş.

Müzik her zaman onu keşfetmemizi bekliyor, dip bucak arastırarak şart. Ve bazen çok ilginç hikayelerle karşılaşabiliyoruz. Bakalım dijital dünya 30 yıl sonra nerele bizden sonraki nesillerin önüne sunacak.

DOĞU ŞAHİN

Hasret kalır

"B izim köyü bilir misin? Eylül'de askeri darbe olmuştu. Bir gün askerler köye geldiler. Elma kamyonu soyulmuş. Kim yapmış olacak? Bizimki Aleviköyü ya, tabii bize geldiler. Köyün kahvesinden üç genci alıp götürdüler. Saf, temiz oğlanlardı. İtirafetsinler diye işkence yapıyorlarmış. Oğlanlar biz yapmadık dedikçe daha çok dövüyorlarmış. Muhtar, bir de köyün aklı başında adamları gidip oğlanlara 'Biz yaptık deyin ki işkence bitsin.' demişler. Oğlanlar da kabul edip 'Biz soyduk.' demişler. Asker çalınan parayı sormuş. Oğlanların paradan haberleri yok, ceplerinde para da yok. Tekrar işkence başlamış. Muhtarla yanındakiler para toplayıp bir yere gömüldüler. Yerini de oğlanlara söylemişler. Asker bu sefer de silahın yerini sormuş, oğlanlara yine işkence. En son muhtar bir tane de silah bulup yerleştirdi. Oğlanlar çıkacak diye beklerken üçüne de on iki yıl hapis verdiler. Bizim akıllılar yüzünden. Aklı başında olmak o kadar iyi bir şey değil."

Bu hikayeyi defalarca dinlemiştim. Dedem artık unutmaya başlıyordu. Beni, babamı, yaşadığımız şehri bile unutuyordu. Geriye sadece kendisini var eden parçalar kalıyordu. Miras olarak bunları bırakıyordu. İki gün önce Sivas Katliamı o gün olmuş gibi ağlamıştı.

"Ahıra doğru yürüelim mi?"

Tuvalete gitmek istediğinde böyle söylemeye başlamıştı. Ayağa kalkıp koluna girdim. Tuvaletin önüne gelince benden ayrılkrn sırtımı öksadı. Yani o öyle sandı. Elinin ne kadar ağır olduğundan haberi yoktu.

Koca tütün çuvalarını taşımaktan elleri balıyoz gibi olmuştu. Vursa nakavt ederdi. Aklıma boks maçı izlediğimiz günler geldi. Her karşılaşmada siyahları tutardı. Bazen de diğer torunlarını da işin içine katarak söylenirdi "Biriniz de boksör olmadınız."

"Amcam boksör olmak istiyorum diye sana gelmiş, dövmüşsün."

"Becerebilecek mi diye baktım, beceremedi. Hem ben onu futbol oynuyor diye de dövüyordum."

"Ben amcamı dövüyordum o da spor yapmaya çalışıyordu diyorsun."

Kendi kendime gülerken tuvaletten çıktı "Merhaba, hoş geldiniz."

"Hoş bulduk."

"Tanışmış mıydık?"

Koluna girip salona götürdü. İnternetzen

**Acılarını, yaralarını
hatta çocuklarını
bile unutamıyorsun.
Ama kim olduğunu
unutamıyorsun. Son
anında bile hangi
tarafa olduğunu
izleri ortaya çıkıyor.**

eski bir boks maçı açtım. Hemen gülümseyip toparlandı "Benim torunla çok izlerdik. İsmi Rıza, tanışan seversin."

"Pek zannetmiyorum."

"Gerçi ben de tanıyamadım.

Geçen gün Rıza karşımda oturuyormuş, tanıyamamışım."

Şimdi de beni nasıl tanımadığını bana anlatıyordu. Tekrar maça odaklandı "Bunların memleketi neresi?"

"Biri İngiltere'den, diğeri Yugoslavya'dan."

"Yugoslavya dağılmamış mıydı?"

"Hayır dede, kale gibi duruyor. Sovyetler ayakta dururken Yugoslavya dağılır mı hiç?"

"Onlar da mı duruyor?"

Yumruğumu gösterdim "Aha böyle."

Hosuna gitti, tekrar maça döndü.

Hangi tarafa olduğunu dedemden öğrenmiştim. Nazım Hikmet'in şiir kitabını hediye etmişti.

O fikirler, tutku ve heyecan bir kere kanına işlerse geri dönemiyorsun. Peşinden gidip, yıllarca kavga ettim. Her gözaltı çıkışında dedem bekliyor olurdu.

"Dedel Ters kelepçe yaptılar!"

"Düzü ne ki? Hiç görmedim." Sonra endişeli bir şekilde sorardı "İşkence yaptılar mı?"

"Yok dede, sadece kaba dayak attılar. Kötü muamele yok."

"İşlerini yapmışlar."

"Onlarla dışarıda karşılaşsaks ben de işimi yapacağım."

İllüstrasyon: Bulğza Onur Erdem

Y. EMRE CEREN

Zeus ve Leda

Gölerek sırtına vururdu. Ne bizim taraf kazanabilirdi, ne de karşı taraf bizi mağlup edebilirdi. Karşılaşmanın sonuçsuz kalmasından getirdiği huzursuzluk hiç geçmedi. Sırf bu huzursuzluktan kurtulmak için unutmayı diledim. Tüm gerçekleri, çelişkileri, şiirleri ve kavgaları unutup palavralara inanabiliyordim. Aynı dedem gibi tüm endişelerimden sıyrılabilirdim. Benden geriye ne kalırdı ki?

"Merhaba. Kimlerdensin sen? Yüzün çok tanıdık. Kimin oğlusun?" dedem tekrar maçıtan kopmuştu. Kaşları çatılmış, vereceğim cevabı bekliyordu.

"Halis'i hatırlıyor musun?"
Biraz düşündü, güre büyüklerinin atlındaki dudağı tittirdi "Tabii hatırlıyorum."

"Nerede Halis, biliyor musun?"
Cözleri doldu, elini göğsüne götürdü
"Burada." Yutkunduktan sonra devam etti
"Beni tek başıma koydu,gitti."

Dizlerinin önüne çöküp elini tuttum "Ben onun oğluyum."

O da yere çöktü. Gözlerindeki ışığ gördüm
"Rıza? Seni tanımam mı ben? Otuz yıl önce yine tanıdım seni." Hem sanlıdım hem ağladı. Ayrıldıktan sonra "Beni hiç sokağa çıkarmıyorlar. Biraz yürüyelim mi?" diye sordu.

Başımı salladım. Koluna girdim, kapıdan çıktık. Yavaşça sokakta ilerliyorduk. Tek eliyle yeğelinin önünü kapatıyordu "Sigaran var mı?"

Cebimden çıkarıp verdim. Kalabalığa karışınca tedirgin olduğunu hissettim. Kolunu sıkıyordı. Hala kolunda mıyım diye arada dönüp bana bakıyordu. Tanımadığını biliyordum ama yabancı olmadığımı emindi. Sokakta gitar çalan genci görünce durdu. Şarkıyı dinlerken gülmüsyordu.

"...Bilmem kim bilecek gözüm yaşını, Kendime kastım Ali, Dağlara küstüm Ali, Dar günde dostum Ali"

Yeğelinin cebinde bir şeyler aradı, bulamadı. Baktığımi görünce bana döndü "Para almamışım. Sende var mı?"

Cebimden çıkarıp ona verdim. Kolumdan çıktı, iki büküm yürüyerek sanatçının önüne gitti. Açık şapkasını içine parayı attı. Yanına dönüp tekrar koluma girdi, eve yürümeye başladık. Yüzüme baktı "Parayı çocuğa verdim, 'Ali' dedi ya o yüzden verdim. Bunu Hasret çok güzel söylerdi. Çocuğuluğum bilirim. Şimdi ne yapıyor, nerede acaba?"

Boğazım düğümlendi. Her şeyi unutabiliyordum. Acılarını, yaralarını hatta çocuklarını bile unutabiliyordum. Ama kim olduğunu unutamıyordum. Son anında bile hangi tarafta olduğunu izleri ortaya çıkıyor.

Dedem hala cevap bekliyordu, yüzüne baktım "Hasret, Almanya'da yaşıyor. Onun da bir oğlu var. Senle ben gibi sokaklarda yürüyorlar."

Sağ eli göğsünde derin bir iç çekip kolumu sıkıca kavradı. Bu son yürüyüşümüzdü. Dedem, işçi iktidarlarıyla beraber Hasret'le kol kola girip son şarkısıyla çekti gitti.

Kral Tyndareos, Sparta'dan kardeşi Hippokoon ve oğulları tarafından kovulduğunda Thestios'un Aitolia'daki sarayına sığındı. Thestios ise misafirini kabul etti ve iyi ağırladı. Sarayda konuk olan Tyndareos, ev sahibi Thestios'un isteğiyle kızı Leda ile evlendi. Bu esnada Herakles, yeğenini öldüren Hippokoon'a karşı savaş açtı; onu ve destekçilerini savaşta katlederek Sparta tahtını tehrat Tyndareos'a verdi. Bunun üzerine Tyndareos, misafiri olduğu saraydan eşi Leda'yla birlikte ayrılarak Sparta'ya geri döndü.

Bir gün Tanrıların ve İnsanların Babası Zeus, gökyüzünden aşağıya bakarken, Sparta sarayında duran Leda'yı görür ve aşk olur.

Gökte bir beyaz, uzun kanatlı kuğuya dönüşürve Leda'ya yırtıcı bir kuştan kaçan bir kuğubiçiminde yaklaşır.

Kuğu biçimindeyken kadının ilgisiniçeken Zeus, Leda aynı akşam kocası Tyndareos ile de yatarve ertesi gün iki çift yumurtayumurtlar. Bu yumurtalardan doğdukları andan ölene kadar bir arada kalacak Dioskouroi, yani Dios'un (Zeus'un) Oğulları doğar. Bu ikiz Kastor ve Polydeukes olarak da bilinir. Başka bir yazının konusu olan bu ikiz kardeş yüzlerce mitolojik hikâyeye konu olmuşlardır. Kastor ölümü ve Polluks olarak bilinen Polydeukes'in ölümüdür. Yani bir Tyndareos'un ötekiye Zeus'un oğludur. Ancak her macerada bir arada yer alırlar.

Leda'nın bu ikiz erkek dışında bir de kızı olur: Truva Savaşı'nı başlatan komutanlardan dan

Agamemnon'un eşi ve katili Klytaimnestra. Ayrıca Zeus ile Nemesis'in birleşmesinden sonra Nemesis'in kaz halindeyken yumurtladığı yumurtayı Tanrı Hermes, Leda'ya teslim etmişti ve Leda da yumurtaya göz kulak olmuştu. Bu yumurtadan bir süre Truva Savaşı'na yol açan dnyalar güzeli Helene doğdu ve annesini Leda bildi.

Birbirleriyle aynıyastaveyakın yaşlarda olan bu dört kardeşin dördü de mitolojiye yönverecekilerelerekalkır. Helene, Truva Prensi Paris'e aşk olurve Paris de tanrıçaların tuzağıyla ona aşık olur ve Sparta Kralı Tyndareos'un damadı Menelaos'un eşişken Helene'yi Truva'ya kaçıır. MykeneKralı

Agamemnon önderliğindeki Akhalar,

Helene'yi bahane ederekTruva'ya

ve müttetiklerinesavaş

açar. Ve nihayetinde Truva

yerle bir olur, Helene'ye

ölenekadar Sparta'da

kocası Kral Menelaos'la

yaşar. Klytaimnestra'ysa

önce başka bir adamlar

evlenir. Ama kendisine

göz diken Mykenai Kralı

Agamemnon'un kocasını

öldürmesi sonucunda,

onla evlenmek zorunda kalır.

Agamemnon Truva Savaşı'nda ele geçirdiği bir prensesi metres olarak getirmek istediğini Klytaimnestra'ya söyler ve Klytaimnestra, kendi kızını kurban eden, kocasını öldüren ve kendisini zorla alkoyan Agamemnon'u sevdiği adamlar birlikt olup öldürür. Sonra da krallığı sevdiği adamlar birliktiyönetir ve kendisinin Agamemnon'dan olma oğlu Orestes tarafından öldürülür. Leda'ysa ölene kadar kocası Tyndareos'un yanında yaşar.

Anneme, adıyla Hatice'ye.

UYUDUM

Yazılacak uzun bir şiir gerekti,
Kuzeyin doğusuna yakın,
Ayazı acı, pencereleri buğulu
Adından belli
Revan hanlığında köklerim
Göçebeliğim, üşümüşüğüm
Bundan demek.

Uçurumlardan kadınlar atlıyorlar,
Düşselerdi bilirlerdi,
Sırtlarında özlem öyle ağır,
Öyle yok Kadınlar.
Kara abalı, kara saçlı kadınlar
Adları kara yazılı kadınlar
Nenem bildim hepinizi.
Nenem adı Gülşen imiş
Tanır mıydınız, denk geldiniz mi hiç
Deyin hele.
Bilecektim, kızım adıyla.
Sesinden tanıyacaktım
Şenlenince sofralar, eğilince başaklar.

De ki sâlik, ne ki revân
İnsan yola düşüyse bir kere,
Yola gelmeyi de göze almalı mı?
Tabanlarımda yangı var kaç zamandır
Yangı dediğim, iki ömür öncesinin
Kapanmış sanılan çatlakları
Ara ara yanırlor işte
Ateş yangı diyelim biz ona.
Öylesiziyor kan, ben yine revan.
Yazılacak uzun bir şiir gerekti.
Kuzeyin batsına varınca
Sokakları deniz, bakışları mahcup
Tan saatleri büyüdü
Uzun bir konarlık bu
Gelişinden belli.

Denize atlıyorlar kadınlar
Düşselerdi bilirlerdi
Yorgunlukları bellerine kara düğümlü
Kara gözleri yakamozlu kadınlar.
Kıyı eşiklerinde
Kavuşmayı unutan kadınlar.
Anam saydım hepinizi.
Anam adı Güli imiş,
Bilir miydiniz, tanır mıydınız deyin hele.
Görecektim kızım adıyla,
Gül kokacaktı kirpikleri
Uykuya düşünce.

De ki derya, ne ki aşık
İnsan birine kaldıysa
İnsanda kalır mı gönenci de.

Ellerimde sarğı var kaç zamandır
Sargı dediğim, dünden öncesinin
Geçti sanılan hârı
Güz yanıkları diyelim biz ona,
Öyle sızıyır irin, ben senin derin.

Uzun bir şiir yazmam gerekti.
Bana sevinç gerekti.
Kim yudu, kim taradı,
Şiir kime yaradı bilmem.
Kızım adıyla,
uYudum koydum başını.
Böyle gerekti.

Ekim sabahı / yanılmışız

"Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek,
bir insanı sevmekle başlar her şey."

Sait Faik Abasıyanık

"Aşk her
zaman ilahi
ve her zaman
zordur. Kolay
olduğunu
düşünüyorsanız
aptalsınız.
Doğal
olduğunu
düşünüyorsanız
körsünüz."

**Toni
Morrison**

- İletişim Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Yayın Kurulu: Önder Albay, Ümit Bektaş
- Editöryal Danışman: Haydar Ergülen
- Editörler: Oğuz Altın, Mustafa Kömür
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Selver Selçuk Özbeke
- Reklam ve İletişim: bavulreklam@birgun.net, bavul@birgun.net
- Kapak İllüstrasyon: Elthem Onur Bilgiç
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıcaz
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@bavuldergi.com
- www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avni Diligil Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Siğir İstanbul
- Baskı: İleri Basım Mat. Amb. Reklam Tarihim Yayın ve Teknik Hiz. Tic. A.Ş.
- Adres: Yenibosna Merkez Mh. 29. Blm Cd. Al Apt. No:5/902 Bahçelievler-İstanbul (Vizyonpark 2 Plaza B-1 Blok Kat:9 No:81-82)
- Tel: 0212 454 32 90 - 0212 454 34 83
- Genel Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

f /bavuldergi i /bavuldergi t /bavuldergi

Mehmet Ali & Akın

PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

(Ahmet Taner Kışlalı anısına)

Vaveyla, yalar içimizi keder
Ciltleri dökülmüş şu dünyada
Tanrısı kim ister?
Bir garip fırtınanın içinde kaybolmuşuz
Bir nevi sarhoşuz
Maruf olmayan bir yıldız
Annesinin eteğini tutmuş bir kız
Çınarsızlık gölge ister!
Koca bir yürek kavgada
Niyeti daha çok kalmaktı ya
Ne dosdoğru ne yanılmış
Bir hodbin bombayla yanılmış
Tanrısı kim sever?
Gündoğusu karışmış akla
Yedi renk yeter mi süküta?
Dünden borç gülümsemeler
Katıldı içimizdeki vahşi dalgalara
Çınarsızlık deryadil ister!

ZEHRA GÖRGEL

Kadının ziyanı esastır

başarılı bir intihar girişimiyim
bardağın dolu tarafında cesedim vitrin süsü
tanıdık parmak izleri boşluğumda.

hep yanık bir güne uyanmışım hissiyle
göz kapaklarım yarı aralık buyur ediyorum hayatı
sıradanlığa şaşırma'yı özledim oysa ben mesela
deminin alması çay kokusundan mutlanmayı
ki esasen herkes doğmakla kullanmıştır bu hakkı.
pencereler önünde sarhoş kocayı
beklemenin okumuş hâli, ojelisi, latte içeni
türkiyesel çuklu tarihini, antropolojiyi,
vallahüzlazim osmanlı türkçesini bileni
kabul günleriyle üstü örtülen reddiyelerin
fransız dantel gerisinden oynadığı pasif direnç piyesi
bu yaşadığım bu yaşamamaktır
onaylanmış normal sayılmak mecburiyeti.
yenilecektiysem geleneğe sonunda ve yine
toplumsal bir zafercesine hem de telli duvaklı
ağıttan kulemden çürük dirseklerimi
ana rahminden çıkmayı beceremeyen
bir erkeğe zincirleyecektiysem
bu ziyandır bu var olmak
neye yaradı
neye yaradı
neye yaradı

BAVUL

bir gün elbette
zeki müreni seveceksiniz

(zeki müreni seviniz)*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

*Arkadaş L. Örgüt